

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Terveys 2007
Hälsa
Health

Tilastotiedote
Statistikmeddelande
25/2007

Terveyskeskuskäynnit vuosina 1985–2006

17.12.2007

Besök på hälsovårdscentralerna 1985–2006

Sanna-Mari Saukkonen
+358 9 3967 2363

Hannu Rintanen
+358 9 3967 2456

etunimi.sukunimi@stakes.fi

Telefax
+358 9 3967 2459

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus-
ja kehittämiskeskus

Forsknings- och utvecklings-
centralen för social- och
hälsovården

National Research and
Development Centre for Welfare
and Health

Puhelin (09) 39 671
Telefon +358 9 396 71
Phone +358 9 396 71

Telefaksi (09) 3967 2459
Telefax +358 9 3967 2459

www.stakes.fi

ISSN 1459-2355 (Internet)

Terveyskeskusten hammashuollon käyntien kokonaislukumäärä on pysynyt vuosina 1985–2006 noin viidessä miljoonassa käynnissä. Muut terveyskeskuskäynnit vähenivät ensin 1980-luvun puolivälistä 1990-luvun alkuun, jonka jälkeen ne kääntyivät taas lievästi nousuun. Vuodesta 1996 lähtien käyntien määrä on vaihdellut 25 miljoonan käynnin molemmin puolin. Lääkärikäynnit terveyskeskuksissa ovat vähentyneet vuodesta 1997 alkaen, samanaikaisesti muun ammattihenkilökunnan käynnit ovat lisääntyneet. Väestöön suhteutettuna terveyskeskuskäyntejä oli 4,7 vuonna 2006, joista lääkärikäyntejä oli 1,7. Samana vuonna hammashuollon väestöön suhteutettuja käyntejä terveyskeskuksissa oli 0,9.

Alle 15-vuotiaiden lääkärikäynnit terveyskeskuksissa ovat vuosina 1997–2006 vähentyneet sekä lukumääräisesti että väestöosuuteen suhteutettuna. Lääkärin potilaiden osuus ikäryhmän väestöstä on laskenut, ollen 74 % vuonna 2006.

65 vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien ikäryhmässä ovat lisääntyneet absoluuttinen käyntimäärä ja lääkärin potilaiden osuus ikäryhmän väestöstä ollen 82 % vuonna 2006.

Läänien välillä on eroja sekä väestöön suhteutetuissa terveyskeskuskäynneissä että lääkärin potilaiden osuudessa ikäryhmän väestöstä. Keskimääräisten väestöön suhteutettujen terveyskeskuskäyntien määrä vaihteli lääneittäin 4,3–5,1 käynnin välillä asukasta kohden vuonna 2006.

SISÄLLYSLUETTELO

1	TERVEYSKESKUSTIEDONKERUU PÄHKINÄNKUORESSA.....	3
2	TERVEYSKESKUSTEN LÄÄKÄRIKÄYNNIT JA KÄYNNIT MUUN AMMATTIHENKILÖKUNNAN LUONA VUOSINA 1985–2006.....	3
3	AVOHOIDON LÄÄKÄRIKÄYNNIT JA LÄÄKÄRIN POTILAAT IKÄRYHMITTÄIN VUOSINA 1994–2006.....	7
4	LASTEN- JA ÄITIYSNEUVOLAKÄYNNIT 1985–2006.....	11
5	KOULUTERVEYDENHUOLLON KÄYNNIT 1985–2006.....	14
6	TERVEYSKESKUSTEN HAMMASHUOLTO 1985–2006.....	16
7	TERVEYSKESKUSKÄYNNIT LÄÄNEITTÄIN 1997–2006.....	19
	Lääkärikäynnit ikäryhmittäin.....	22
	Lääkärin potilaat ikäryhmittäin.....	23
	Lasten ja nuorten käynnit terveyskeskuksessa.....	25
	Terveystenhoito- ja sairaanhoitokäynnit.....	28
	Hammashuolto.....	29
8	KÄSITTEET.....	32
9	LÄHTEET.....	33
10	LAATUSELOSTEET.....	34

Liite 1. Tiedonkeruun ohjeet 2006 – *Bilaga 1. Anvisningar för datainsamlingen 2006*

I TERVEYSKESKUSTIEDONKERUU PÄHKINÄNKUORESSA

Perusterveydenhuollon avohoitotiedonkeruu on ollut Stakesin tehtävänä vuoden 2002 tiedoista lähtien. Sitä ennen Kuntaliitto vastasi tiedonkeruusta. Tiedonkeruun historiaa on kuvattu tarkemmin tilastotiedotteessa Terveyskeskuskäynnit vuosina 1985–2002 [1].

Perusterveydenhuollon avohoitokäyntitiedot kerätään kaikista Manner-Suomen terveyskeskuksista, Ahvenanmaa ei ole toimittanut tietoja vuoden 1997 jälkeen. Jokainen terveyskeskus ilmoittaa jokaisen jäsenkuntansa käynnit eriteltynä ja lisäksi kaikkien ulkopaikkakuntalaisten käynnit terveyskeskuksessa yhteensä, ilman kotikuntatietoa. Siten kuntakohtaisia käyntitietoja laskettaessa lisätään nämä terveyskeskusten ulkopaikkakuntalaisten käyntitiedot suhteutettuna terveyskeskuksen jäsenkuntien käynteihin.

Hammashuollon käyntitiedot kerätään ammattiryhmäjaolla: hammaslääkärit, hammashuoltajat ja hammashoitajat, seuraavien ikäryhmien mukaisesti ^{*)}: 0–17-vuotiaat, 18–55-vuotiaat sekä 56-vuotiaat ja sitä vanhemmat. Lisäksi kerätään tieto potilaiden ikäryhmittäisestä lukumäärästä. Tiedonkeruulomakkeet ovat saatavilla osoitteessa:

<http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/lomakkeet/NotitiaLomake1.pdf>

Terveyskeskusten yleisterveydenhuollon käyntitiedot kerätään toiminnoittain lääkärikäynneistä ja muun ammattihenkilökunnan käynneistä yhteensä. Toiminnoittain ryhmiteltyjen käyntitietojen lisäksi kerätään ikäryhmiteltynä tieto kaikista terveyskeskuksen lääkärikäynneistä ja lääkärin potilaisista.

2 TERVEYSKESKUSTEN LÄÄKÄRIKÄYNNIT JA KÄYNNIT MUUN AMMATTIHENKILÖKUNNAN LUONA VUOSINA 1985–2006

Terveyskeskusten lääkärikäynnit vaihtelivat vuosina 1985–2002 kymmenen miljoonan käynnin molemmin puolin, parin viime vuoden ajan käyntien määrä on lähentynyt yhdeksää miljoonaa. Muun ammattihenkilökunnan käynnit ovat sen sijaan lisääntyneet vuosittain lähes poikkeuksetta vuodesta 1993 alkaen (taulukko 1 ja kuvio 1). Vuonna 1985 muun ammattihenkilökunnan suureen käyntimäärään lienee todennäköisesti vaikuttanut väestön kattava poliorokotusohjelma. Vuoden 2005 muun ammattihenkilökunnan käyntilukumäärää on todellisuutta hieman suurempi johtuen erään suuren kaupungin kotisairaanhoidokäyntien tilastoinnista. Kotihoidon käynneistä ei tilastoon pystytty erottamaan kotisairaanhoidon käyntejä, vaan kotihoidon käynnit kokonaisuudessaan tilastoituivat kotisairaanhoidoksi [8]. Asukasta kohti laskettuja keskimääräisiä lääkärikäyntejä oli 1,7 vuonna 2006 [10], kun neljänä edellisenä vuotena keskimääräisten käyntien määrä on ollut 1,8 käyntiä / asukas.

^{*)}Järjestelmällisen hammashuollon muutokset on kuvattu tilastotiedotteissa 3/2004 ja 24/2004 [1, 2].

Taulukko 1. Avohoitokäynnit terveyskeskuksissa vuosina 1985–2006 sekä väestöön suhteutetut asukaskohtaiset käyntimäärät –

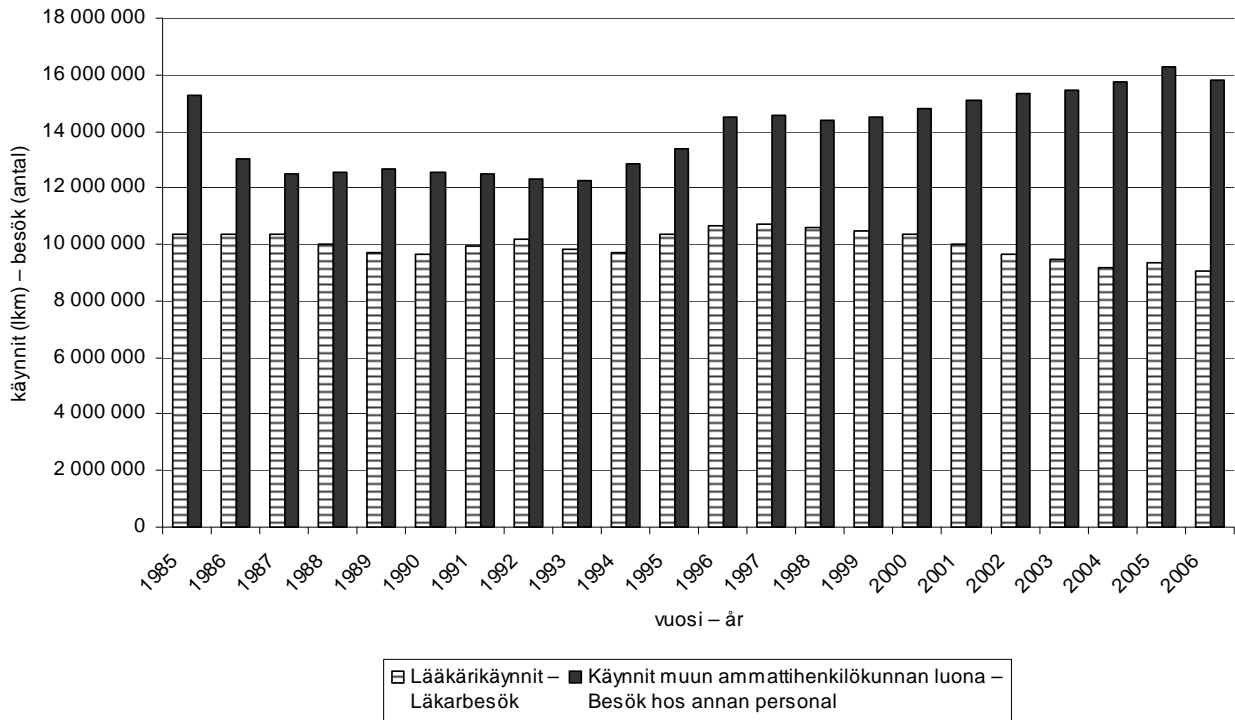
Tabell 1. Öppenvårdsbesök på hälsovårdscentralerna 1985–2006 samt antal besök per invånare

Vuosi – År	Lääkärikäynnit – Läkarbesök	Käynnit muun ammattihenkilö- kunnan luona – <i>Besök hos annan personal</i>	Kaikki avohoitokäynnit yhteensä – <i>Alla Öppenvårds- besök totalt</i>	Kaikki käynnit / asukas – <i>Alla besök / invånare</i>	Lääkäri- käynnit / asukas – <i>Läkarbesök / invånare</i>
1985	10 357 528	15 255 312	25 612 840	5,2	2,1
1986	10 373 769	13 038 212	23 411 981	4,8	2,1
1987	10 338 434	12 491 533	22 829 967	4,6	2,1
1988	9 990 689	12 563 310	22 553 999	4,6	2,0
1989	9 702 515	12 664 927	22 367 442	4,5	2,0
1990	9 636 395	12 560 632	22 197 217	4,4	1,9
1991	9 950 334	12 485 097	22 435 431	4,5	2,0
1992	10 171 290	12 341 376	22 512 666	4,5	2,0
1993	9 857 471	12 237 895	22 095 366	4,4	1,9
1994	9 688 712	12 853 679	22 542 391	4,4	1,9
1995	10 362 787	13 396 310	23 759 097	4,6	2,0
1996	10 650 523	14 533 277	25 183 800	4,9	2,1
1997	10 722 214	14 579 001	25 301 215	4,9	2,1
1998	10 612 543	14 383 931	24 996 474	4,8	2,1
1999	10 489 119	14 505 674	24 994 793	4,8	2,0
2000	10 350 203	14 780 280	25 130 483	4,9	2,0
2001	10 002 715	15 081 313	25 084 028	4,8	1,9
2002	9 624 200	15 319 293	24 943 493	4,8	1,8
2003	9 444 252	15 424 472	24 868 724	4,8	1,8
2004	9 204 384	15 758 567	24 962 951	4,8	1,8
2005	9 363 661	16 265 880	25 629 541	4,9	1,8
2006	9 072 828	15 804 191	24 877 019	4,7	1,7

(Väestötiedot vuosilta 1990–2006 on poimittu Sotka-tietokannasta (tilanne 31.12.). Vuoden 1989 ja sitä aikaisemmat väestötiedot on poimittu Tilastollisista vuosikirjoista 1986–1991 [3, 4].) – (*befolkningsuppgifterna från 1990–2006 har tagits från databasen Sotka (per 31.12). Befolkningsuppgifterna från 1989 och tidigare har tagits från de statistiska årsböckerna 1986–1991 [3, 4].*)

Kuvio 1. Terveyskeskusten lääkärikäynnit ja käynnit muun ammattihenkilökunnan luona vuosina 1985–2006 –

Diagram 1. Besök hos läkare och annan personal på hälsovårdscentralerna 1985–2006

Toiminnoittain tarkasteltuna väestöön suhteutetut ja absoluuttiset käyntimäärät ovat vuosina 1997–2006 lisääntyneet äitiysneuvolassa, työterveyshuollossa ja fysioterapiassa (taulukko 2). Mielenterveyskäynnit ovat edellisten ohella lukumääräisesti lisääntyneet tarkasteluajanjaksolla. Toiminnoittain tarkasteltuna suurin terveyskeskusten käyntiryhmä on muut avohoitokäynnit. Ryhmään tilastoidaan esimerkiksi lääkärin vastaanottokäynnit sekä päivystyskäynnit.

Taulukko 2. Avohoitokäynnit toiminnoittain vuosina 1997–2006 –
 Tabell 2. Öppenvårdsbesök per verksamhet 1997–2006

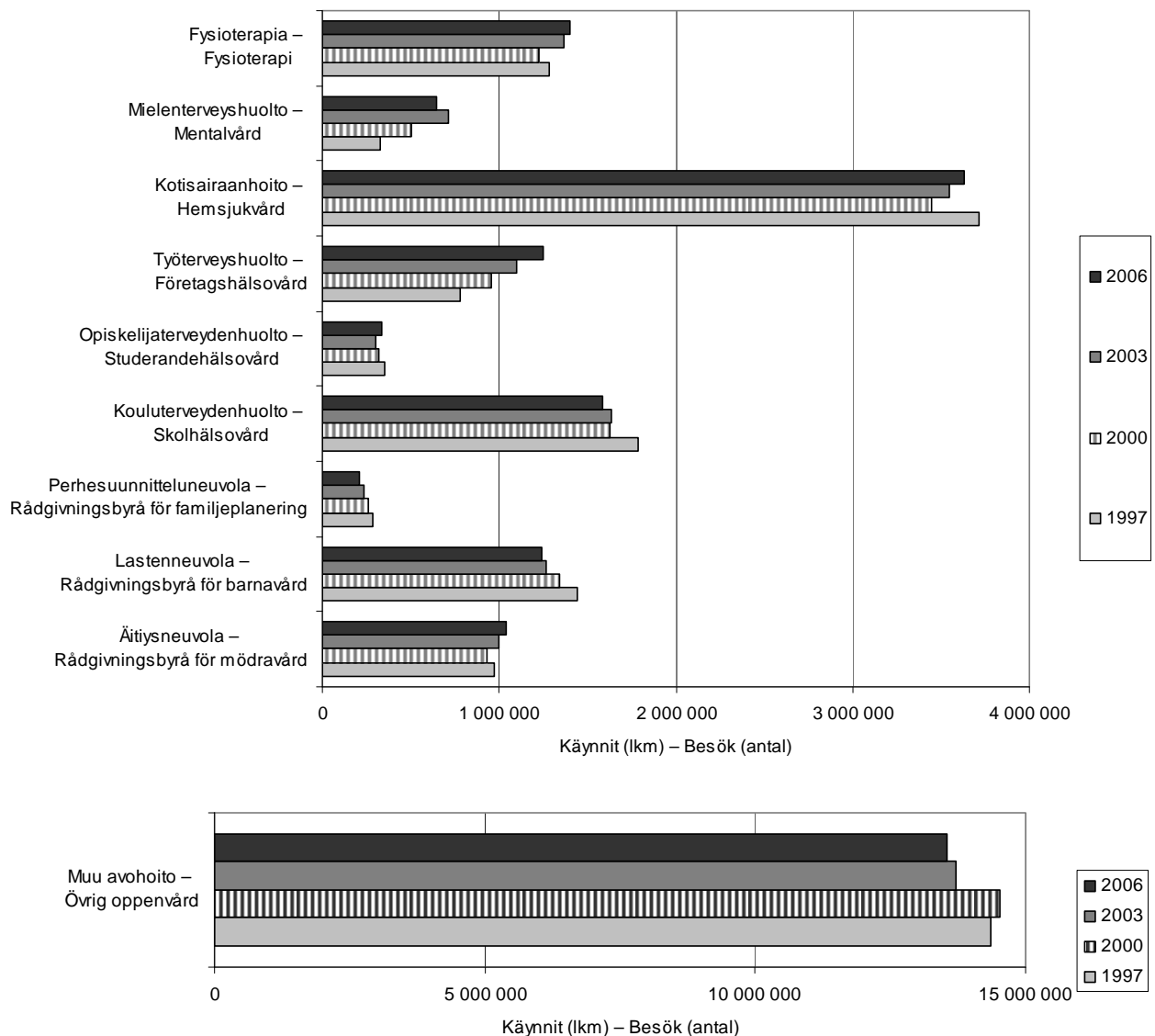
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Avohoitokäynnit toiminnoittain – Öppenvårdsbesök per verksamhet										
Äitiysneuvola – Rådgivningsbyrå för mödravård	976 585	948 756	949 958	929 709	929 221	979 995	998 031	1 011 035	1 042 126	1 036 483
Lastenneuvola – Rådgivningsbyrå för barnavård	1 445 503	1 386 650	1 368 184	1 343 243	1 328 257	1 261 767	1 263 564	1 260 974	1 243 870	1 240 475
Perhesuunnitteluneuvola – Rådgivningsbyrå för familjeplanering	282 589	276 409	271 919	260 113	260 373	259 281	237 478	226 012	213 143	205 694
Kouluterveydenhuolto – Skolhälsovård	1 790 222	1 696 065	1 654 403	1 630 157	1 655 657	1 650 625	1 631 398	1 593 816	1 597 798	1 582 420
Opiskelijaterveydenhuolto – Studerandehälsovård	351 242	329 999	318 008	314 489	286 259	303 025	299 563	322 777	328 729	331 946
Työterveyshuolto – Företagshälsovård	782 290	892 032	943 395	956 708	1 034 865	1 077 959	1 102 210	1 142 757	1 212 515	1 249 538
Kotisairaanhoido – Hemsjukvård	3 716 235	3 626 909	3 666 789	3 447 083	3 493 813	3 590 434	3 547 166	3 536 515	3 937 833	3 628 281
Mielenterveyshuolto – Mentalvård	327 040	395 249	549 963	505 689	513 120	580 623	714 897	692 887	689 948	647 341
Fysioterapia – Fysioterapi	1 279 085	1 262 164	1 265 840	1 220 900	1 204 075	1 523 677	1 370 495	1 437 983	1 388 153	1 400 936
Muu avohoito – Övrig öppenvård	14 350 424	14 182 241	14 006 334	14 522 392	14 378 388	13 716 107	13 703 922	13 661 820	13 975 426	13 553 905
Yhteensä – Totalt	25 301 215	24 996 474	24 994 793	25 130 483	25 084 028	24 943 493	24 868 724	24 886 576	25 629 541	24 877 019
Käynnit/vastaavan ikäinen väestö ¹⁾ – Besök/befolkningen i samma ålder										
Äitiysneuvola – Rådgivningsbyrå för mödravård	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
Lastenneuvola – Rådgivningsbyrå för barnavård	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,7	2,7	2,8	2,7	2,7
Perhesuunnitteluneuvola – Rådgivningsbyrå för familjeplanering	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Kouluterveydenhuolto – Skolhälsovård	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Opiskelijaterveydenhuolto – Studerandehälsovård	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Työterveyshuolto – Företagshälsovård	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Kotisairaanhoido – Hemsjukvård	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Mielenterveyshuolto – Mentalvård	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Fysioterapia – Fysioterapi	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Muu avohoito – Övrig öppenvård	2,8	2,7	2,7	2,8	2,8	2,6	2,6	2,6	2,7	2,6
Yhteensä – Totalt	4,9	4,8	4,8	4,9	4,8	4,8	4,8	4,8	4,9	4,7

¹⁾ Vertailussa väestötietoina on käytetty palvelun kohderyhmään suhteutettuja väestöosuksia seuraavasti: äitiys- ja perhesuunnitteluneuvola/15–44-vuotiaat naiset; lastenneuvolakäynnit/0–7-vuotiaat; kouluterveydenhuollon käynnit 7–18-vuotiaat; työterveyshuollon käynnit/15–64-vuotiaat. Koko maan väestötiedoissa on mukana myös Ahvenanmaan väestötiedot. –

¹⁾ I jämförelsen används som befolkningsuppgifter befolkningsandelar i relation till målgruppen för tjänsten enligt följande: rådgivningsbyrå för mödra- och barnavård/15–44-åriga kvinnor, besök på rådgivningsbyrå för barnavård/0–7-åringar, skolhälsovårdsbesök/7–18-åringar, företagshälsovårdsbesök/15–64-åringar. I hela landets befolkningsuppgifter ingår även Ålands befolkningsuppgifter.

Väestöosuksiin suhteutettuna suurimpia käyntiryhmiä ovat lastenneuvolakäynnit ja muu avohoito. Lastenneuvolakäyntejä on kymmenen viime vuoden aikana ollut 2,7–2,8 käyntiä jokaista 0–7 -vuotiaasta kohti. Muut avohoitokäynnit ovat tarkasteluajanjaksolla vaihdelleet 2,6–2,8 käynnin välillä.

Kuvio 2. Avohoitokäyntien muutokset vuosina 1997–2006 toiminnoittain –
 Diagram 2. Förändringar i öppenvårdsbesöken per verksamhet 1997–2006

3 AVOHOIDON LÄÄKÄRIKÄYNNIT JA LÄÄKÄRIN POTILAAT IKÄRYHMITTÄIN VUOSINA 1994–2006

Lääkärikäyntien määrä on tasaisesti laskenut vuodesta 1997. Ikäryhmittäisessä lääkärikäyntien tarkastelussa käyntejä on eniten alle 1-vuotiailla ja 75 vuotta täyttäneillä. Alle 1-vuotiaiden ikäryhmässä ikäryhmän väestöön suhteutetut käynnit ovat tarkasteluajanjaksolla vähentyneet eniten, 31 %. Myös terveyskeskuksissa toteutuneiden käyntien määrä on vuodesta 1997 vähentynyt 37 % (taulukko 3).

75 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä terveyskeskuksissa toteutuneet lääkärikäynnit ovat lisääntyneet, 75–84-vuotiaiden ikäryhmässä noin 40 % ja 85 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä 70 %. 75–84-

vuotiaiden väestöön suhteutetut käynnit ovat lisääntyneet 4 % ja 85 vuotta täyttäneiden 16 % (taulukko 3).

Taulukko 3. Lääkärikäynnit lukumäärittäin ja ikäryhmän väestötietoihin suhteutettuna vuosina 1994–2006 –

Tabell 3. Läkarbesök efter antal och i relation till åldersgruppens befolkningsuppgifter 1994–2006

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kaikki lääkärikäynnit ikäryhmittäin – Alla läkarbesök efter åldersgrupp													
Alle 1-vuotiaat – Under 1 år	281 996	326 047	321 919	288 049	258 955	235 513	227 838	204 370	185 832	187 254	178 391	193 418	177 860
1-6 -vuotiaat – 1–6 år	996 115	1 231 135	1 200 053	1 225 376	1 137 375	1 078 873	1 072 873	1 053 746	988 957	994 947	852 730	908 891	819 617
7-14-vuotiaat – 7–14 år	762 282	828 797	805 196	876 424	761 487	730 550	722 044	731 911	702 142	715 498	595 355	616 169	584 448
15-49 -vuotiaat – 15–49 år	4 033 572	4 461 830	4 467 505	4 410 865	4 404 730	4 314 129	4 211 549	3 941 331	3 790 363	3 654 654	3 540 083	3 565 896	3 387 222
50-64-vuotiaat – 50–64 år	1 439 568	1 542 814	1 709 458	1 713 478	1 767 525	1 802 091	1 826 677	1 763 145	1 792 754	1 758 688	1 798 515	1 845 546	1 782 580
65-74-vuotiaat – 65–74 år	994 351	1 083 328	1 193 714	1 164 712	1 167 338	1 152 071	1 144 552	1 068 375	1 075 944	1 047 409	1 074 557	1 080 718	1 070 014
75-84-vuotiaat – 75–84 år	617 700	655 834	717 517	732 083	753 232	773 799	795 625	769 903	808 913	802 109	854 262	886 821	876 587
85 ja yli 85 -vuotiaat – 85 år och över	155 813	162 296	181 452	201 001	214 993	223 267	227 646	215 026	229 124	227 789	234 735	246 882	265 260
Kaikki yhteensä – Alla totalt	9 281 397	10 292 081	10 596 814	10 611 988	10 465 635	10 310 293	10 228 804	9 747 807	9 574 029	9 388 348	9 128 628	9 344 341	8 963 588
Lääkärikäynnit/ikäryhmän väestö – Läkarbesök/befolkningen i åldersgruppen													
Alle 1-vuotiaat – Under 1 år	4,3	5,2	5,3	5,0	4,6	4,1	4,0	3,7	3,4	3,3	3,1	3,4	3,0
1-6 -vuotiaat – 1–6 år	2,5	3,1	3,1	3,2	3,0	2,9	3,0	3,0	2,8	2,9	2,5	2,7	2,4
7-14-vuotiaat – 7–14 år	1,5	1,6	1,6	1,7	1,5	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2
15-49 -vuotiaat – 15–49 år	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4
50-64-vuotiaat – 50–64 år	1,8	1,9	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6
65-74-vuotiaat – 65–74 år	2,3	2,5	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3
75-84-vuotiaat – 75–84 år	2,7	2,8	3,0	3,1	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8	2,9	2,9	2,8
85 ja yli 85 -vuotiaat – 85 år och över	2,4	2,4	2,6	2,8	2,9	2,9	2,9	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Kaikki yhteensä – Alla totalt	1,8	2,0	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7

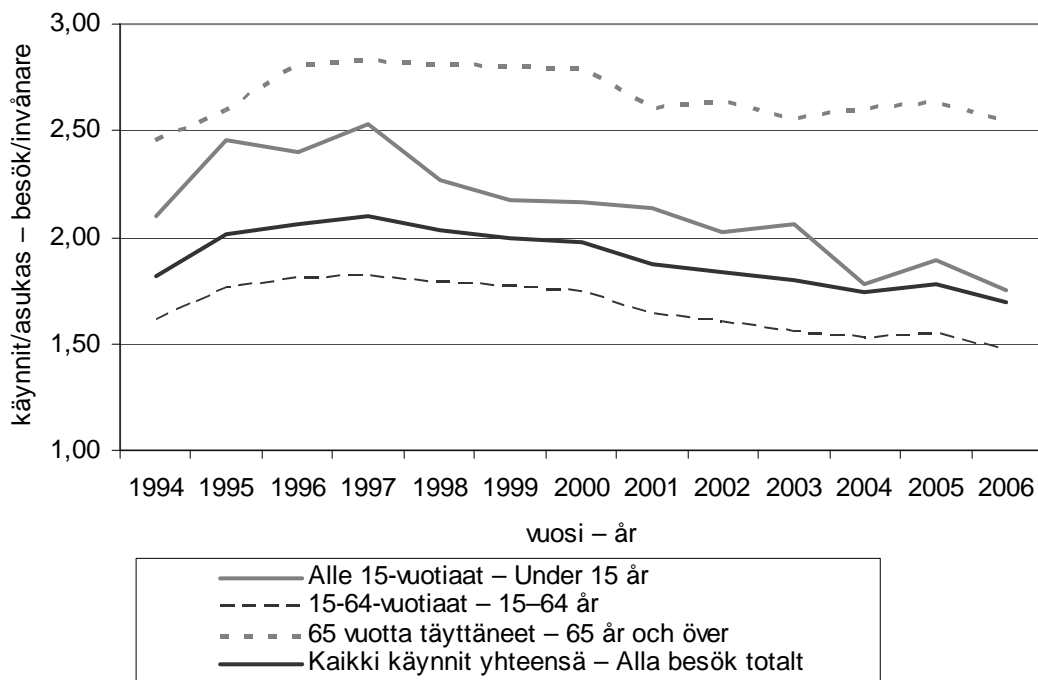
Eniten terveyskeskuslääkäriissä käyvät 65 vuotta täyttäneet. Heillä käyntejä on viime vuosina ollut keskimäärin 2,6. Alle 15-vuotiaiden keskimääräisten käyntien määrä on tarkasteluajanjaksolla vaihdellut 1,8 ja 2,5 käynnin välillä, ollen 1,8 vuonna 2006. Työikäisen väestön keskimääräiset terveyskeskuslääkärikäynnit ovat vähentyneet 1,7 käynnistä vuonna 2000 noin 1,5 käyntiin vuonna 2006 (kuvio 3a). 15–64-vuotiaalle väestölle lääkäripalveluja terveyskeskusten lisäksi tarjoavat myös työterveyshuolto ja ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö (YTHS).

Väestöön suhteutettujen terveyskeskuslääkärikäyntien määrä on vähentynyt tarkasteluajanjaksolla 7 %. Alle 15-vuotiaiden väestöön suhteutetut lääkärikäynnit ovat vuodesta 1994 vuoteen 2006 vähentyneet eniten (-16 %). Työikäisen väestön lääkärikäynneissä vähenemistä on tapahtunut (-8 %), kun 65 vuotta täyttäneillä väestöön suhteutetut käynnit ovat lisääntyneet 4 %. Viiden viimeisimmän vuoden tarkastelu osoittaa, että trendi on myös viiden viimeisen vuoden ajan ollut hyvin samansuuntainen.

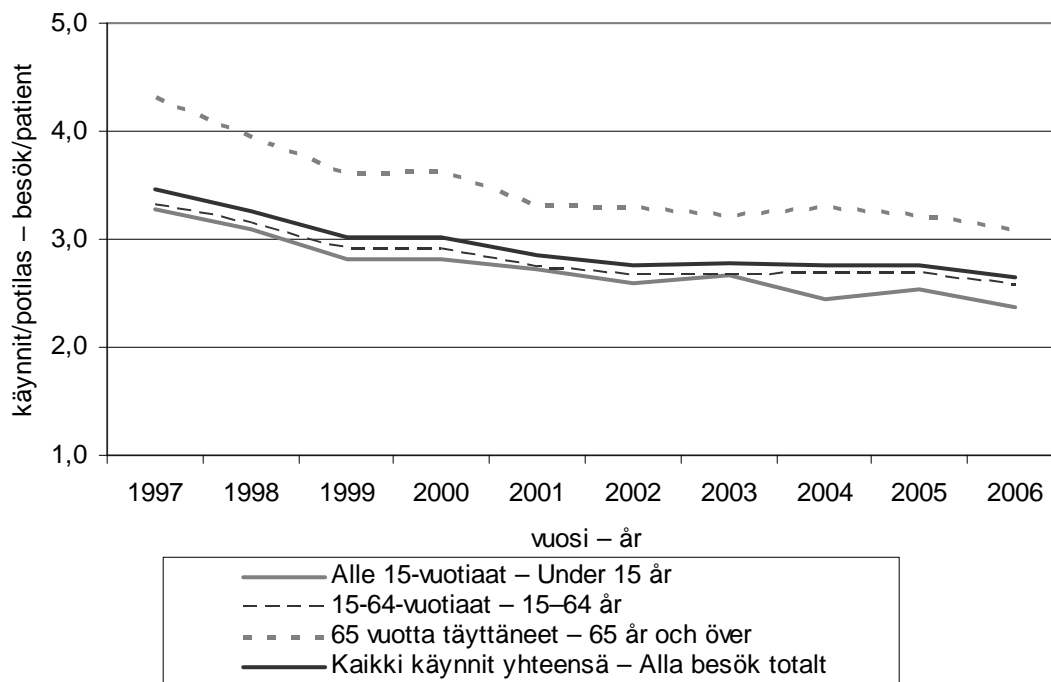
Eniten väestöön suhteutettuja käyntejä näyttäisi tarkasteluajanjaksolla olleen vuonna 1997 kaikissa ikäryhmissä. Vuodesta 1997 vuoteen 2006 väestöön suhteutetut käynnit ovat vähentyneet jopa 19 %.

Kuvio 3a. Lääkärikäynnit asukasta kohden ikäryhmittäin vuosina 1994–2006 –
Diagram 3a. Läkarbesök per invånare efter åldersgrupp 1994–2006

Jokaista lääkärin potilasta kohti oli terveyskeskuksessa keskimäärin 2,6 lääkärikäyntiä vuonna 2006. Alle 15-vuotiailla jokaista lääkärin potilasta kohti laskettuja käyntejä on ollut vähiten, keskimäärin 2,4 käyntiä vuonna 2006. Potilasta kohti laskettujen käyntien määrä on siten vähentynyt 3,3 käynnistä vuonna 1997 noin 28 %. 15–64-vuotialla potilasta kohti laskettuja käyntejä on vuonna 2006 ollut 2,6. Tässä ikäryhmässä potilasta kohti suhteutettujen lääkärikäyntien määrä on laskenut vähiten, 22 % vuodesta 1997. 65 vuotta täyttäneillä lääkärikäyntejä oli keskimäärin potilasta kohti 3,1 vuonna 2006. Määrä on vähentynyt 22 % vuodesta 1997 (kuvio 3b).

Kuvio 3b. Lääkärikäynnit lääkärin potilasta kohti ikäryhmittäin 1997–2006 –
 Diagram 3b. Läkarbesök per läkarens patient efter åldersgrupp 1997–2006

Lääkärin potilaiden osuus koko väestöstä on vuosina 1997–2006 ollut 61–66 %. Vuosituhannen vaihteessa lääkärin potilaita näyttäisi olleen eniten. Alle 1-vuotiaisiin potilaiden määrään tilastoharhaa synnyttää potilaiden iän laskemiskäytäntö tietojärjestelmissä (taulukko 4). Alle 1-vuotiaiden asiakkaiden ryhmään tilastoidaan sekä tilastovuonna syntyneiden että tilastovuotta edeltävänä vuonna syntyneiden käyntejä. 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä potilaiden osuus ikäryhmän väestöstä näyttäisi tarkasteluajanjaksolla lisääntyneen, kun vastaavasti muissa ikäryhmissä potilaiden osuus väestöstä näyttäisi pysyneen ennallaan tai jopa vähentyneen. Lääkärin potilaita ja potilaiden osuuksia vastaavan ikäisestä väestöstä on tarkasteltu taulukossa 4.

Taulukko 4. Lääkärin asiakkaat/potilaat vuosina 1997–2006 lukumäärittäin ja väestöosuksiin suhteutettuna –

Tabell 4. Läkarens klienter/patienter efter antal och i relation till befolkningsandelar 1997–2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lääkärin asiakkaat/potilaat ikäryhmittäin – Läkarens klienter/patienter efter åldersgrupp										
Alle 1-vuotiaat – Under 1 år	71 253	67 988	68 505	67 422	66 855	60 312	60 806	63 357	62 153	63 791
1-6 -vuotiaat – 1-6 år	328 814	317 611	329 726	326 380	324 129	324 076	314 540	294 641	304 513	299 510
7-14-vuotiaat – 7-14 år	328 506	310 832	327 275	325 485	339 713	338 273	338 019	305 220	311 688	305 999
15-49 -vuotiaat – 15-49 år	1 380 064	1 445 027	1 528 652	1 494 100	1 478 290	1 476 314	1 416 242	1 370 276	1 377 611	1 362 737
50-64-vuotiaat – 50-64 år	470 363	519 755	574 025	581 347	600 309	619 238	611 295	622 367	636 731	643 625
65-74-vuotiaat – 65-74 år	275 118	299 972	328 460	325 778	332 844	341 331	337 210	342 018	351 986	363 971
75-84-vuotiaat – 75-84 år	163 668	184 789	203 555	208 029	220 219	230 381	235 278	245 345	258 035	266 721
85 ja yli 85 -vuotiaat – 85 år och över	48 811	56 452	62 620	63 314	66 935	70 066	70 534	69 998	76 962	83 897
Kaikki yhteensä – Alla totalt	3 066 597	3 202 426	3 422 818	3 391 855	3 429 294	3 459 991	3 383 924	3 313 222	3 379 679	3 390 251
Lääkärin asiakkaiden/potilaiden %-osuus ikäryhmän väestöstä – Den procentuella andelen för läkarens klienter/patienter av befolkningen i åldersgruppen										
Alle 1-vuotiaat – Under 1 år	123	120	119	119	120	109	108	110	108	108
1-6 -vuotiaat – 1-6 år	87	84	89	90	91	93	92	86	89	87
7-14-vuotiaat – 7-14 år	65	60	64	63	65	65	65	59	62	61
15-49 -vuotiaat – 15-49 år	55	57	61	60	60	61	58	57	57	57
50-64-vuotiaat – 50-64 år	54	56	59	58	59	59	57	58	58	58
65-74-vuotiaat – 65-74 år	64	69	75	75	76	77	76	76	79	78
75-84-vuotiaat – 75-84 år	69	74	80	79	82	83	82	83	85	86
85 ja yli 85 -vuotiaat – 85 år och över	68	75	81	81	84	87	85	84	87	90
Kaikki yhteensä – Alla totalt	61	62	66	66	66	66	65	63	64	64

4 LASTEN- JA ÄITIYSNEUVOLAKÄYNNIT 1985–2006

Lastenneuvolan lääkärikäyntejä on vuodesta 1985 vuoteen 1995 ollut vuosittain yli 350 000. Vuodesta 1994 lähtien käyntien määrä on vähentynyt tasaisesti vuoteen 2005, josta tilastovuonna 2006 käynnit hieman lisääntyivät, ollen runsaat 260 000. Lastenneuvolan muun ammattihenkilökunnan käynnit ovat myös laskeneet vuodesta 1995 aina viimeiseen tarkasteluvuoteen, 2006 saakka.

Ikäryhmän väestöön suhteutettujen lastenneuvolan lääkärikäyntien määrä on laskenut vuodesta 1994. Vuonna 2006 suhteutetuissa lääkärikäynneissä tapahtui kuitenkin pientä lisääntymistä. Väes-

töön suhteutettujen lastenneuvolakäyntien kokonaismäärä on laskenut 20 viime vuoden ajan ja oli vuonna 2006 alhaisimmillaan.

Taulukko 5. Lastenneuvolakäynnit vuosina 1985–2006 –
Tabell 5. Besök på rådgivningsbyrån för barnavård 1985–2006

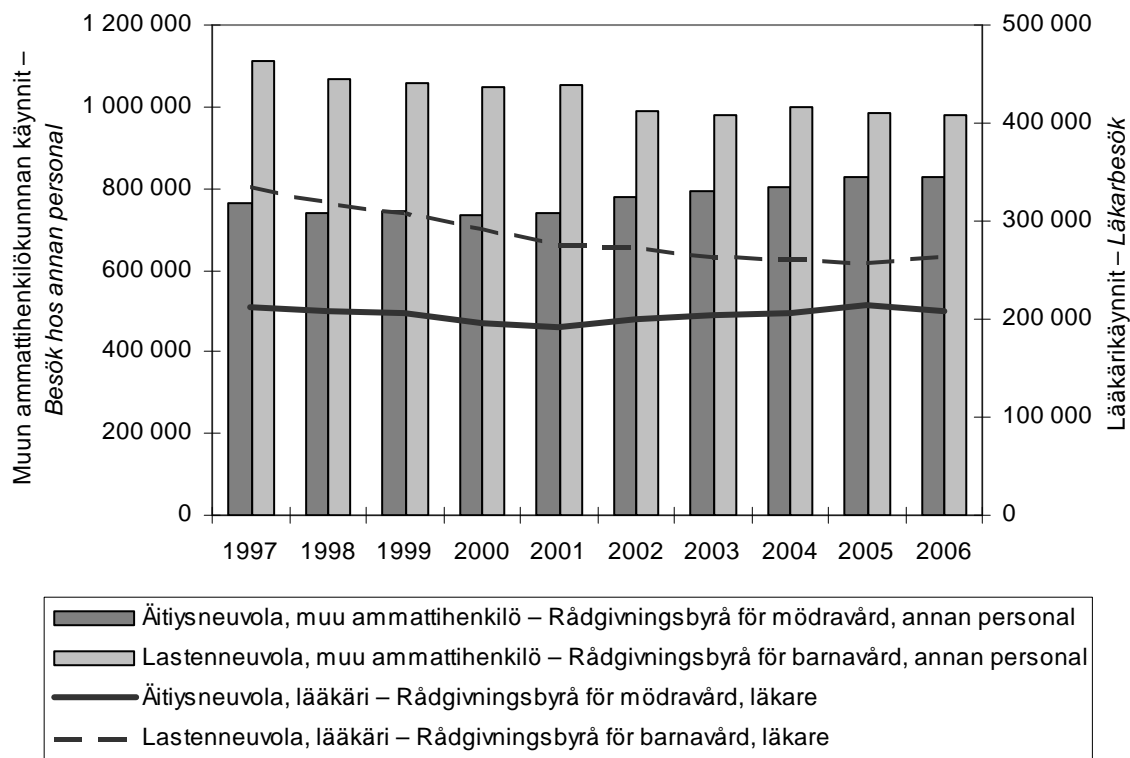
Vuosi – År	Lääkärikäynnit – Läkarbesök	Käynnit muun ammattihenkilö- kunnan luona – Besök hos annan personal	Lastenneuvola- käynnit yhteensä – Barnrådgivnings- besök totalt	Lastenneuvolakäynnit / 0–7 -vuotiaat (1 000 as.) ^{*)} – Barnrådgivnings- besök / 0–7-åringar (1 000 inv.) ^{*)}	Lastenneuvolan lääkärikäynnit / 0-7- vuotiaat (1 000 as.) ^{*)} – Läkarbesök på rådgivningsbyråer för barnavård / 0–7- åringar (1 000 inv.) ^{*)}
1985	416 878	1 402 953	1 819 831	4 026	922
1986	401 700	1 078 729	1 480 429	3 296	894
1987	389 711	1 081 695	1 471 406	3 303	875
1988	385 049	1 127 733	1 512 782	2 973	757
1989	369 562	1 137 674	1 507 236	2 964	727
1990	357 699	1 113 182	1 470 881	2 894	704
1991	368 161	1 108 721	1 476 882	2 908	725
1992	361 629	1 107 060	1 468 689	2 881	709
1993	346 413	1 070 138	1 416 551	2 764	676
1994	462 996	1 139 717	1 602 713	3 104	897
1995	352 213	1 122 681	1 474 894	2 841	679
1996	342 736	1 122 388	1 465 124	2 839	664
1997	335 584	1 109 919	1 445 503	2 826	656
1998	319 356	1 067 294	1 386 650	2 759	635
1999	309 025	1 059 159	1 368 184	2 766	625
2000	292 711	1 050 532	1 343 243	2 771	604
2001	275 341	1 052 916	1 328 257	2 788	578
2002	272 981	988 786	1 261 767	2 702	584
2003	263 747	981 115	1 244 862	2 701	572
2004	261 545	999 429	1 260 974	2 750	570
2005	257 327	986 543	1 243 870	2 719	563
2006	262 479	977 996	1 240 475	2 696	571

*) Vertailupohjana on käytetty 0–7-vuotiaiden asukkaiden lukumäärää (väestötiedot: Sotka-tietokanta 31.12., vuosilta 1985–1989 tiedot on saatu StatFin-tietokannasta)[3, 4]. –

*) Som jämförelsegrund har antalet 0–7-åriga invånare använts (befolkningsuppgifter: databasen Sotka per 31.12; uppgifterna från 1985–1989 är från databasen StatFin) [3, 4].

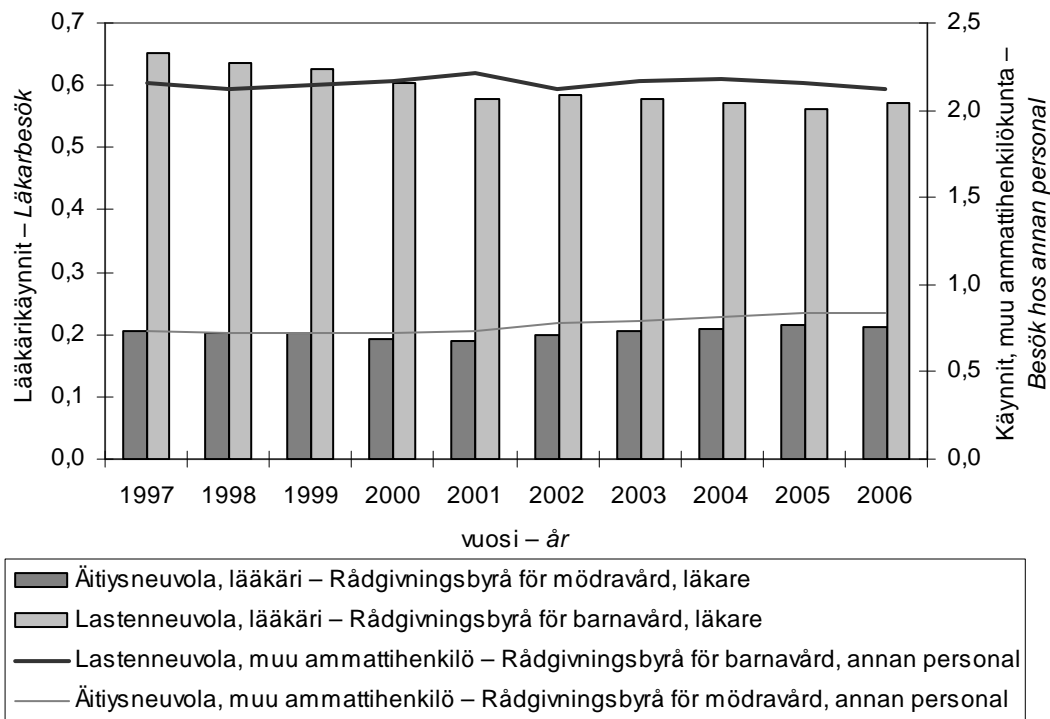
Äitiysneuvolakäynneissä on vuodesta 2001 lähtien havaittavissa pientä kasvua (kuvio 2, taulukko 2, kuvio 4) aina viimeisimpään tarkasteluvuoteen 2006, jolloin käyntimäärien lisääntyminen kääntyi pieneen laskuun.

Kuvio 4. Lastenneuvola- ja äitiysneuvolakäynnit vuosina 1997–2006 –
 Diagram 4. Besök på rådgivningsbyråer för barna- och mödravård 1997–2006

Ikäryhmän väestöön suhteutetuissa äitiys- ja lastenneuvolakäynneissä ei tarkasteluajanjaksolla, kymmenen viime vuoden aikana ole tapahtunut suuria muutoksia. Äitiysneuvolan lääkärikäynntejä on tarkasteluajanjaksolla ollut 0,2 käyntiä jokaista 15–44-vuotiasta naista kohti. Muun ammattihenkilökunnan käynnit ovat lisääntyneet 0,7 käynnistä 0,8 käyntiin jokaista 15–44-vuotiasta kohti. Lastenneuvolan lääkärikäynnit ovat vuodesta 1997 vähentyneet 0,7 käynnistä 0,6 käyntiin jokaista 0–7-vuotiasta kohti. Muun ammattihenkilökunnan lastenneuvolakäynnit ovat tarkasteluvuosina olleet 2,1–2,2 käyntiä jokaista ikäryhmän asukasta kohti laskettuna (kuvio 5).

Kuvio 5. Lastenneuvola- ja äitiysneuvolakäynnit vastaavan ikäryhmän väestöä kohti laskettuna –
 Diagram 5. Besök på rådgivningsbyråer för barna- och mödravård i förhållande till befolkningen i
 samma åldersgrupp

5 KOULUTERVEYDENHUOLLON KÄYNNIT 1985–2006

Kouluterveydenhuollon käyntimäärät ovat laskeneet vuodesta 1985 tasaisesti, pieniä vuosittaisia heilahduksia lukuun ottamatta. Myös vastaavan ikäiseen väestöön suhteutettuna kouluterveydenhuollon käynnit ovat vähentyneet. Kahdenkymmenen vuoden aikana kouluterveydenhuollon lääkärikäynnit ovat vähentyneet alle puoleen. Kouluterveydenhuollon lääkärikäyntejä oli keskimäärin 222/1000 7–18-vuotiasta kohti. 2000-luvulla väestöön suhteutettujen käyntien määrä on pysynyt samalla tasolla. Kouluterveydenhuollon muun ammattihenkilökunnan vastaavan ikäiseen väestöön suhteutetut käynnit ovat vähentyneet vuodesta 1986 noin 40 %. Kouluterveydenhuollossa vuoden 1985 muun ammattihenkilökunnan suureen käyntimäärään lienee vaikuttanut koko väestön kattava poliorokotusohjelma.

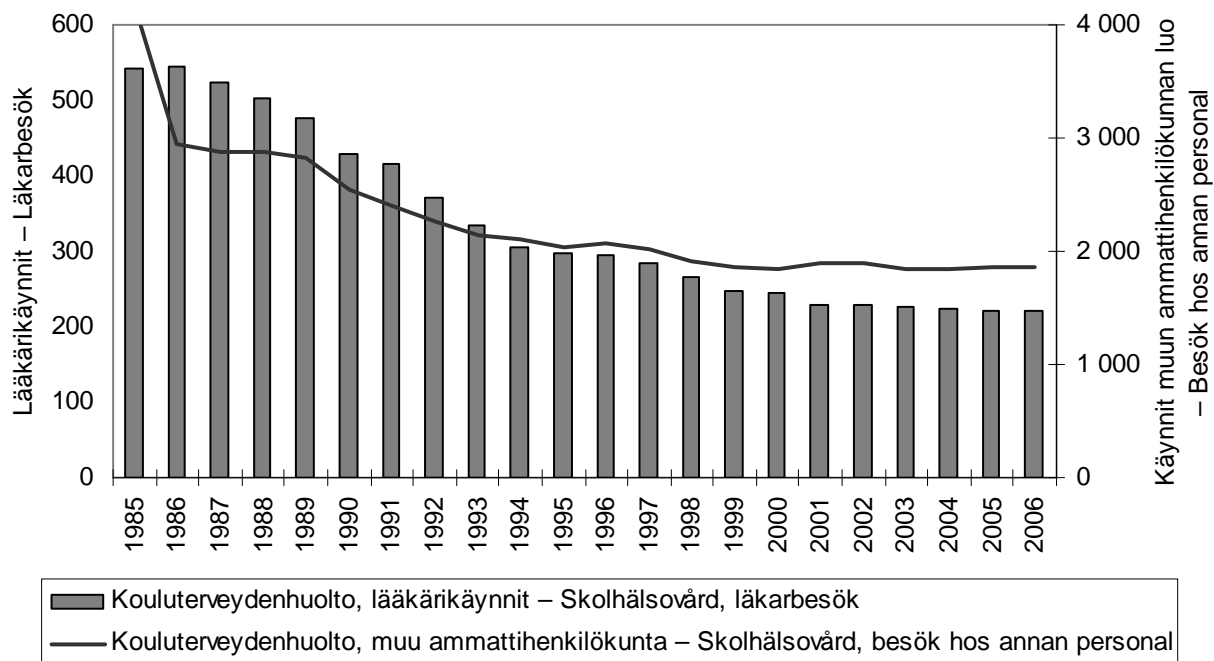
Taulukko 6. Kouluterveydenhuollon käynnit vuosina 1985–2006 –
 Tabell 6. Skolhälsovårdsbesök 1985–2006

Vuosi – År	Lääkärikäynnit – Läkarbesök	Käynnit muun ammattihenkilökunn an luona – Besök hos annan personal	Kaikki kouluth:n käynnit yhteensä – Alla skolhälsovårdsbesö k totalt	Kouluth käynnit/ 7-18 - vuotiaat (1000 as.) ^{*)} – Skolhälsovårdsbesök / 7–18-åringar (1 000 inv.) ^{*)}	Kouluth lääkärikäynnit/ 7-18 -vuotiaat (1000 as.) ^{*)} – Skolhälsovårdsbesök / 7–18-åringar (1 000 inv.) ^{*)}
1985	419 000	3 213 000	3 632 000	4 709	543
1986	415 000	2 250 000	2 665 000	3 496	544
1987	395 000	2 173 000	2 568 000	3 399	523
1988	379 231	2 176 638	2 555 869	3 386	502
1989	362 213	2 136 788	2 499 001	3 294	478
1990	327 877	1 947 534	2 275 411	2 971	428
1991	321 185	1 864 672	2 185 857	2 823	415
1992	289 619	1 773 268	2 062 887	2 637	370
1993	261 206	1 680 648	1 941 854	2 480	334
1994	238 528	1 644 586	1 883 114	2 417	306
1995	231 558	1 580 084	1 811 642	2 331	298
1996	229 174	1 605 540	1 834 714	2 365	295
1997	220 211	1 570 011	1 790 222	2 301	283
1998	207 920	1 488 145	1 696 065	2 175	267
1999	192 954	1 461 449	1 654 403	2 113	246
2000	191 429	1 438 728	1 630 157	2 081	244
2001	178 669	1 476 988	1 655 657	2 117	228
2002	177 473	1 473 152	1 650 625	2 121	228
2003	175 450	1 422 852	1 598 302	2 067	227
2004	172 722	1 421 094	1 593 816	2 072	224
2005	169 198	1 428 600	1 597 798	2 088	221
2006	169 419	1 413 001	1 582 420	2 074	222

*) Kouluterveydenhuollon käyntejä on verrattu 7–18-vuotiaaseen väestöön (väestötiedot: Sotka-tietokanta 31.12., vuosilta 1985–1989 tiedot on saatu StatFin-tietokannasta). –

*) Antalet skolhälsovårdsbesök har jämförts med befolkningen i åldern 7–18 år (befolkningsuppgifter: databasen Sotka per 31.12; uppgifterna från 1985–1989 är från databasen StatFin).

Kuvio 6. Kouluterveydenhuollon käynnit 1985–2006/1 000 7–18-vuotiasta –
 Diagram 6. Skolhälsovårdsbesök 1985–2006/1 000 7–18-åringar

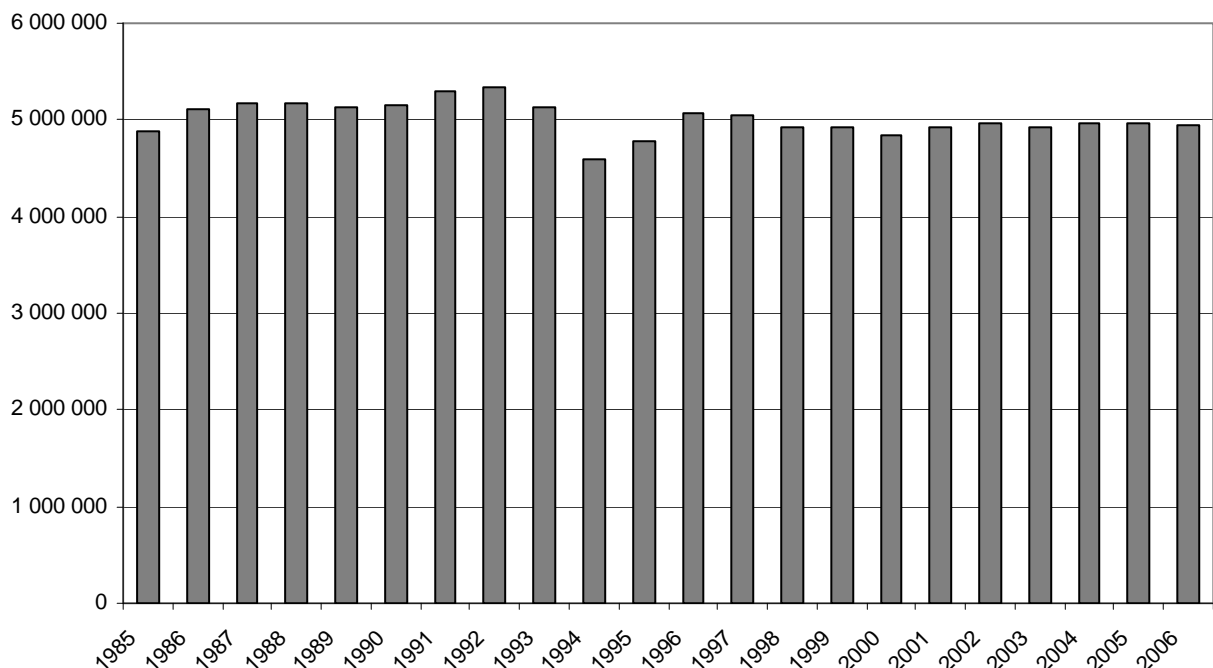
6 TERVEYSKESKUSTEN HAMMASHUOLTO 1985–2006

Hammashuollon käyntitietoja tarkastellaan tässä tilastotiedotteessa vuosilta 1997–2006. Kokonaislukumäärätiedot esitetään jo vuodesta 1985 alkaen (kuvio 7). Hammashuollon kokonaiskäyntimäärät ovat 20 viime vuoden aikana vaihdelleet viiden miljoonan käynnin molemmin puolin. Käyntien vähenemistä tapahtui erityisesti 1990-luvun puolivälissä ja hieman myös parin viime vuoden aikana.

Hammashuollon käynteihin lasketaan kuuluvaksi käynnit hammaslääkärin, hammashuoltajan/suuhygienistin ja hammashoitajan luona. Hammashuollon järjestämiseen vaikuttaneista lakimuutoksista ja hammashuollon järjestämisvelvollisuuksista on kirjoitettu tarkemmin vuonna 2004 ilmestyneessä hammashuollon raportissa ja aikasarjaraportissa [1,2]. 2000-luvun alussa tapahtuneista lakimuutoksista huolimatta on käyntitietojenkeruu pidetty pääosin vertailukelpoisena aikaisempiin lakia peilaaviin ikäryhmäluokitteluihin verrattuna [1].

Kuvio 7. Terveyskeskusten hammashuollon käynnit 1985–2006 – Diagram 7. Tandvårdsbesök på hälsovårdscentraler 1985–2006

Hammashuollon käyntimäärät ovat 0–17-vuotiaiden ikäryhmässä olleet koko kymmenvuotisjakson laskusuunnassa (taulukko 7), käyntien vähennys on noin kaksikymmentä prosenttia. 18–55-vuotiaiden käyntimäärät ovat tarkasteluajanjaksolla lisääntyneet. Tähän ovat vaikuttaneet osaltaan jo edellä viitatuut ikäryhmämuutokset tuetun hammashuollon järjestämisessä ja siten tilastotiedonkeruussa. Esimerkiksi vuodesta 2001 vuoteen 2002 kyseiseen ikäryhmään tilastoitujen ikäluokkien määrä laajeni 10 vuodella 45-vuotiaista 56-vuotiaisiin, ikäryhmän alaluokan muuttuessa samanikäisesti 19 vuodesta 18 vuoteen [1]. Vanhimman ikäluokan käynnit ovat lisääntyneet viimeisen viiden vuoden aikana lähes 40 %.

Taulukko 7. Hammashuollon käynnit terveyskeskuksissa vuosina 1997–2006 – Tabell 7. Tandvårdsbesök på hälsovårdscentraler 1997–2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
0–55-vuotiaat yhteensä –										
0–55 år totalt ¹⁾	4 110 326	4 010 553	4 003 407	3 969 781	4 039 446	4 357 165	4 267 052	4 255 713	4 196 458	4 114 989
siitä 0–17-vuotiaat –										
av vilka 0–17 år ²⁾	2 716 916	2 601 120	2 580 939	2 522 242	2 503 133	2 416 831	2 363 069	2 325 400	2 248 469	2 175 623
siitä 18–55-vuotiaat –										
av vilka 18–55 år ³⁾	1 393 251	1 409 433	1 422 468	1 447 539	1 536 313	1 940 334	1 903 983	1 930 313	1 947 989	1 939 366
56 vuotta täyttäneet –										
56 år och över ⁴⁾	947 570	917 554	910 466	879 108	880 399	599 195	657 887	709 717	765 319	827 163
Kaikki käynnit –										
Alla besök	5 057 896	4 928 107	4 913 873	4 848 889	4 919 845	4 956 360	4 924 939	4 965 430	4 961 777	4 942 152
18 vuotta täyttäneet yht. –										
18 år och över totalt	2 340 821	2 326 987	2 332 934	2 326 647	2 416 712	2 539 529	2 561 870	2 640 030	2 713 308	2 766 529

Ks. Hammashuoltolain muutokset [1] – *Se ändringarna av tandvårdslagen[1]*

1) aik. vuosina 1946/1956 ja sen jälkeen synt. (2001 asti hammashuollon järjestämisvelvollisuuden rajavuosi 1956) – *1) tidigare 1946/1956 och därefter födda (fram till 2001 var 1956 gränsen för skyldigheten att anordna tandvård)*

2) vuoteen 2001 asti 0–18-vuotiaat – *2) 0–18 år fram till 2001*

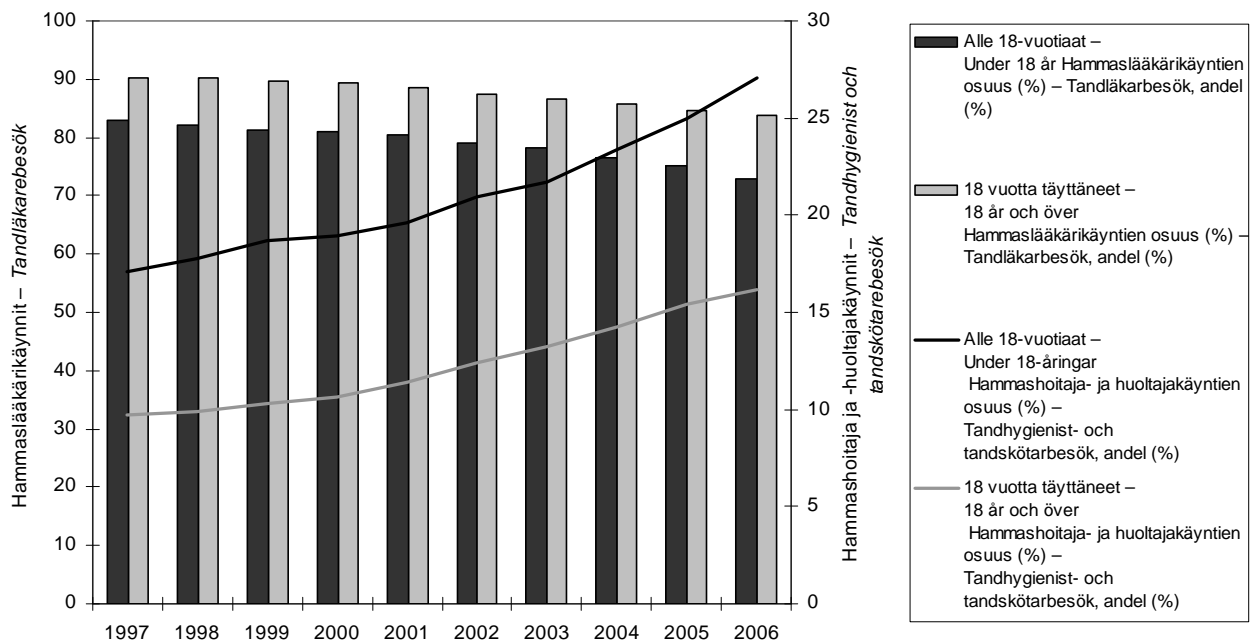
3) yli 17-/18-v., mutta synt. 1946/1956 jälkeen – *3) över 17-/18 år, men födda efter 1946/1956*

4) 1946/1956 ennen synt. – *4) födda före 1946/1956*

Hammaslääkärikäyntien osuus kaikissa ikäryhmissä on vähentynyt tarkasteluajanjaksolla, kun taas samanaikaisesti hammashoitaja- ja hammashuoltaja-/suuhygienistikäyntien keskimääräinen osuus kaikista hammashuollon käynneistä on kasvanut (kuvio 8). Lisääntyminen on ollut merkittävää erityisesti hammashuoltaja-/suuhygienistikäyntien osalta sekä alle 18-vuotiailta että aikuisten osalta.

Kuvio 8. Hammaslääkärikäyntien sekä yhteenlaskettujen hammashoitaja- ja -huoltajakäyntien %-osuus kaikista hammashuollon käynneistä 1997-2006 –

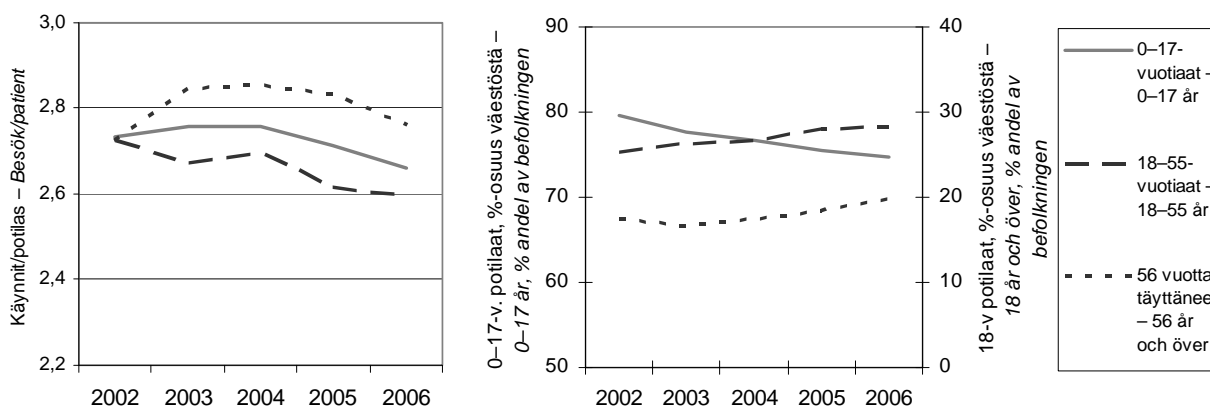
Diagram 8. Procentuell andel tandläkarbesök samt sammanslagna besök hos tandskötare och tandhygienist av alla tandvårdsbesök 1997-2006

Yksi potilas käy hammaslääkärillä keskimäärin 2,7 kertaa vuodessa. Suhde on hieman pienentynyt kymmenessä vuodessa, selvimmin parin viime vuoden aikana. Vanhimmat potilaat käyvät hoidossa hieman lapsia ja nuoria useammin (kuvio 9a).

Terveyskeskusten hammashuollon kattavuus eli potilaiden osuus alle 18-vuotiaiden ikäryhmän väestöstä on pienentynyt kymmenessä vuodessa noin 80 prosentista 75 prosenttiin (kuvio 9b).

Kuvio 9a ja b. Hammashuollon palveluja käyttäneiden käyntimäärät (käynnejä/potilas) ikäryhmittäin ja hammashuollon potilaiden osuus ikäryhmän väestöstä 2002–2006 –
Diagram 9a och b. Antal besök gjorda av dem som utnyttjat tandvårdens tjänster (besök/patient) efter åldersgrupp samt tandvårdspatienternas andel av befolkningen i åldersgruppen 2002–2006

7 TERVEYSKESKUSKÄYNNIT LÄÄNEITTÄIN 1997–2006

Tilastotiedotteessa esitetään joitakin läänikohtaisia tarkasteluja terveyskeskusaineistosta. Lisää muun muassa läänikohtaisia tietoja on haettavissa indikaattoripankki SOTKANetistä. Kaikki terveyskeskustoimintaa kuvaavat muuttujat on poimittavissa SOTKANetistä vaihtoehtoisin aluevalinnoin [7].

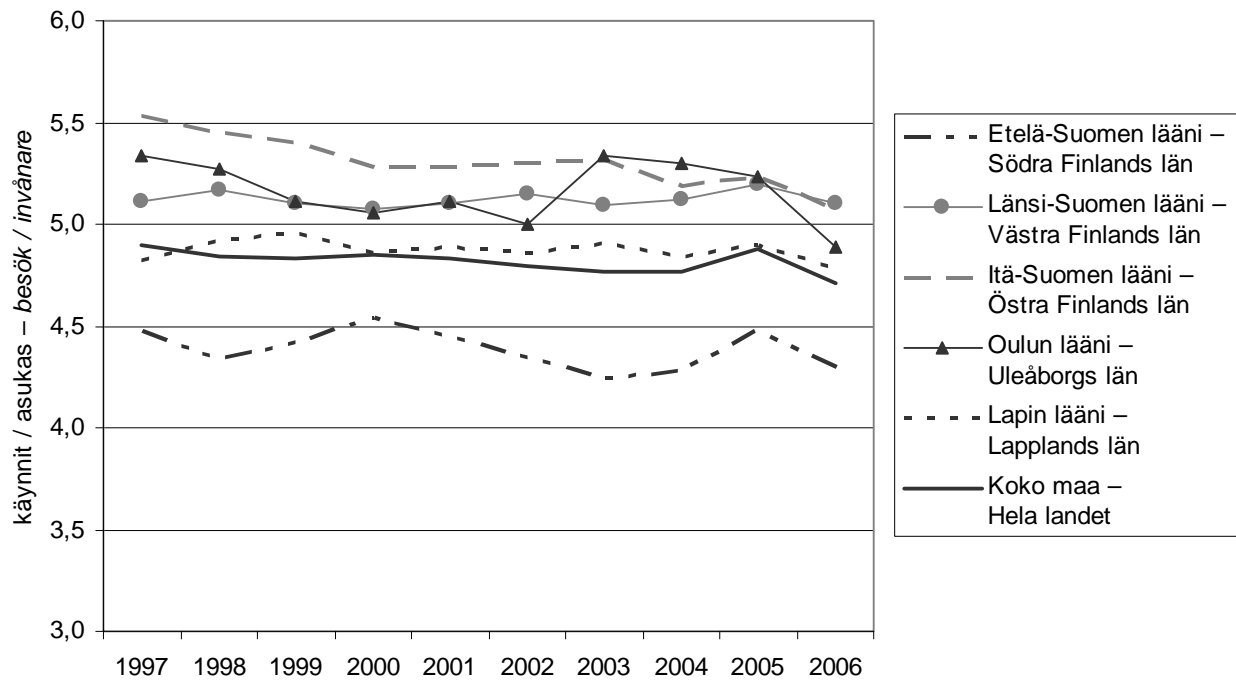
Väestöön suhteutettuna jokainen suomalainen kävi vuonna 2006 terveyskeskuksessa keskimäärin 4,7 kertaa vuodessa. Keskimääräisten käyntien määrä on pysynyt lähes ennallaan vuosina 1997–2006. Käynnteihin sisältyvät sekä lääkäreiden että muun ammattihenkilökunnan luokse tehdyt käynnit (pois lukien hammashuolto, hammashuollon läänikohtainen tarkastelu sivulta 29 alkaen).

Erot väestöön suhteutetuissa terveyskeskuskäynneissä olivat 0,8 käyntiä vuonna 2006 eniten ja vähiten terveyskeskuskäynnejä omaavan läänin välillä. Länsi-Suomessa käynnejä oli 5,1 jokaista asukasta kohti, kun vastaava luku Etelä-Suomessa oli 4,3. Länsi-Suomessa käyntien määrä on kymmenen viime vuoden ajan pysynyt lähes samantasoisena. Suurinta käyntien vähenemistä on ollut Itä-Suomen ja Oulun lääneissä (kuvio 10).

Väestöön suhteutettujen lääkärikäyntien määrä näyttäisi vuoden 2005 pienen kasvupyrähdyksen jälkeen taas kääntyneen laskuun kaikissa lääneissä vuonna 2006 (kuvio 11a). Myös koko viimeisen vuosikymmenen jatkunut muun ammattihenkilökunnan käyntien lisääntyminen näyttäisi viimeistään vuonna 2006 pysähtyneen kaikissa lääneissä (kuvio 11b).

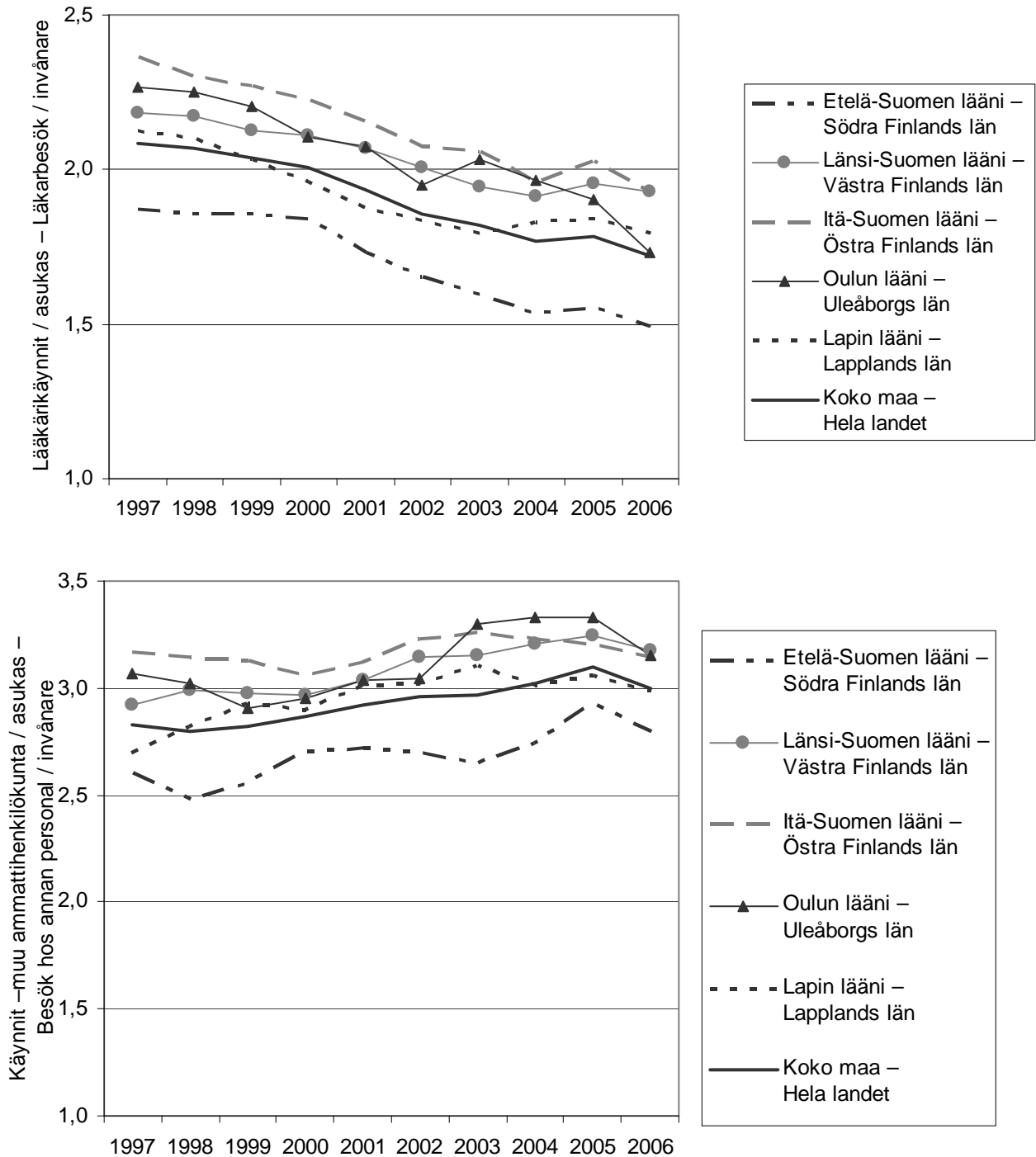
Etelä-Suomen läänin vuoden 2005 tiedoissa virhettä aiheuttaa erään suuren kaupungin poikkeava kotisairaanhoidon käyntien tilastointi. Terveyskeskus ilmoitti kotisairaanhoidon käynnteihin em. tilastovuonna kaikki kotihoidon käynnit. Tällä on vaikutusta tarkasteltaessa yhteenlaskettuja tietoja (kuvio 10) sekä muun ammattihenkilökunnan käyntitietoja (kuvio 11b). Lääkärikäynnteihin (kuvio 11a) tilastoinnin muutoksella ei ole suoranaista merkitystä.

Kuvio 10. Kaikki terveyskeskuskäynnit lääneittäin 1997–2006 –
 Diagram 10. Alla hälsovårdscentralbesök efter län 1997–2006

Kuvio 11 a ja b. Lääkärikäynnit ja muun ammattihenkilökunnan käynnit asukasta kohti lääneittäin vuosina 1997–2006 –

Diagram 11 a och b. Besök hos läkare och annan personal per invånare efter län 1997–2006

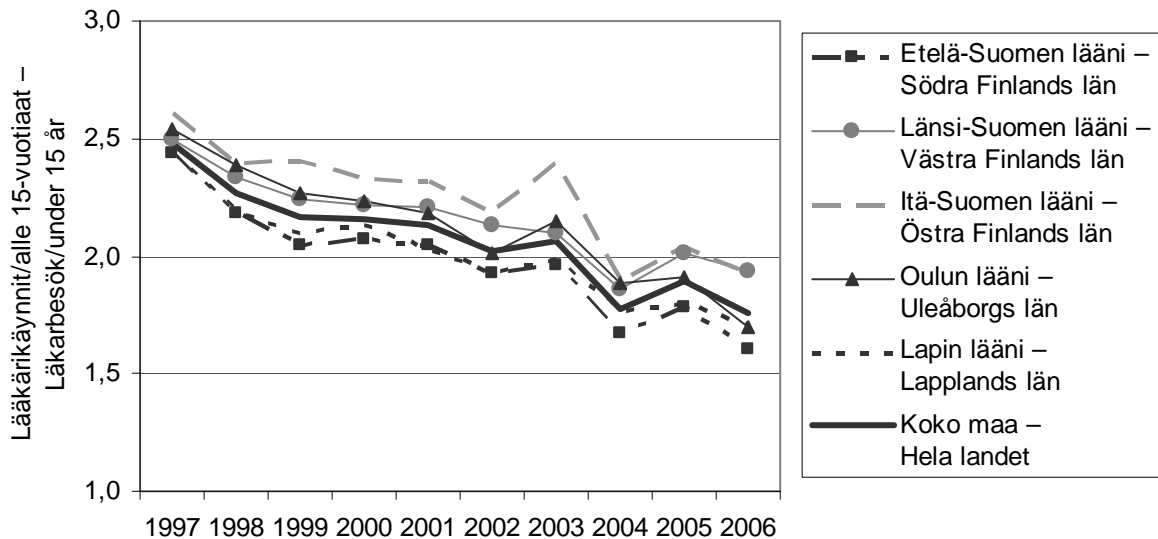
Lääkärikäynnit ikäryhmittäin

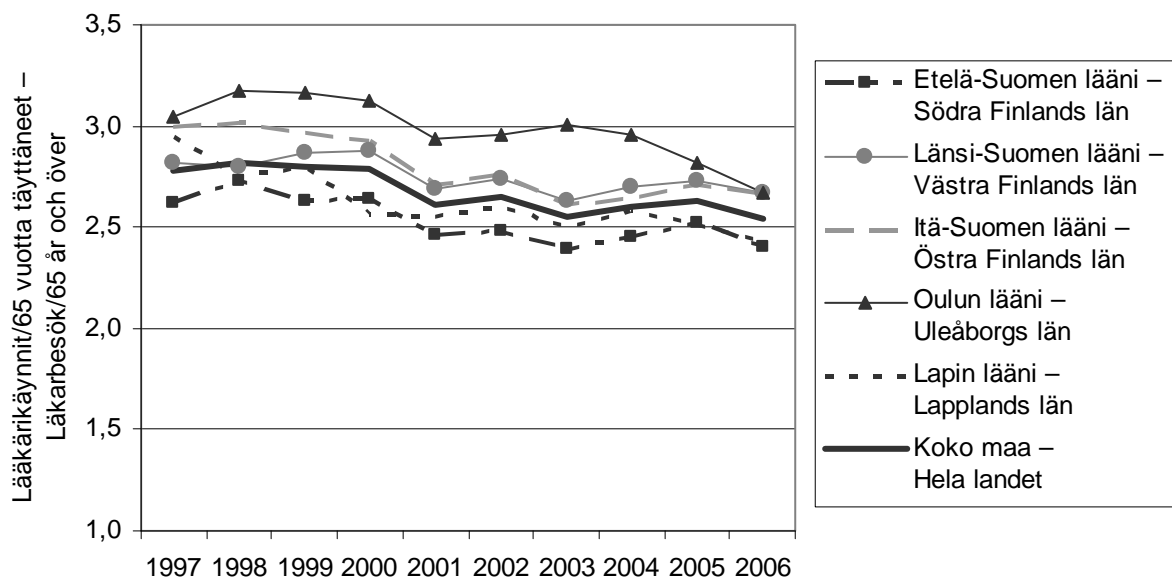
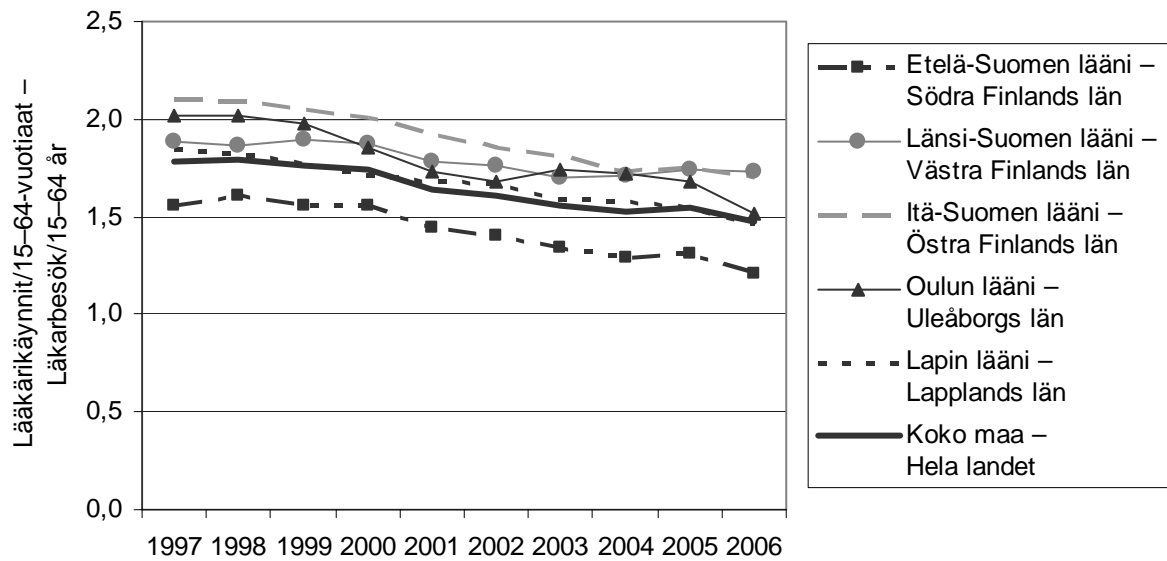
Alle 15-vuotias kävi vuonna 2006 lääkärin vastaanotolla keskimäärin 1,8 kertaa. Vielä vuonna 1997 vastaava käyntimäärä oli 2,5. Eniten vuonna 2006 alle 15-vuotiailla oli keskimääräisiä käyntejä Itä- ja Länsi-Suomessa (1,9 käyntiä) ja vähiten Etelä-Suomessa (1,6 käyntiä). Alle 15-vuotiaiden väestöosuuteen suhteutetut lääkärikäynnit ovat vähentyneet keskimäärin hieman vajaa 30 %. Etelä-Suomen läänissä käynnit ovat vuodesta 1997 vuoteen 2006 vähentyneet eniten (-34 %), kun taas vähäisintä väestöön suhteutettujen käyntien väheneminen on ollut Länsi-Suomessa (-23 %).

Vähiten terveyskeskuslääkärin vastaanottopalveluja käyttävä ikäryhmä on työikäinen väestö, eli 15–64-vuotiaat, joilla lääkärikäyntejä on keskimäärin 1,5 (vuonna 2006). Eniten lääkärikäyntejä on tässäkin ikäryhmässä Länsi- ja Itä-Suomen lääneissä (1,7 käyntiä) ja vähiten Etelä-Suomen läänissä (1,2 käyntiä) vuonna 2006. Ikäryhmän väestöön suhteutetut lääkärikäynnit ovat vuodesta 1997 vähentyneet 17 %. Länsi-Suomessa muutos on ollut vähäisintä (-8 %) ja suurinta Oulun läänissä (-25 %).

65 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä ikäryhmän väestöön suhteutettuja lääkärikäyntejä oli 5,6 vuonna 2006. Itä- ja Länsi-Suomessa sekä Oulun läänissä ikääntyneillä oli keskimäärin 2,7 käyntiä vuodessa. Etelä-Suomen ja Lapin läänissä käyntejä oli keskimäärin 2,4. Vaikkakin ikäryhmään suhteutettujen terveyskeskuslääkärikäyntien määrä on vähentynyt myös 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä, on muutos ollut ikääntyneiden ikäryhmässä pienin (-8 %). Eniten ikääntyneiden lääkärikäynnit ovat vähentyneet Lapin läänissä (-18 %) ja vähiten Länsi-Suomen läänissä (-5 %).

Kuvio 12 a, b ja c. Lääkärikäynnit väestöön suhteutettuna ikäryhmittäin 1997–2006 –
Diagram 12a, b och c. Antal läkarbesök i relation till befolkningen efter åldersgrupp 1997–2006

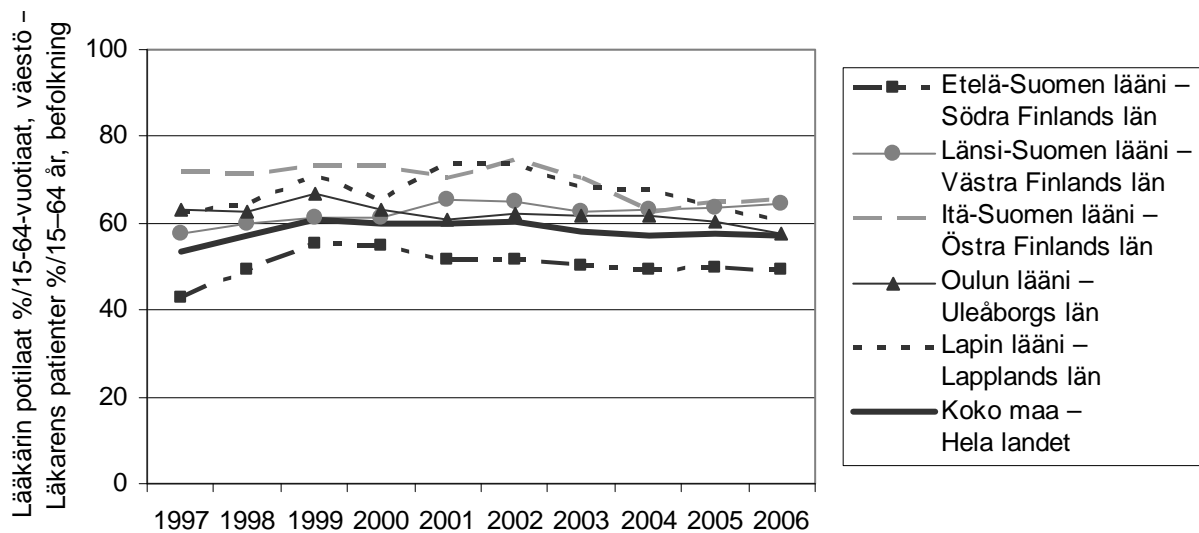
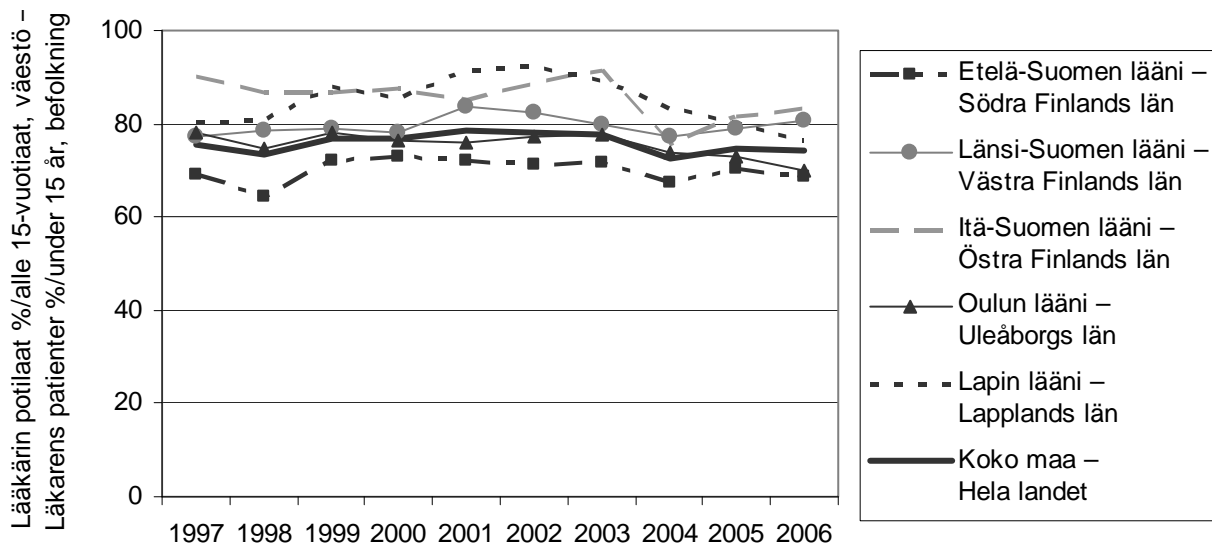
Lääkärin potilaat ikäryhmittäin

Lääkärin potilaiden osuus vastaavan ikäryhmän väestöstä on maassamme alle 15-vuotiaiden ikäryhmässä tarkasteluvuosina 1997–2006 ollut 73–78 %, ollen 74 % vuonna 2006 (kuvio 13a). Etelä-Suomen läänissä alle 15-vuotiaista 69 % oli ollut terveyskeskuslääkärin potilaana vuonna 2006, kun vastaava osuus Itä-Suomen läänissä oli 83 %.

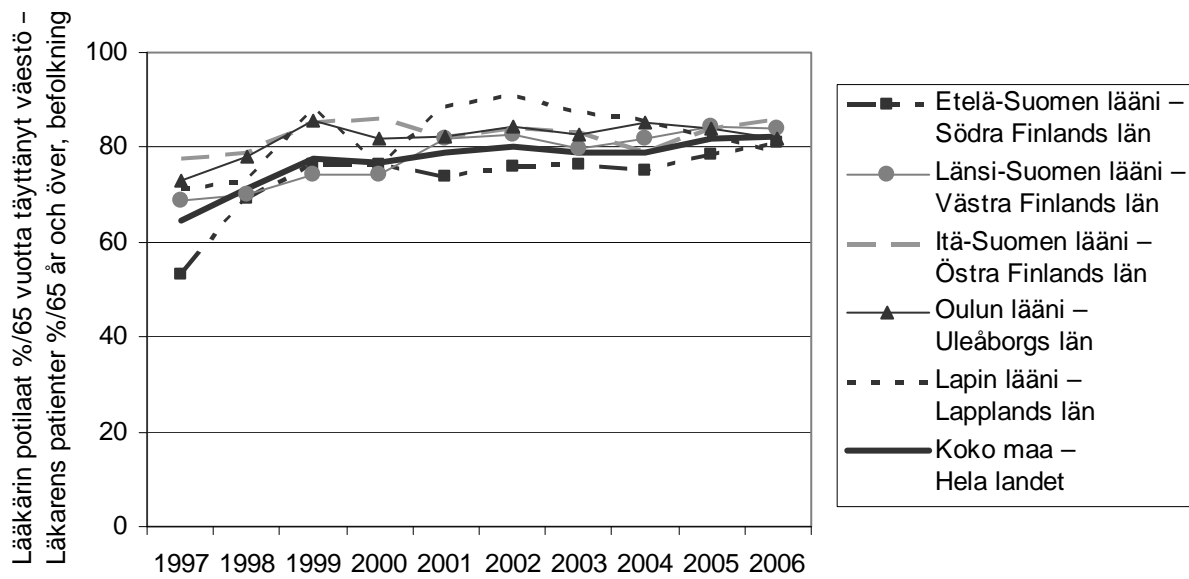
15–64-vuotiaan väestössä keskimäärin 57 % oli terveyskeskuslääkärin potilaina vuonna 2006. Tästäkin ikäryhmässä suurin kattavuus oli Itä-Suomen läänissä, jossa 66 % ikäryhmän väestöstä oli ollut terveyskeskuslääkärin potilaana. Etelä-Suomen läänissä vastaava osuus oli 49 % (kuvio 13b).

65 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä, terveyskeskuslääkärin potilaana oli 82 % vastaavan ikäryhmän väestöstä vuonna 2006. Kattavuus on tasaisesti kasvanut vuodesta 1997 vuoteen 2006. Ikäryhmässä myös läänikohtaiset erot palvelujen käytössä ovat pienimmät. Vähiten 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmästä lääkärin potilaita on Lapin läänissä (80 %) ja eniten Itä-Suomen läänissä (86 %) (kuviot 13a, b ja c).

Kuvio 13 a, b ja c. Lääkärin potilaiden kattavuus (%) koko ikäryhmän väestöstä –
 Diagram 13 a, b och c. Täckningen (%) för läkarens patienter av befolkningen i åldersgruppen

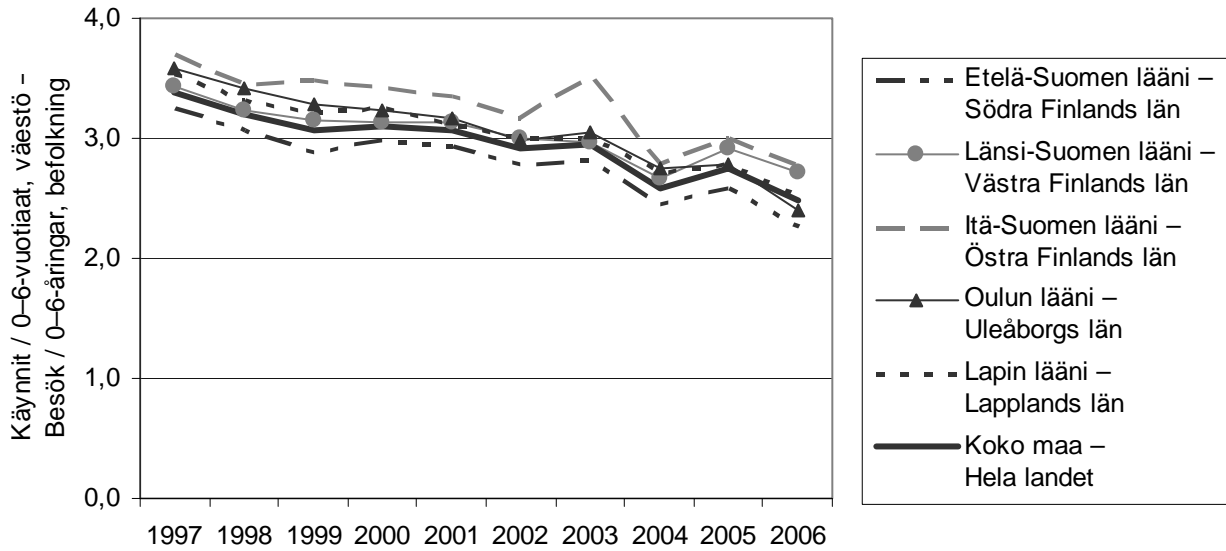

Lasten ja nuorten käynnit terveyskeskuksessa

0–6-vuotiaat lapset kävivät terveyskeskuslääkärin vastaanotolla keskimäärin 2,5 kertaa vuonna 2006. Ikäryhmän väestöön suhteutettujen lääkärikäyntien määrä on vuodesta 1997 laskenut tasaisesti (-27 %). Läänienväliset erot näyttäisivät pysyneen samantasoisina tarkasteluvuosien ajan. Keskimääräisesti vuonna 2006 eniten lääkärikäyntejä oli Itä-Suomen läänissä (2,8 käyntiä) ja vähiten Etelä-Suomen läänissä (2,3 käyntiä) (kuvio 14).

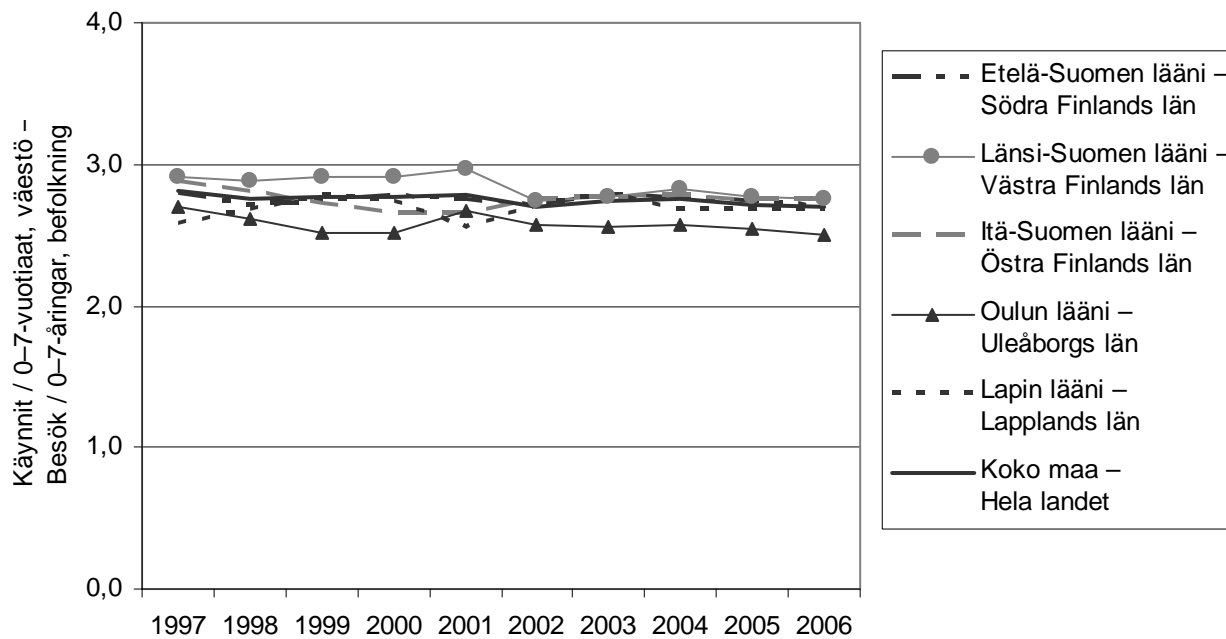
Ikäryhmän väestöön suhteutettujen lastenneuvolakäyntien määrä on laskenut hieman vuodesta 1997 vuoteen 2006. Läänienvälillä on pieniä eroja keskimääräisissä käyntimäärissä. Vuonna 2006 lastenneuvolakäyntejä oli eniten Itä- ja Länsi-Suomen lääneissä (2,8 käyntiä) ja vähiten Oulun läänissä, eli 2,5 käyntiä (kuvio 15).

Kuvio 14. 0–6-vuotiaiden lääkärikäynnit/vastaavan ikäinen väestö, tarkastelu lääneittäin –
 Diagram 14. 0–6-åringars läkarbesök/befolkningen i samma ålder, efter län

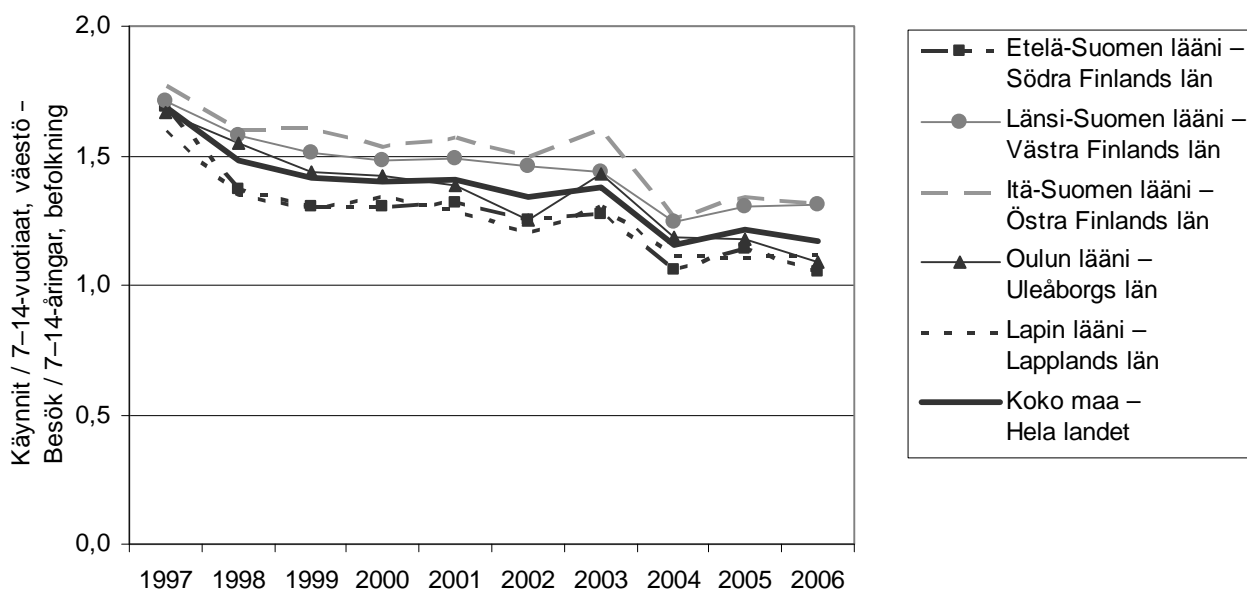
Kuvio 15. Lastenneuvolakäynnit / 0–7-vuotias väestö –

Diagram 15. Besök på rådgivningsbyråer för barnavård/befolkningen i 0–7 års ålder

7–14-vuotiaiden väestöön suhteutettujen terveyskeskuslääkärikäyntien määrä on vähentynyt noin 30 % 1,7 käynnistä vuonna 1997, 1,2 käyntiin vuonna 2006 (kuvio 16). Käyntien määrä vaihtelee lääneittäin 1,1–1,3 käynnin välillä.

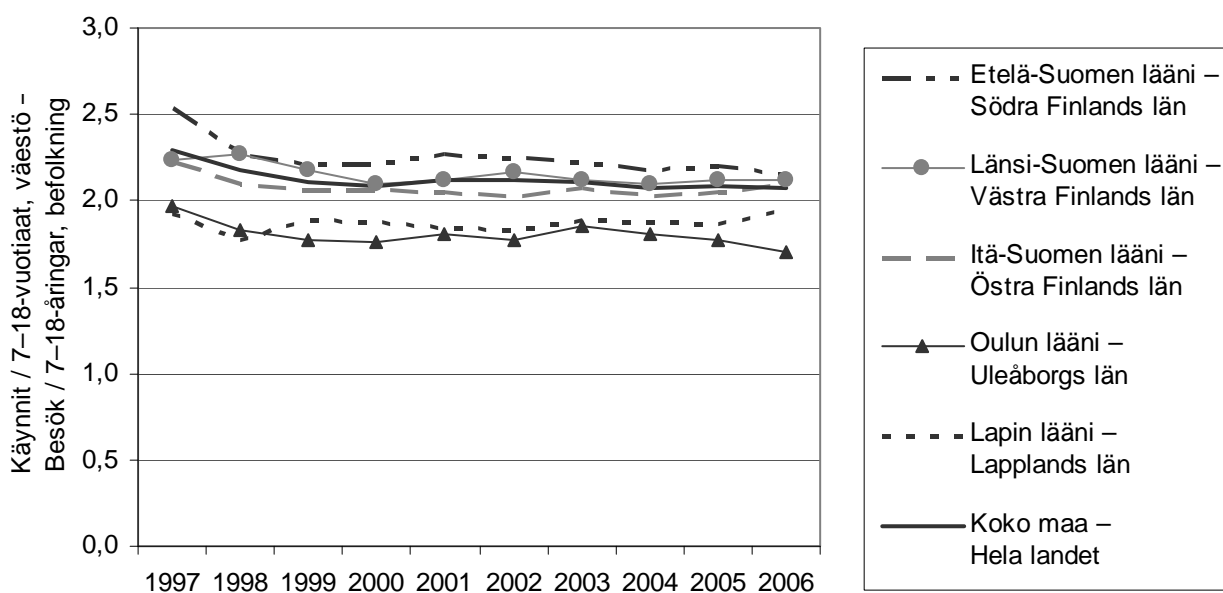
Kuvio 16. 7–14-vuotiaiden lääkärikäynnit / vastaavan ikäinen väestö –
 Diagram 16. 7–14-åringars läkarbesök/befolkningen i samma ålder

Tarkasteltaessa rinnakkain 7–18-vuotiaaseen väestöön suhteutettuja kouluterveydenhuollon käyntejä (kuvio 17) ja 7–14-vuotiaiden lääkärikäyntejä ikäryhmään suhteutettuna (kuvio 16), näyttäisi sille, että Etelä-Suomen läänissä ikäryhmän lääkärikäyntejä on muita läänejä vähemmän, kun taas kouluterveydenhuollon käyntejä on Etelä-Suomen läänissä ollut eniten koko tarkasteluajan ajan. Oulun läänissä näyttäisi olevan sekä lääkärikäyntejä että keskimääräisiä kouluterveydenhuollon käyntejä keskimääräistä vähemmän.

Ikäryhmän lääkärikäyntien ja kouluterveydenhuollon käyntien rinnakkaisessa tarkastelussa on huomioitava, että kouluterveydenhuollon lääkärikäynnit sisältyvät molempiin tarkasteluryhmiin. Mutta kuten on esitetty aiemmin taulukossa 6, on kouluterveydenhuollon lääkärikäyntien osuus ver-
 raten pieni ja osuus ikäryhmittäisistä väestöön suhteutetuista lääkärikäynneistä noin 10 %.

Kuvio 17. Kouluterveydenhuollon käynnit / 7–18-vuotias väestö, lääneittäin –
 Diagram 17. Skolhälsovårdsbesök/befolkningen i 7–18 års ålder, efter län

Terveydenhoito- ja sairaanhoitokäynnit

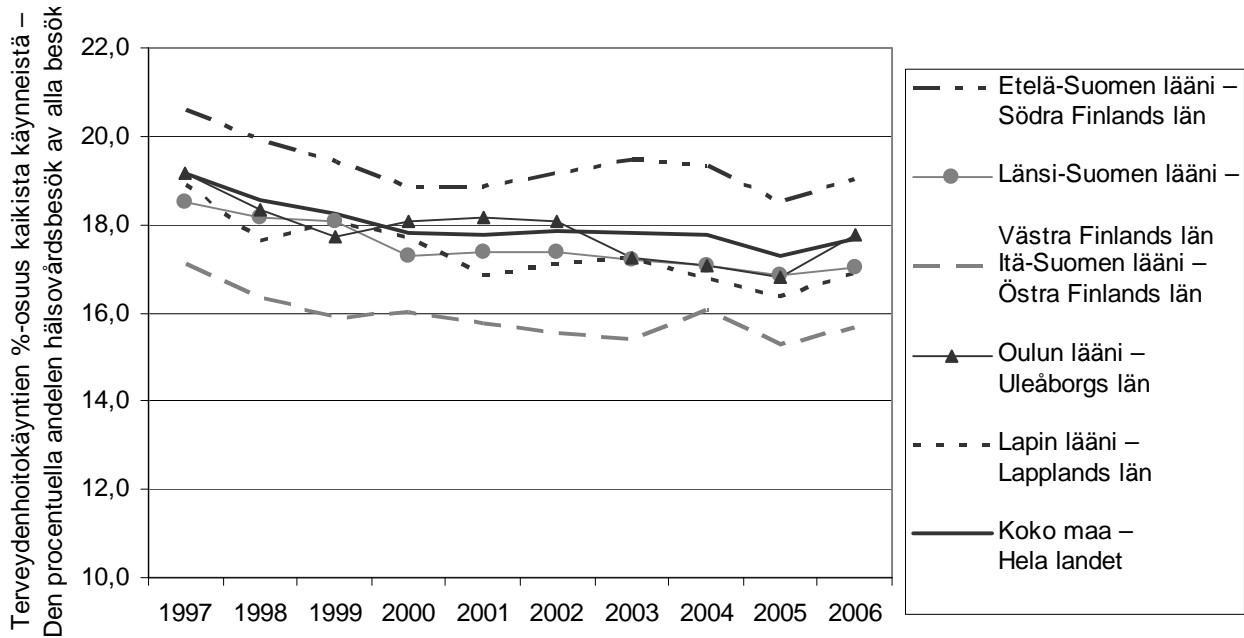
Terveyskeskuskäyntien jakautumista ns. terveydenhoito- ja sairaanhoitokäynteihin voidaan suuntaa antavasti tarkastella jaottelulla, jossa terveydenhoitokäynneiksi lasketaan äitiys-, lasten- ja perhesuunnitteluneuvolan käynnit, sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon käynnit. Kuviossa 18 on esitetty edellä kuvatun mukaisesti terveydenhuoltokäyntien osuus kaikista terveyskeskuskäynneistä.

Jako terveydenhoito- ja sairaanhoitokäynteihin toiminnon mukaisin perustein on hieman hankala, sillä myös esim. lastenneuvola- tai kouluterveydenhuollon käynneillä toteutuu myös ns. sairaanhoidollisia tehtäviä/käyntejä. Vastaavasti vastaanottotilanne voi olla terveydenhoidollinen, esim. ns. ehkäisevä käynti.

Terveydenhoitokäyntien osuudessa kaikista käynneistä ei näyttäisi tapahtuneen suurta muutosta vuosien 1997 ja 2006 välillä. Terveydenhoitokäyntien osuus on ollut hieman laskussa ja ollut tarkasteluajanjaksolla 17–19 % kaikista käynneistä.

Itä-Suomen läänissä käynnit näyttäisivät painottuvan keskimääräistä hieman enemmän sairauden vuoksi tehtäviin käynteihin, kun taas Etelä-Suomen läänissä terveydenhuolto käyntien osuus on keskimääräistä suurempi, vaihdellen 19 % molemmin puolin. Keskimäärin maamme terveyskeskuksissa tehtävissä käynneissä terveydenhuoltokäyntien osuus on vuonna 2006 ollut 17,7 %.

Kuvio 18. Terveystenhoitokäyntien %-osuus kaikista terveyskeskuskäynneistä lääneittäin –
 Diagram 18. Den procentuella andelen hälsovårdsbesök av alla besök på hälsovårdscentraler efter län

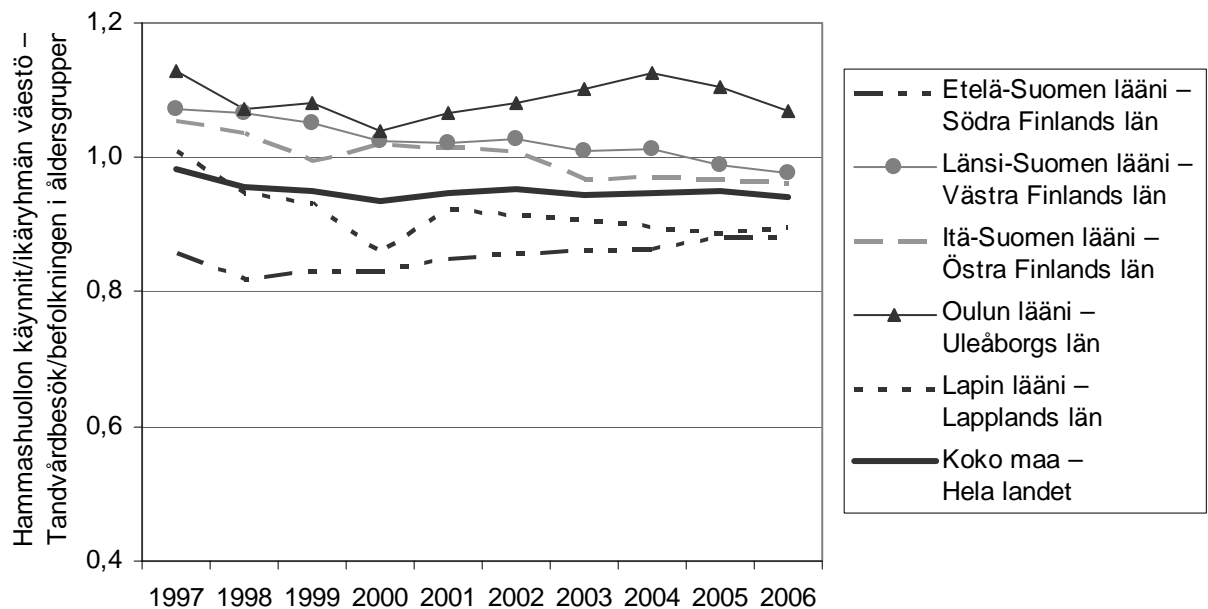

Hammashuolto

Hammashuollon asukasta kohti suhteutettujen käyntien lääneittäin tarkastellut erot ovat jonkun verran vaihdelleet vuosina 1997–2006. Oulun läänissä asukaslukuun suhteutettuja käyntejä on ollut eniten (1,1 käyntiä/asukas vuonna 2006) ja vähiten käyntejä on ollut läpi koko tarkasteluajanjakson Etelä-Suomen ja Lapin lääneissä (0,9 käyntiä/asukas vuonna 2006).(kuvio 19). Etelä-Suomessa käynnit ovat lisääntyneet ja Länsi-Suomen läänin alueella terveyskeskusten hammashuollon käyntien määrässä on ollut koko ajan laskeva suunta.

Hammashuollon käyntejä vuonna 2006 on tarkasteltu sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain hammashuollon tilastotiedotteessa 19/2007 [11]. Tiedot löytyvät myös SOTKANet-indikaattoripankista [7].

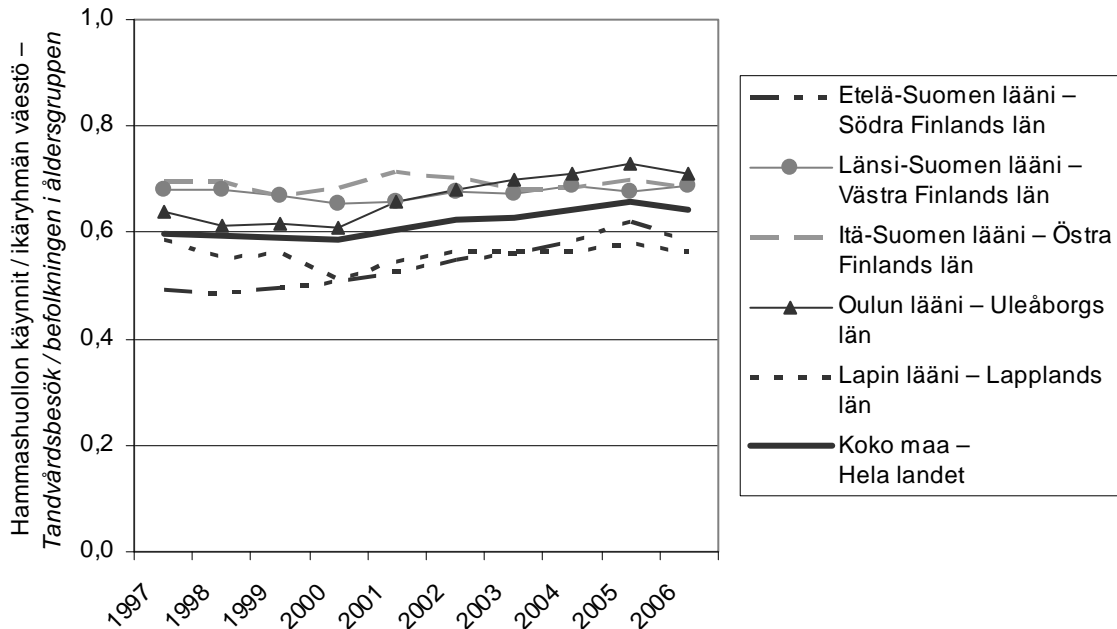
Kuvio 19. Hammashuollon kaikki käynnit asukasta kohti lääneittäin vuosina 1997–2006 –
 Diagram 19. Alla tandvårdsbesök per invånare efter län 1997–2006

18 vuotta täyttäneillä ja sitä vanhemmilla ovat hammashuollon asukasta kohti lasketut käyntimäärät useassa läänissä enimmäkseen lisääntyneet. Vuonna 2006 tapahtui tosin pientä laskua (kuvio 20). Läänien väliset erot ovat hieman kaventuneet. Lasten ja nuorten hammashuollon käynneissä sen sijaan näyttäisivät ikäryhmän väestöön suhteutetuissa käynneissä erot läänien välillä kasvaneen hieman 2003–2004 (kuvio 21).

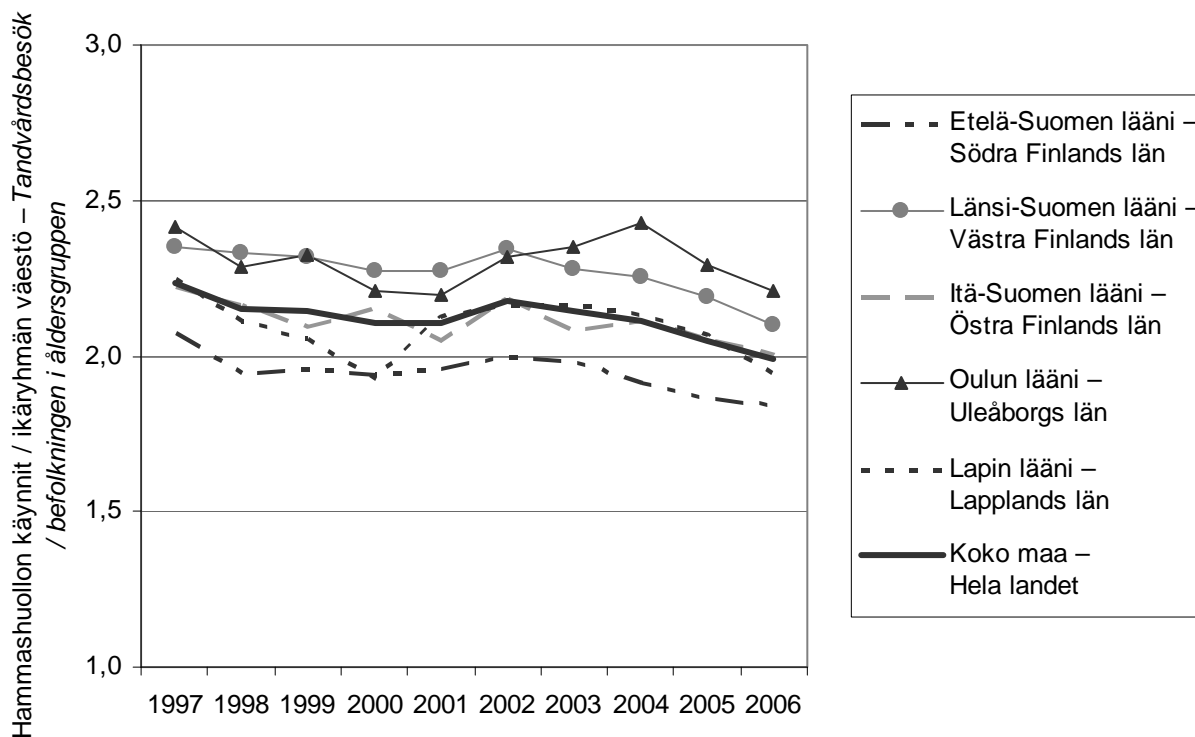
Kuvio 20. 18 vuotta täyttäneiden hammashuollon käynnit lääneittäin vastaavaan väestöosuuteen suhteutettuna 1997–2006 –

Diagram 20. Tandvårdsbesök i åldrarna 18 år och över efter län i relation till den motsvarande befolkningsandelen 1997–2006

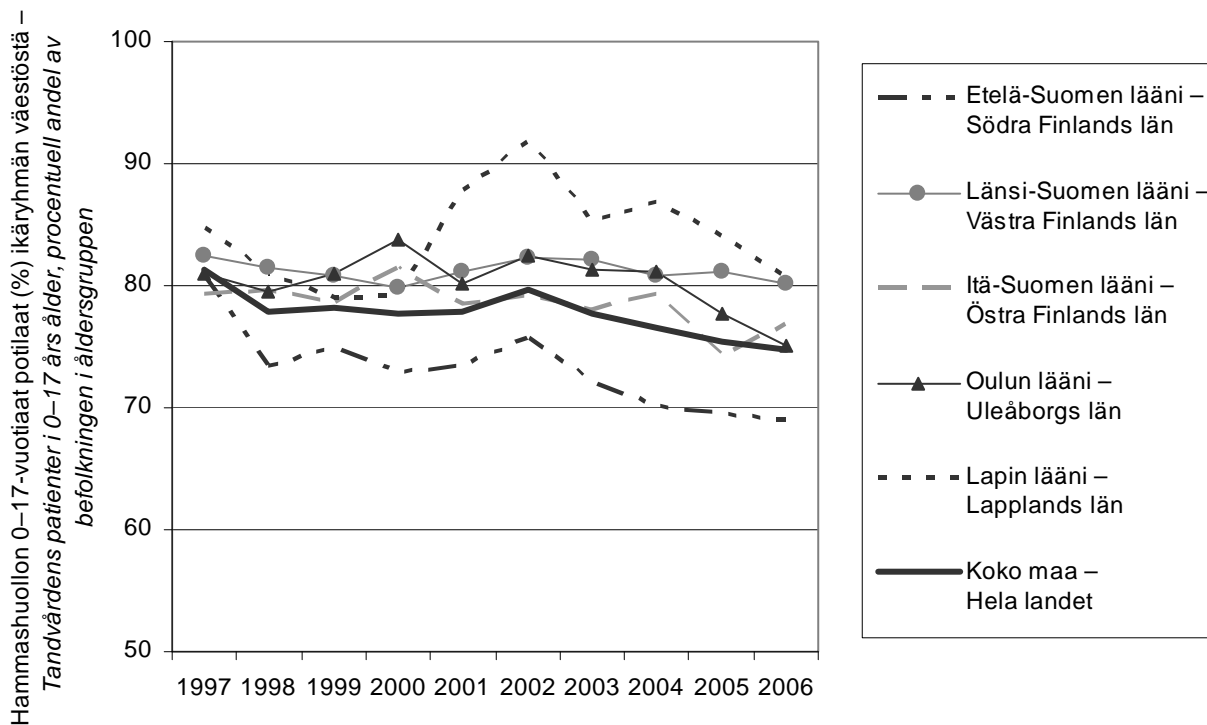

Kuvio 21. Lasten ja nuorten* hammashuollon kaikki käynnit asukasta kohti lääneittäin 1997–2006 – Diagram 21. Barns och ungdomars* alla tandvårdsbesök per invånare efter län 1997–2006

* vuoteen 2001 asti 0-18-vuotiaat, vuodesta 2002 eteenpäin 0-17-vuotiaat [2] – * 0–18-åringar fram till 2001, från 2002 0–17-åringar [2]

Kuvio 22. Lasten ja nuorten hammashuollon potilaat lääneittäin, %-osuus ikäryhmän väestöstä 1997–2006 – Diagram 22. Tandvårdens barn- och ungdomspatienter efter län, procentuell andel av befolkningen i åldersgruppen 1997–2006

Hammashuollon kattavuus alle 18-vuotiaiden ikäryhmän väestöstä on koko maassa ollut 75–81 % (kuvio 22). Hammashuollon potilaiden osuudessa näyttäisivät lääneittäin tarkasteltuna erot hieman lisääntyneen vuodesta 1997. Lapin läänissä vuosittaiset vaihtelut ovat olleet muita suurempia, potilaiden osuus on vuosittain ollut 79–92 %, vuoden 2002 jälkeen lapsia ja nuoria on terveyskeskuksissa hoidettu vähenevät määrät ja erot maan eri osien välillä ovat tasoittuneet. Myös Oulun läänissä alle 18-vuotiaiden palvelujen käytön kattavuus on vähentynyt merkittävämmän kuin muualla maassa.

8 KÄSITTEET

Liitteessä 1 on vuoden 2006 Perusterveydenhuollon avohoitotiedonkeruun ohjeistus. Siitä löytyvät tiedonkeruun tärkeimmät käsitteet ja avohoitokäyntityyppien määrittelyt.

Tekstissä käytetään selkeyden ja tekstin sujuvuuden vuoksi käsitettä 'lääkärin potilaat' viitattaessa lääkäriin asiakkaisiin/potilaisiin.

Lastenneuvolakäynneissä vertailuväestöosuutena käytetään 0–7-vuotiasta väestöä. Kouluterveydenhuollon käynnit suhteutetaan 7–18-vuotiaiden väestöön. Lapset ja nuoret käsitteellä tarkoitetaan ikäryhmittäisessä lääkärikäyntien tarkastelussa 0–14-vuotiaita ja hammashuollon tarkastelussa alle 18-vuotiaita. Työikäisellä väestöllä viitataan lääkärikäynneissä 15–64-vuotiaisiin ja eläkeikäisellä väestöllä 65 vuotta täyttäneisiin.

Lääkärikäyntien kattavuus väestöstä -käsitteellä tarkoitetaan lääkärikäyntien määrää suhteutettuna vastaavan ikäryhmän väestöön. Lääkäriin potilaiden kattavuus tarkoittaa lääkäriin potilaiden osuutta ikäryhmän väestöstä.

Tilastotiedotteeseen liittyvät tiedonkeruun SVT-sarjan laatuselosteet Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa ja Hammashuolto terveyskeskuksissa, ovat saatavilla [www-sivulla](http://www.stakes.fi): <http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/yleisterveydenhuolto/index.htm>

9 LÄHTEET

1. Terveyskeskuskäynnit vuosina 1985–2002. Perusterveydenhuollon toimintatilasto –aikasarja 1985–2002. Tilastotiedote 3/2004. http://www.stakes.fi/NR/rdonlyres/085046E5-81DF-4DFA-80B1-7A2DEBE969ED/0/Tt03_04.pdf
2. Hammashuolto terveyskeskuksissa vuonna 2003. Tilastotiedote 24/2004. http://www.stakes.fi/NR/rdonlyres/B8E99885-5D7E-4092-B7CA-767989F42AF9/0/Tt24_04.pdf
3. *Suomen tilastollinen vuosikirja 1985 - 1990*, Tilastokeskus.
4. *Sotka, Sotka-tilastotietokanta*. 1990–, Stakes: <http://www.stakes.info/3/3/index.asp>.
5. Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa vuonna 2004. Tilastotiedote 18/2005. http://www.stakes.fi/NR/rdonlyres/4C78CE87-95B4-475B-AB53-3551D25208C5/0/Tt18_05.pdf
6. Hammashuolto terveyskeskuksissa vuonna 2004. Tilastotiedote 19/2005. http://www.stakes.fi/NR/rdonlyres/7952F7AA-2672-419F-BEAE-AD6790F540D3/0/Tt19_05.pdf
7. Indikaattoripankki SOTKANet. www.sotkanet.fi
8. Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa 2005. Tilastotiedote 17/2006. http://www.stakes.fi/NR/rdonlyres/77A36F7F-DC5A-447B-8E4C-ECFCDE725DA8/0/Tt17_06.pdf
9. Hammashuolto terveyskeskuksissa 2005. Tilastotiedote 16/2006. http://www.stakes.fi/NR/rdonlyres/7D0ED1BF-FD7D-4515-9CB8-BC7435CA5D36/0/Tt16_06.pdf
10. Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa 2006. Tilastotiedote 18/2007. http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2007/Tt18_07.pdf
11. Hammashuolto terveyskeskuksissa vuonna 2006. Tilastotiedote 19/2007. http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2007/Tt19_07.pdf

10 LAATUSELOSTEET

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa -tilaston laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa -tilasto sisältää tietoja terveyskeskuskäyntien lukumäärästä vuosittain. Terveyskeskuskäynnit esitetään jaoteltuna lääkärikäynteihin ja muun ammattihenkilökunnan käynteihin.

Käyntityypeistä on eritelty äitiysneuvolakäynnit, lastenneuvolakäynnit, perhesuunnittelu-neuvolakäynnit, kouluterveydenhuollon käynnit, opiskelijaterveydenhuollon käynnit, työterveyshuollon käynnit, kotisairaanhoidokäynnit, mielenterveyskäynnit, fysioterapiakäynnit sekä muut avohoitokäynnit. Lääkärikäynnit on lisäksi jaoteltu käynteihin päivävastaanotolla ja päivystyskäynteihin. Lääkärikäyntien lukumäärä ja lääkärin potilaiden lukumäärä ilmoitetaan ikäryhmittäin.

Kuntakohtaiset tiedot julkaistaan internetissä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen eli Stakesin www-sivuilla. Kuntien terveyskeskukset ilmoittavat käynnit jaoteltuna oman kunnan asukkaiden käynteihin ja ulkokuntalaisten käynteihin. Kuntayhtymien terveyskeskukset ilmoittavat jokaisen jäsenkunnan asukkaiden käynnit erikseen sekä ulkokuntalaisten käynnit yhteensä.

Tilastotiedotteessa esitetään lukumäärätietoja perusterveydenhuollon avohoitokäyntien lukumäärästä sairaanhoitopiireittäin ja koko maan tasolla. Käyntimäärät ilmaistaan kokonaislukuina ja suhteutettuna tuhatta asukasta kohti. Lisäksi kerrotaan käyntimäärän prosentuaalinen muutos edellisen vuoden vastaavaan lukuun verrattuna.

Tiedote on tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille ja tutkijoille, joilla on tarve saada nopeasti mahdollisimman ajantasaista tietoa perusterveydenhuollon avohoitokäyntien lukumäärästä Suomessa.

Tilastotiedotteen tekstiosassa on selitetty käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tietojen keruu perustuu Stakesin tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Perusterveydenhuollon avohoitokäyntitiedot on kerätty kaikista Suomen terveyskeskuksista lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista henkilöistä, jotka ovat käyneet terveyskeskuksen vastaanotolla vuoden aikana. Tiedonkeruu toteutetaan kerran vuodessa sähköisillä tiedonkeruulomakkeilla. Lomakkeiden tiedot tarkistetaan ja tallennetaan sähköiseen tietokantaan. Tilaston kattavuudessa pyritään aina sataan prosenttiin.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot ovat oikeita, jos tiedonantajat ovat antaneet ne oikein. Tilastotietoja verrataan edellisen vuoden vastaaviin lukumääriin ja epäselvät tapaukset tarkistetaan terveyskeskuksista. Kuntakohtaiset ennakkotilastot julkaistaan alkukesästä internetissä, jonka jälkeen terveyskeskuksilla on vielä mahdollisuus täydentää ja korjata omia tilastotietojaan.

Ennakkotilaston on todettu olevan hyvin lähellä todellista lukumäärää. Yleensä ennakkotilastossa ilmoitetut lukumäärät kasvavat hieman lopullisessa tilastossa, koska kaikkia tietoja ei aina saada ennakkotilaston julkaisuun mennessä. Tilastosta löytyneet mahdolliset virheet korjataan lopulliseen tilastoon.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa on Stakesin kerran vuodessa tuottama tilasto. Ennakkotiedot ilmestyvät kesäkuussa ja lopullinen tilastotiedote ilmestyy syyskuussa. Tilasto sisältää terveyskeskuskäynnit edellisen vuoden aikana.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilastotiedotteet lähetetään terveyskeskusten johtaville lääkäreille ja julkaistaan Stakesin internet-sivuilla osoitteessa:
<http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/avohoitto/index.htm>

Tilastojen vertailukelpoisuus

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit terveyskeskuksissa kerättiin ensimmäisen kerran vuodelta 1972 silloin voimaan astuneen kansanterveyslain perusteella. Tilastotiedot kerättiin terveyskeskuksittain vuoteen 1993 asti, mistä lähtien tiedot on kerätty kunnittain.

Tiedonkeruun sisältö on vaihdellut vuosikymmenien aikana. Vuosina 1972-1993 tietosisältö pysyi melko samanlaisena. Tiedonkeruu sisälsi tiedot terveyskeskuksen väestöstä, toiminnasta, kustannuksista, sairaansijoista ja hoitopäivistä, laboratorio- ja röntgentoiminnasta sekä terveyskeskuksen henkilökunnasta. Vuodesta 1980 tietosisältöön lisättiin vielä työajan käyttöä koskevia lukuja sekä tulojen ja menojen erittelyä toimintakohtaisesti. Vuoteen 1993 asti käytitiedot ilmoitettiin jaoteltuna terveydenhuollon ja sairaanhoidon käynteihin.

Vuonna 1993 tiedonkeruusta poistettiin kustannus-, henkilökunta-, sairaansija- ja vuodeosastohoitotietojen keruu. Terveyskeskukset toimittivat tilastotiedot paperimuodossa Kuntaliittoon, joka vastasi tilastojen keräämisestä ja raportoinnista. Vuodesta 2002 tiedonkeruu siirtyi Stakesille ja samalla tiedonkeruu muuttui sähköiseksi. Samalla tiedonkeruun sisältöä ja toteutusta on alettu kehittää nykyajan vaatimuksia vastaavaan muotoon. Peruslukumäärätiedonkeruun lisäksi on osasta terveyskeskuksia kerätty pilottiluontoisesti tarkempia, henkilötunnustasoisia aineistoja.

Perusterveydenhuollon avohoitokäyntien terveyskeskuksissa käsitteet ja määritelmät ovat pysyneet koko ajan samoina.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastotiedote sisältää koko maan kattavasti tiedot perusterveydenhuollon avohoitokäynneistä terveyskeskuksissa. Ennakkotilaston lukumäärät on verrattavissa lopullisen vuositilaston lukumääriin.

Hammashuolto terveyskeskuksissa

Laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Hammashuolto terveyskeskuksissa sisältää tietoja terveyskeskusten hammashuoltokäyntien ja -potilaiden lukumäärästä vuosittain. Hammashuollon käynnit esitetään jaoteltuna hammaslääkäri-, huoltaja ja -hoitajakäynteihin. Hammashuollon käyntien ja -potilaiden lukumäärä ilmoitetaan ikäryhmittäin.

Kuntakohtaiset tiedot julkaistaan Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskukseen eli Stakesin internet-sivuilla. Kuntien terveyskeskukset ilmoittavat käynnit jaoteltuna oman kunnan asukkaiden käynteihin ja ulkokuntalaisten käynteihin. Kuntayhtymien terveyskeskukset ilmoittavat jokaisen jäsenkunnan asukkaiden käynnit erikseen sekä ulkokuntalaisten käynnit yhteensä.

Tilastotiedotteessa esitetään lukumäärätietoja perusterveydenhuollon hammashuollon käynneistä sairaanhoitopiireittäin ja koko maan tasolla. Käyntimääriä tarkastellaan kokonaislukuina ja suhteutettuna tuhatta asukasta kohti sekä prosentti- ja lukumäärämuutoksina edellisen vuoden vastaaviin lukuihin verrattuna.

Tiedote on tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille ja tutkijoille, joilla on tarve saada nopeasti mahdollisimman ajantasaista tietoa perusterveydenhuollon avohoitokäyntien lukumäärästä Suomessa.

Tilastotiedotteen tekstiosassa on kuvattu keskeiset käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tietojen keruu perustuu Stakesin tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Terveyskeskusten hammashoidon käynti- ja potilastiedot on kerätty kaikista Suomen terveyskeskuksista lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista henkilöistä, jotka ovat käyneet terveyskeskuksen hammashuollon vastaanotolla vuoden aikana. Tiedonkeruu

toteutetaan kerran vuodessa sähköisillä kyselylomakkeilla. Lomakkeiden tiedot tarkistetaan ja tallennetaan sähköiseen tietokantaan.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot ovat oikeita, jos tiedonantajat ovat antaneet ne oikein. Tilastotietoja verrataan edellisen vuoden vastaaviin lukumääriin ja epäselvät tapaukset tarkistetaan terveyskeskuksista. Kuntakohtaiset ennakkotilastot julkaistaan alkukesästä internetissä, jonka jälkeen terveyskeskuksilla on vielä mahdollisuus täydentää ja korjata omia tilastotietojaan.

Ennakkotilaston perusteella tehdyn arvion on todettu olevan hyvin lähellä todellista lukumäärää. Yleensä ennakkotilastossa ilmoitetut lukumäärät lisääntyvät hieman lopulliseen tilastoon, puuttuneiden tietojen saamisen ja korjauksien myötä. Tilastosta löytyneet mahdolliset virheet korjataan lopulliseen tilastoon.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Terveyskeskusten hammashoidon tilasto on Stakesin kerran vuodessa tuottama tilasto. Ennakkotiedot julkaistaan kesäkuussa ja lopullinen tilastotiedote syyskuussa. Tilasto sisältää terveyskeskuskäynnit kuluvaan vuoteen edeltävän vuoden aikana.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilastotiedotteet lähetetään terveyskeskusten johtaville lääkäreille ja julkaistaan Stakesin internet-sivulla osoitteessa <http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/suunterveys/index.htm>.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Terveyskeskusten tilastotiedot kerättiin ensimmäisen kerran vuodelta 1972 silloin voimaan astuneen kansanterveyslain perusteella. Tilastotiedot kerättiin terveyskeskuksittain vuoteen 1993 asti, jonka jälkeen tiedot alettiin kerätä kunnittain. Lääkintöhallitus vastasi tiedonkeruusta vuoteen 1983 saakka, vuosina 1984–1992 tiedonkeruuvastuu oli Sosiaali- ja terveysministeriöllä.

Kuntakohtaisen tiedonkeruun alettua vuonna 1993 terveyskeskukset toimittivat tilastotiedot paperimuodossa Kuntaliittoon, joka vastasi tilastojen keräämisestä ja raportoinnista. Vuoden 2002 tiedoista alkaen tiedonkeruuvastuu on ollut Stakesilla ja tiedot on kerätty sähköisen tiedonkeruulomakkeen kautta. Samanaikaisesti on työstyetty avohoidon tilastoinnin uudistusta, osin pilottiaineistojen myötä, kohti sähköistä yksilötasoisista tietojen tallennusta, -siirtoa ja monimuotoisempia raportointeja.

Hammashuollon tilastoinnissa jouduttiin tiedonkeruun sisältöä ja ohjeistusta muuttamaan jonkin verran vuosina 2002 ja 2003, johtuen mm. seuraavista lakimuutoksista:

Eduskunnan 4.12.2000 hyväksymien sairausvakuutuslain (1202/2000) ja kansanterveyslain (1219/2000) muutosten perusteella koko väestö tuli julkisen vallan tukeman hammashoidon piiriin.

Kunta tai kuntayhtymä saattoi kuitenkin toteuttaa hammashoidon laajennuksen porrastetusti seuraavasti:

1.4.2001 lukien hoito tuli järjestää kaikille vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille,

1.1.2002 lukien hoito tuli järjestää kaikille vuonna 1946 ja sen jälkeen syntyneille,

1.12.2002 lukien hoito tuli järjestää ilman ikärajoja.

Lisäksi vuonna 2001 muutettiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:ä siten, että terveyskeskuslääkärin vastaanottokäynnit ja hammashoito säädettiin maksuttomiksi alle 18-vuotiaille vuodesta 2002 lähtien. Aikaisemmin hammashuolto oli ollut maksutonta alle 19-vuotiaille.

Tietosisältömuutoksista konsultoitiin asiantuntijoita ja tiedonkeruun ja tilastoinnin muutokset toteutettiin siten, että aikasarjoittainen tietojentarkastelu säilyi edelleen mahdollisena (ts. ikäryhmittäiset tiedot sisällytettiin edelleen tilastointiin ikärajoitteiden poistuttua hammashuollon järjestämisvastuista).

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastotiedote sisältää koko maan kattavasti tiedot terveyskeskusten hammashoidon käynneistä. Ennakkotilaston lukumäärät on verrattavissa lopullisen vuositilaston lukumääriin.

Liite 1. Tiedonkeruun ohjeet 2006

OHJEET

Yleisohjeita sovelluksen käyttöön:

- Tyhjän lomakepohjan tulostaminen
- Täyttöohjeiden tulostaminen
- Palautteen antaminen
- Yhteyshenkilöt ongelmatilanteissa

Lomakekohtaiset tilastointiohjeet:

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit

- Avohoitokäynnit
- Lääkärin avohoitokäynnit, asiakkaat ja potilaat
- Hammashuolto
- Päivä- ja yösairaanhoito

Perusterveydenhuollon ostetut ja myydyt käynnit - Kunnan / kuntayhtymän talous- ja toimintatilastotiedustelu

- Kunnan/kuntayhtymän itse tuottamat palvelut
- Siitä: Myydyt palvelut
- Valtiolta ostetut palvelut
- Kunnilta ostetut palvelut
- Kuntayhteisöiltä ostetut palvelut
- Muilta (esim. yksityisiltä) ostetut palvelut

Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset

Yleisohjeita sovelluksen käyttöön

Perusterveydenhuollon avohoidon tietojenkeruu on vuoden 2002 tiedonkeruusta lähtien siirtynyt Kuntaliitolta Stakesille. Stakestieto siirtää perusterveydenhuollon tietojenkeruun sähköiselle nettilomakkeelle. Vuoden 2006 toiminnan tilastointi tullaan tekemään pääosin aikaisempien vuosien tilastoinnin mukaisesti. Tilastoinnin ohjeet ovat pääpiirtein samat kuin Kuntaliiton vuoden 2001 tiedonkeruun ohjeet, jotka perustuvat tilastoinnista vuonna 1997 annettuihin ohjeisiin.

Hammashuollossa käyntien ikäraajat on muutettu vuonna 2002 voimassa olleen asetuksen mukaisiksi. Lomakkeet pyydetään lähettämään sähköisesti Stakesiin viimeistään 28.2.2007.

Valitsemalla ylävalikosta "Lomakkeet" päästään osioon, jossa lomakkeiden tulostus ja täyttäminen tapahtuu. Tyhjiä lomakepohjia voidaan tulostaa muistiinpanoja varten. Täyttöohjeiden tulostaminen on myös mahdollista. Yksityiskohtaiset ohjeet löytyvät myös täytettävästä lomakkeesta ja erillisiltä ohjesivuilta (valitsemalla ylävalikosta "Ohjeet"). Sovellus ohjaa käyttäjää eteenpäin toiminnoissaan sivu sivulta.

TILASTOINNIN YLEISOHJEITA

Avohoitokäynteinä tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden terveyden- ja sairaanhoitokäynnit vastaanotoilla ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden suorittamat käynnit asiakkaan/potilaan luo. Avohoitokäyntejä ovat erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus-, rokotus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen (esimerkiksi lääkärintodistukset). Tässä

tilastossa avohoitokäynteihin ei oteta mukaan laboratorio- ja radiologian yksikköön tehtyjä käyntejä.

Terveyskeskukset tilastoivat erikseen

1. Muiden kuin oman kunnan
2. Asukkaiden (=ulkopuolisten) käynnit
3. Ostetut ja myydyt palvelut

Kuntayhtymien terveyskeskukset tilastoivat

1. Käynnit jokaisen jäsenkunnan osalta erikseen
2. Muiden kuin terveyskeskusta ylläpitävän kunnan tai kuntayhtymän asukkaiden (=ulkopuolisten) käynnit yhteensä
3. Ostetut ja myydyt palvelut

Avohoitokäynneiksi tilastoidaan käynnit, joissa potilaalla/asiakkaalla on henkilökohtainen tapaaminen terveydenhuollon ammattihenkilöstön kanssa vastaanotolla tai potilaan luona ja käynnistä tehdään merkintä terveyskeskuksen asiakirjoihin

TÄRKEITÄ KÄSITTEITÄ

Itse tuotetut palvelut = Kaikki kunnan/kuntayhtymän omien toimintayksiköiden tuottamat palvelut. Itse tuotetut palvelut sisältävät sekä oman kunnan/kuntayhtymän asukkaille tuotetut että ulkopuolisille tuotetut (=myydyt) palvelut, mutta ei muilta palveluntuottajalta ostettuja asiakaspalveluja.

Asiakaspalvelujen ostot = Oman terveyskeskuksen ulkopuolelta, esimerkiksi yksityiseltä tai toiselta julkiselta palvelujen tuottajalta, hankitut palvelut. Asiakaspalvelut ovat ns. lopputuotepalveluja, jotka kunta on ostanut kuntalaiselle joltain muulta palvelun tuottajalta sen sijaan, että olisi tuottanut palvelun itse. Asiakaspalveluita eivät ole sellaiset palvelut, jotka kunta ostaa "itselleen" (ei siis suoraan kuntalaiselle) käyttääkseen niitä tuotannon tekijänä omassa palvelutuotannossaan, esimerkiksi keikkalääkärin palvelut. Vain asiakaspalvelujen ostot sisällytetään tilastossa kohtiin Valtiolta/Kunnilta/Kuntayhtymiltä/Muilta ostetut palvelut.

Ulkokuntalaisten käynnit = Kunnat tuottavat palveluja pääasiassa oman kuntansa asukkaille, mutta usein osan palveluista käyttävät ulkokuntalaiset. Kaikki kunnan itse (niin kuntalaisille kuin ulkokuntalaisillekin) tuotetut palvelut merkitään kohtaan "itse tuotetut palvelut". Näistä ulkokuntalaisille tuotetut (potilaan kotikunnalle myydyt) palvelut laitetaan vielä erikseen kohtaan "Siitä: myydyt palvelut". Kun itse tuotetuista palveluista vähennetään myydyt palvelut, jäljelle jää kunnan kuntalaisille tuottamien palvelujen määrä.

Kuntayhtymä ei tuota palveluja siinä mielessä itselleen kuin kunta tuottaa (kuntalaisille) vaan kuntayhtymä myy kaikki itse tuottamansa palvelut. Sen vuoksi kuntayhtymät merkitsevät kohtaan "Siitä: myydyt palvelut" ainoastaan muille kuin kunnille (=valtiolle, muille kuntayhtymille ja yksityisille) myydyt palvelut.

HUOM! Jokainen ostettu palvelu on aina jonkin toisen tuottajan itse tuottama ja myymä. Myyty palvelu on aina itse tuotettu ja joltain toiselta laskutettu.

Yhteispäivystys = Kun kaksi tai useampi kunta järjestää yhteispäivystyksen ja kunnan asiakkaat hoidetaan toisen kunnan/kuntayhtymän terveysasemalla, päivystyksen järjestävä kunta kirjaa nämä käynnit itse tuotetuiksi, myydyiksi palveluiksi ja ulkokuntalaisten käynneiksi. Potilaan kotikunta kirjaa nämä käynnit ostoiksi. Jos yhteispäivystys on järjestetty ns. vastavuoroisuus- periaatteella, käynnit tilastoidaan samoin, mutta toivomme että ilmoitatte tästä erikseen sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja -kohdassa.

Potilasmäärä/asiakasmäärä = Sama kuin henkilötunnusten lukumäärä.

Yksilökäynti = Potilaan/asiakkaan käynti työntekijän luona tai työntekijän käynti potilaan/asiakkaan luona. Käynti edellyttää potilaan ja asiakkaan välistä kontaktia. Poikkeuksen tekevät omaisten käynnit ilman potilasta, mikäli potilas ei pysty vastaamaan hoidostaan (esim. lapsipotilaat).

Ryhmäkäynti = Ryhmään osallistuvan henkilön yksi osallistumiskerta. Ryhmäkäyntejä kertyy sama määrä kuin ryhmässä on osallistujia. Ryhmällä ei tässä tarkoiteta yleisöluentoja, omatoimista harjoittelua ryhmätilassa tai vastaavia tilaisuuksia, joissa ohjaajalla ei ole henkilökohtaista kontaktia ryhmän jäseniin tai joissa osallistujia ei pystytä identifioimaan. Jos tällaiset tilaisuudet on tarpeen tilastoida oman työpaikan tarpeisiin, voidaan ne rekisteröidä esimerkiksi ryhmittelyllä "muut ryhmätilaisuudet".

Tyhjän lomakepohjan tulostaminen

"Lomakkeet"-osiossa voidaan tulostaa tyhjiä lomakepohjia napauttamalla linkistä "TULOSTA LOMAKE". Tyhjä lomakepohja aukeaa uudelle sivulle, jolloin voidaan selaimen tulostustoimintoja käyttämällä tulostaa pohja. (Tiedosto - Tulosta... / File - Print...)

Täyttöohjeiden tulostaminen

"Lomakkeet"-osiossa voidaan tulostaa täyttöohjeita napauttamalla linkistä "TULOSTA TÄYTTÖOHJE". Täyttöohje aukeaa uudelle sivulle, jolloin voidaan selaimen tulostustoimintoja käyttämällä tulostaa pohja. (Tiedosto - Tulosta... / File - Print...)

Palautteen antaminen

"Palaute"-osiossa voidaan antaa palautetta sovelluksen toiminnosta, sivujen sisällöstä, selkeydestä jne. Yhteystiedot ja palaute kirjoitetaan niille varattuihin kenttiin. Lopuksi painetaan Lähetä tiedot -painiketta.

Yhteyshenkilöt ongelmatilanteissa

Yhteyshenkilöt ongelmatilanteissa ovat Anna Heino puh. 09-3967 2177 email anna.heino@stakes.fi ja Hannu Rintanen puh. 09-3967 2456 e-mail hannu.rintanen@stakes.fi.

Lomakekohtaiset tilastointiohjeet:

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit

Avohoitokäynnit

Avohoitokäynnit eritellään suorittajaryhmille käyntisyyn perusteella seuraavasti:

*äitiysneuvolakäyntien lukumäärä

*lastenneuvolakäyntien lukumäärä

*perhesuunnittelukäyntien lukumäärä

*kouluterveydenhuollon käyntien lukumäärä

*opiskelijaterveydenhuollon käyntien lukumäärä

*työterveyshuollon käyntien lukumäärä

*kotisairaanhoidon käyntien lukumäärä

- *mielenterveyskäyntien lukumäärä
- *fysioterapiakäyntien lukumäärä
- *muiden avohoitokäyntien lukumäärä

Kaikki avohoitokäynnit yhteensä = yllä eriteltyjen käyntien summa.

Avohoitokäynnit eritellään kahdelle suorittajaryhmälle:

- 1) käynteihin lääkärin luona ja
- 2) käynteihin muun ammattihenkilökunnan luona.

Käynnit lääkärin luo eritellään lisäksi päivävastaanottokäynneiksi ja käynneiksi ilta-, yö-, viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystykseksi.

Päivävastaanottokäynneillä tarkoitetaan kaikkia päiväaikana päivystyksenä tai ajanvarausvastaanotoilla syntyneitä käyntejä. Käynneillä ilta- yö-, viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystykseen tarkoitetaan niitä käyntejä lääkärin vastaanotolle tai lääkärin käyntejä potilaan luo, jotka tapahtuvat arkisin illalla tai yöllä terveyskeskuspäivystykseen sekä käyntejä viikonloppu- tai juhlapyhäpäivystykseen. Jos saman päivän aikana potilaalle/asiakkaalle tulee useampia käyntejä saman syyn perusteella, ne tilastoidaan yhdeksi käynniksi.

Muuta huomioitavaa kohdittain

Äitiysneuvolakäyntien lukumäärä

Jos äiti ja vauva käyvät vastaanotolla, molemmat tutkitaan ja molempien papereihin tehdään merkintöjä, niin tilastoidaan kaksi käyntiä.

Perhesuunnittelukäyntien lukumäärä

Perhesuunnittelukäynneiksi tilastoidaan ensisijaisesti ehkäisyneuvolakäynnit.

Kouluterveydenhuollon käyntien lukumäärä

Kouluterveydenhuollon terveydenhoito- ja sairaanhoitokäynteihin lasketaan kuuluvaksi myös koulussa suoritettut 6-7 -vuotiaiden käynnit.

Opiskelijaterveydenhuollon käyntien lukumäärä

Opiskelijaterveydenhuollon käynteihin tilastoidaan kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetuissa oppilaitoksissa opiskelevien opiskelijoiden suorittamat käynnit. Em. kohdassa tarkoitettut oppilaitokset on lueteltu kansanterveysasetuksen 3 §:ssä.

Työterveyshuollon käyntien lukumäärä

Työterveyshuollon käynteihin tilastoidaan työterveyshuoltolain 12 §:n ja 14 §:n mukaiset työnantajalta laskutetut käynnit. Käynteihin tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden käynnit terveydenhuollon ammattihenkilöiden luo ja ammattihenkilöiden tekemät käynnit asiakkaan/potilaan luo, mutta ei kuitenkaan työpaikkaselvityksiä tai työpaikkakäyntejä. Jos käynti on esimerkiksi maatilalla määrääkaistarkastus, niin katsotaan, että käyntiä ei ole tehty asiakkaan vuoksi vaan työpaikan vuoksi, joten näitä käyntejä ei ilmoiteta.

Kotisairaanhoidon käyntien lukumäärä

Kotisairaanhoidokäynteihin tilastoidaan tilapäiset ja hoito- ja palvelusuunnitelmaan perustuvat kotisairaanhoidokäynnit. Kotihoitoyksiköissä, joissa kotipalvelu ja sairaanhoito on yhdistetty, tilastoinnissa pyritään erittelemään kotisairaanhoidokäyntien lukumäärä. Jos se ei ole mahdollista,

kotihoidokäyntien määrästä pyydetään arvioimaan kotisairaanhoidonkäyntien lukumäärä. Kotisairaanhoidon yöpartiokäynnit, jotka ostetaan yksityiseltä palvelun tuottajalta, tilastoidaan ostetuiksi käynneiksi. Jos taas yöpartiokäynnin suorittaa terveyskeskuksen oma henkilöstö, se tilastoidaan kunnan/kuntayhtymän itse tuottamaksi kotisairaanhoidon käynniksi.

Mielenterveyskäyntien lukumäärä

Mielenterveyskäynnteihin tilastoidaan käynnit, jotka ovat erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon siirtynyttä mielenterveystyötä (mielenterveystoimistot).

Fysioterapiakäyntien lukumäärä

Fysioterapiakäynnteihin tilastoidaan fysioterapian avohoitokäynnit, jotka sisältävät fysioterapiahenkilöstön tekemää tutkimusta, hoitoa ja neuvontaa. Apuvälineiden luovutuskäynnit lasketaan fysioterapiakäynneiksi, jos niiden aikana jokin em. ehdoista täyttyy. Ryhmähoidoissa yhden henkilön yksi osallistumiskerta = yksi käynti eli esim. 10 henkisen ryhmän yhdestä hoitokerrasta kirjataan 10 käyntiä.

Muiden avohoitokäyntien lukumäärä

Muut käynnit -kohtaan tilastoidaan kaikessa muussa avohoidon toiminnassa syntyneet käynnit (esimerkiksi lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotyö, erityistyöntekijöiden vastaanottotyö ja päihdehuollon vastaanottotyö).

Lääkärin avohoitokäynnit, asiakkaat ja potilaat

Käynnit lääkärin luo tai lääkärin käynnit potilaan luo (neuvolavastaanotot, äitiyshuollon vastaanotot sekä kaikki muu erilainen terveyden- ja sairaanhoidon vastaanottotyö) tilastoidaan myös asiakkaan/potilaan kulloisenkin iän mukaan. Asiakkaiden/potilaiden ikäryhmittäiset lukumäärät muodostuvat vuoden aikana lääkärin palvelujen piirissä olleiden henkilöiden lukumäärästä.

Käyntien lukumäärä = Käynnit lääkärin luo tai lääkärin käynnit potilaan luo tilastoidaan asiakkaan/potilaan kulloisenkin iän mukaan.

Asiakkaiden/potilaiden lukumäärä = Asiakkaiden/potilaiden ikäryhmittäiset lukumäärät muodostuvat vuoden aikana lääkärin palvelujen piirissä olleiden henkilöiden lukumäärästä. Yksi asiakas/potilas = yksi henkilötunnus.

Kaikkien lääkärin avohoitokäyntien summan (sarakkeet käynnit päivävastaanotoilla ja käynnit ilta-, yö-, viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystykseen yhteensä) pitäisi olla sama kuin Lääkärin avohoitokäynnit asiakkaat ja potilaat -taulukossa lääkärin kaikki avohoitokäynnit yhteensä.

Jos tietojärjestelmä ei mahdollista ikäryhmien erittelyä, pyydämme ilmoittamaan kokonaissumman sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja -kohdassa.

Jos jostakin syystä ilmoittamanne käyntimäärät poikkeavat oleellisesti edellisen vuoden käyntimäärästä (vertailusarakkeessa oleva luku), niin toivomme, että selvitätte tätä tarkemmin sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja -kohdassa.

Hammashuolto

Hammashuollon käynnit tilastoidaan käynnteihin hammaslääkärin, hammashuoltajan/suuhygienistin ja hammashoitajan luona. Lisäksi ilmoitetaan potilaiden/asiakkaiden lukumäärä. Hammashuollon

käynnit eritellään ikäryhmittäin 0-17 -vuotiaisiin, 18-55 -vuotiaisiin ja 56 ja yli 56 -vuotiaisiin potilaan/asiakkaan kulloisenkin iän mukaan. Potilaiden lukumäärä = Henkilötunnusten lukumäärä vuoden aikana (riippumatta potilaan hoitajaksojen määrästä). Ehkäisevän hoidon ryhmätilaisuuksia ei ilmoiteta. Jos jostakin syystä ilmoittamanne käyntimäärät poikkeavat oleellisesti edellisen vuoden käyntimääristä (vertailusarakeessa oleva luku), niin toivomme, että selvitätte tätä tarkemmin sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja -kohdassa.

Päivä- ja yösaaraanhoito

Terveyskeskusten päiväsairaanhoidon ja erillisten päiväsairaalayksiköiden toiminnasta tai vastaavasti yöllä annetusta hoidosta tilastoidaan sekä käynnit että potilaiden lukumäärä.

Potilaiden lukumäärä = Henkilötunnusten lukumäärä vuoden aikana.

Jos jostakin syystä ilmoittamanne käyntimäärät poikkeavat oleellisesti edellisen vuoden käyntimääristä (vertailusarakeessa oleva luku), niin toivomme, että selvitätte tätä tarkemmin sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja -kohdassa.

Perusterveydenhuollon ostetut ja myydyt käynnit - Kunnan / kuntayhtymän talous- ja toimintatilastotiedustelu

Vasemman puoleisessa sarakkeessa ilmoitetaan käyntien lukumäärä vuoden aikana ilman hammashuollon käyntejä. Oikeassa sarakkeessa ilmoitetaan hammashuollon käynnit vuoden aikana.

Kunnan/kuntayhtymän itse tuottamat palvelut

Rivillä 1 ilmoitetaan kaikki omana toimintana tuotetut käynnit oman kunnan asukkaille ja ulkokuntalaisille vuoden aikana. "Käyntien lukumäärä vuoden aikana yhteensä (pl. hammashuolto)" summan pitäisi olla sama kuin "perusterveydenhuollon avohoitokäynnit" -taulukossa ilmoitetut käynnit omille kuntalaisille ja ulkokuntalaisille yhteensä.

Siitä: Myydyt palvelut

Rivillä 2 kunnat ilmoittavat kaikki muille kunnille, valtiolle tai yksityisille myydyt käynnit. Myydyiksi palveluiksi tilastoidaan myös ulkokuntalaisten kiireelliset avosairaanhoitokäynnit, jotka laskutetaan potilaan kotikunnalta. Yksityisille myytyjä palveluja ovat esimerkiksi työterveyshuoltoon kohdistuvat myydyt käynnit. Kuntayhtymät ilmoittavat tähän muille kuin kunnille (=valtiolle, muille kuntayhtymille ja yksityisille) myydyt palvelut.

Valtiolta ostetut palvelut

Rivillä 3 ilmoitetaan kaikki valtiolta ostetut käynnit. Valtiolla tarkoitetaan valtion suoraan omistamia yksiköitä.

Kunnilta ostetut palvelut

Rivillä 4 ilmoitetaan kaikki kunnilta ostetut käynnit. Tässä ilmoitetaan myös toiminta, joka perustuu esim. sopimukseen palvelujen ostosta. Jos esimerkiksi kunta ostaa päivystyskäyntejä toiselta kunnalta, ne ilmoitetaan ostettuina palveluina.

Kuntayhteisöiltä ostetut palvelut

Rivillä 5 ilmoitetaan kaikki erilaisilta kuntayhtymiltä ostetut käynnit, jotka voivat perustua sopimukseen palvelujen ostosta tai yksittäisten käyntien ostosta.

Muilta (esim. yksityisiltä) ostetut palvelut

Rivillä 6 ilmoitetaan kaikki yksityisiltä ostetut käynnit. Tähän kohtaan tulevat mm. konsultaatioina ostetut käynnit yksityisiltä palvelujen tuottajilta

---

Laboratorio- ja Kuvantamistutkimukset

Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset ja niiden aiheuttamat kustannukset pyydetään erittelemään omaan toimintaan, myytyihin ja ostettuihin palveluihin. Kuntien yhdessä omistamista liikelaitoksista hankitut palvelut tilastoidaan ostoiksi. Kunnan/terveyskeskuksen sisäisiä ostoja ja myyntejä ei ilmoiteta ostetuissa ja myydyissä palveluissa, vaan nämä tutkimukset tilastoidaan itse tuotetuiksi palveluiksi.

Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset ja niiden kustannukset esitetään terveyskeskustasoisina, ei kunnittain.

Laboratoriotutkimukset on lueteltu laboratoriotutkimusnimikkeistössä (Laboratoriotutkimusnimikkeistö 2002, Suomen Kuntaliitto). Tilastoinnissa noudatetaan niitä ohjeita, jotka nimikkeistössä on annettu. Uusin laboratoriotutkimusnimikkeistö löytyy Stakesin koodistopalvelimelta osoitteesta <http://www.stakes.fi/koodisto>

Laboratoriotutkimuksiin tilastoidaan tutkimukset, jotka lääkäri, muu terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu viranomainen on pyytänyt tehtäväksi. Tilastoitavaan tutkimukseen sisältyy tutkimusmääräys, näytteenotto ja tutkiminen sekä vastaus. Pelkkää näytteenottoa ei tilastoida. Jos näyte lähetetään tutkittavaksi muualle, tilastoidaan koko tutkimus ostopalveluksi.

Tilastoon ei ilmoiteta ns. 'vieritestejä' eli erilaisia pikakokeita yms., jotka otetaan ja tutkitaan laboratorioyksikön ulkopuolella esim. neuvolavastaanotolla ja poliklinikoilla (esim. virtsatestit, verensokeri, CRP, raskaustestit, streptokokkitestit ym.) tai muualla tehdyt (esim. työterveyshuolto) fysiologiset tutkimukset (esim. ekg, prick, spirometria). Jos mahdollista, niin terveyskeskus voi antaa näistä kokonaisluvut (tai arviot) Lisätietoja -kohdassa. Lisätietoja -kohtaan pyydetään laittamaan tieto siitä, jos terveyskeskuksen tietojärjestelmä tilastoi pakettitutkimusten komponentit eri tutkimuksiksi (esim. B-PVK, B-TVK, U-Tutk 1 jne.).

Laboratoriotutkimukset tilastoidaan seuraavasti:

- *Kliininen kemia
- *Kliininen mikrobiologia
- *Kliininen patologia
- *Kliininen neurofysiologia
- *Muut tutkimukset

Kuvantamistutkimus on toimenpidekokonaisuus, jolla ihmisen terveydentilaa selvitetään erilaisin kuvantamiskeinoin ja joka esiintyy radiologisten tutkimusten nimikkeistössä (Radiologinen tutkimus- ja toimenpideluokitus 2003, Suomen Kuntaliitto). Tilastoinnissa noudatetaan niitä ohjeita, jotka nimikkeistössä on annettu. Uusin radiologinen luokitus löytyy Stakesin koodistopalvelimelta osoitteesta <http://www.stakes.fi/koodisto>

Kuvantamistutkimukset tilastoidaan seuraavasti:

*Natiiviröntgentutkimukset

*Muut kuvantamistutkimukset

Laboratorio- ja kuvantamistutkimusten kustannuksiin otetaan mukaan kustannukset, jotka tilinpidossa laitetaan käyttökustannuksiin bruttona. Mukaan ei oteta pääomakustannuksia. Kustannustietojen tilastoinnissa noudatetaan samoja periaatteita kuin Tilastokeskuksen Kuntien talous- ja toimintatilastossa (<http://www.tilastokeskus.fi/tk/to/yleisohje04s.pdf>). Kustannukset voidaan pyöristää tuhansiin euroihin. Mikäli terveystieteiden tutkimuskeskuksen kirjjanpidosta ei saada ko. tietoja, pyydetään arviota.

Kohdassa 'lisätietoja' pyydetään ilmoittamaan mm. minne omana toimintana tehdyt tutkimukset on myyty, mistä tutkimuksia on ostettu ja ovatko kustannustiedot saatu terveystieteiden tutkimuskeskuksen kirjjanpidosta vai ovatko ne arvioita. Kustannuksista pyydetään ilmoittamaan sisältävätkö ne edellä mainitut pikatestit ja esim. suoraan neuvolaan tilatut patologian kokeet yms.

Lisäksi voidaan mainita suuret hankinnat, joiden takia ko. vuoden kustannukset ovat poikkeuksellisen suuret. Tarvittaessa lisäselvitykset voi lähettää erillisellä sähköpostilla Anna Heinolle (etunimi.sukunimi@stakes.fi)

Terveys 2007
Hälsa
Health

Besök på hälsovårdscentralerna 1985–2006

17.12.2007

Sanna-Mari Saukkonen
+358 9 3967 2363

Hannu Rintanen
+358 9 3967 2456

fornamn.efternamn@stakes.fi

Telefax
+358 9 3967 2459

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus-
ja kehittämiskeskus

Forsknings- och utvecklings-
centralen för social- och
hälsovården

National Research and
Development Centre for Welfare
and Health

Puhelin (09) 39 671
Telefon +358 9 396 71
Phone +358 9 396 71

Telefaksi (09) 3967 2459
Telefax +358 9 3967 2459

www.stakes.fi

ISSN 1459-2355 (Internet)

Det totala antalet besök hos hälsovårdscentralernas tandvård var cirka fem miljoner 1985–2006. Från mitten av 1980-talet till början av 1990-talet minskade antalet övriga besök på hälsovårdscentralerna, men efter det har de åter ökat lite. Från och med 1996 har antalet besök varit både över och under 25 miljoner. Antalet besök hos hälsovårdscentralläkare minskade från och med 1997. Samtidigt ökade antalet besök hos annan personal. År 2006 var antalet hälsovårdscentralbesök i förhållande till befolkningen 4,7, av vilka 1,7 var läkarbesök. Antalet tandvårdsbesök i förhållande till befolkningen var 0,9 på hälsovårdscentralerna.

Antalet besök som under 15-åringar gjort hos hälsovårdscentralläkare minskade både antalsmässigt och i förhållande till befolkningsandelen under perioden 1997–2006. Andelen för läkarens patienter av befolkningen i åldersgruppen minskade och var 74 procent 2006.

I åldersgruppen 65 år och över ökade det absoluta antalet besök. Likaså ökade andelen för läkarens patienter av befolkningen i åldersgruppen och var 82 procent 2006.

När man jämför länen med varandra, förekom skillnader både i antalet hälsovårdscentralbesök i förhållande till befolkningen och i andelen för läkarens patienter av befolkningen i åldersgruppen. Det genomsnittliga antalet hälsovårdscentralbesök i förhållande till befolkningen varierade mellan 4,3 och 5,1 besök per invånare i de olika länen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INSAMLINGEN AV HÄLSOVÅRDSCENTRALDATA I ETT NÖTSKAL.....	3
2	BESÖK HOS LÄKARE OCH ANNAN PERSONAL PÅ HÄLSOVÅRDSCENTRALERNA 1985–2006.....	3
3	ÖPPENVÅRDENS LÄKARBESÖK OCH LÄKARENS PATIENTER EFTER ÅLDERSGRUPP 1994–2006	7
4	BESÖK PÅ RÅDGIVNINGSBYRÅER FÖR MÖDRA- OCH BARNAVÅRD 1985–2006.....	11
5	SKOLHÄLSOVÅRDSBESÖK 1985–2006	14
6	HÄLSOVÅRDSCENTRALERNAS TANDVÅRD 1985–2006.....	16
7	BESÖK PÅ HÄLSOVÅRDSCENTRALER EFTER LÄN 1997–2006.....	19
	Läkarbesök efter åldersgrupp.....	22
	Läkarens patienter efter åldersgrupp.....	23
	Barns och ungdomars hälsovårdscentralbesök	25
	Hälsovårdsbesök och sjukvårdsbesök.....	28
	Tandvård	29
8	BEGREPP	32
9	KÄLLOR.....	33
10	KVALITETSBESKRIVNINGAR.....	34

1 INSAMLINGEN AV HÄLSOVÅRDSCENTRALDATA I ETT NÖTSKAL

Stakes har haft till uppgift att samla in data om primärvårdens öppenvård ända sedan 2002 års data. Före det ansvarade Kommunförbundet för datainsamlingen. Datainsamlingens historia beskrivs närmare i statistikmeddelandet Terveyskeskuskäynnin vuosina 1985–2002 (Besök på hälsovårdscentralerna 1985–2002) [1].

Data om primärvårdens öppenvårdsbesök samlas in från Fastlandsfinlands alla hälsovårdscentraler. Åland har inte lämnat in data sedan 1997. Varje hälsovårdscentral anmäler sina medlemskommuners besök separerade från varandra, samt dessutom det totala antalet besök som gjorts av personer som inte har sin hemvist i kommunen. För dessa besöks del anges inte uppgifter om hemkommun. När man beräknar de enskilda kommunernas besöksantal ställs sedan besöken som gjorts av personer som inte har sin hemvist i kommunen i relation till medlemskommunernas besök.

Tandvårdens besöksdata samlas in enligt yrkesgruppsindelningen tandläkare, tandhygienister och tandskötare och indelade efter följande åldersgrupper^{*)}: 0–17 år, 18–55 år samt 56 år och över. Dessutom samlar man in data om patienternas antal per åldersgrupp. Datainsamlingsformulären hittas på adressen <http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/lomakkeet/NotitiaLomake1.pdf>.

När det gäller hälsovårdscentralernas allmänna hälso- och sjukvård samlar man per verksamhet in data om läkarbesök och besök hos annan personal totalt. Utöver besöksdata indelade efter verksamhet samlar man in data efter åldersgrupp om hälsovårdscentralens alla läkarbesök och läkarens patienter.

2 BESÖK HOS LÄKARE OCH ANNAN PERSONAL PÅ HÄLSOVÅRDSCENTRALERNA 1985–2006

Åren 1985–2002 rörde sig antalet besök hos läkare på hälsovårdscentral på båda sidorna om tio miljoner besök. Under de senaste två åren har det närmast sig nio miljoner. Besöken hos annan personal har däremot ökat årligen nästan utan undantag från och med 1993 (tabell 1 och diagram 1). År 1985 berodde det stora antalet besök hos annan personal förmodligen på att hela befolkningen vaccinerades mot polio. Antalet besök hos annan personal 2005 var lite större än det faktiska antalet till följd av en stor stads statistikföring av hemsjukvårdsbesöken. Det gick nämligen inte att separera hemsjukvårdsbesöken från hemvårdsbesök. Därför statistikfördes alla hemvårdsbesök som hemsjukvård [8]. Det genomsnittliga antalet läkarbesök per invånare var 1,7 besök 2006 [10], när det varit 1,8 besök per invånare året innan.

^{*)}ändringarna i den systematiska tandvården beskrivs i statistikmeddelandena 3/2004 och 24/2004 [1, 2].

Taulukko 1. Avohoitokäynnit terveyskeskuksissa vuosina 1985–2006 sekä väestöön suhteutetut asukaskohtaiset käyntimäärät –

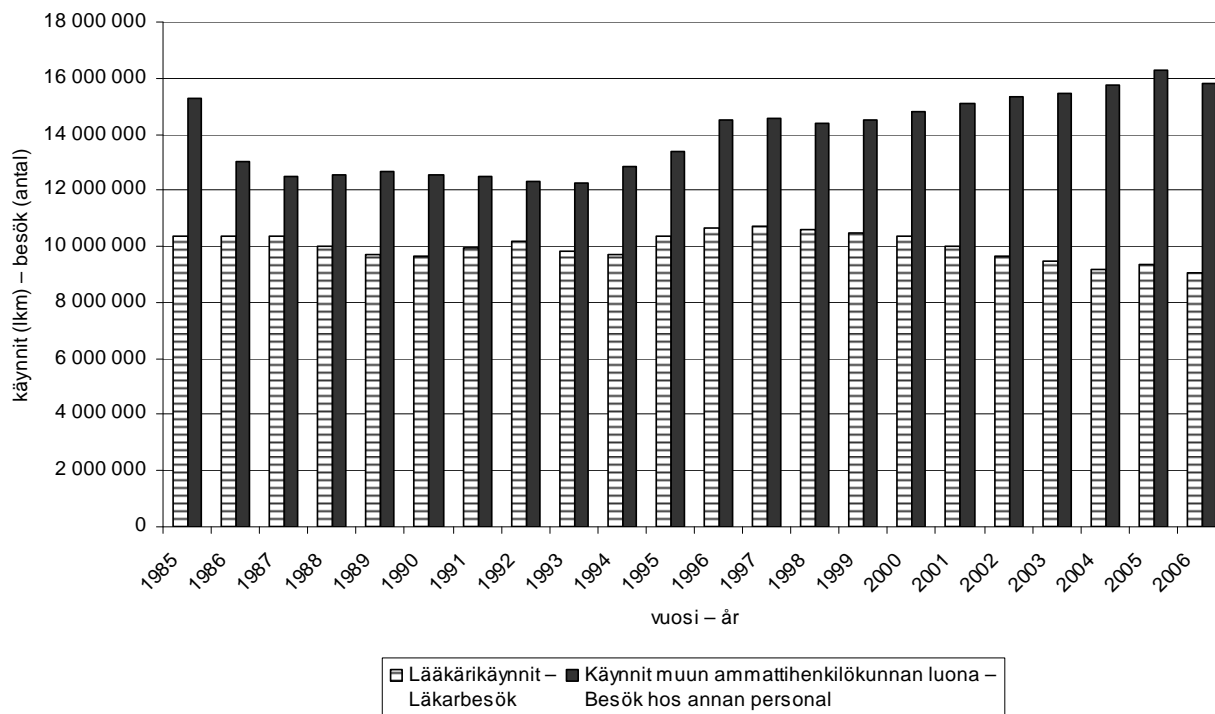
Tabell 1. Öppenvårdsbesök på hälsovårdscentralerna 1985–2006 samt antal besök per invånare

Vuosi – År	Lääkärikäynnit – Läkarbesök	Käynnit muun ammattihenkilö- kunnan luona – <i>Besök hos annan personal</i>	Kaikki avohoitokäynnit yhteensä – <i>Alla öppenvårds- besök totalt</i>	Kaikki käynnit / asukas – <i>Alla besök / invånare</i>	Lääkäri käynnit / asukas – <i>Läkarbesök / invånare</i>
1985	10 357 528	15 255 312	25 612 840	5,2	2,1
1986	10 373 769	13 038 212	23 411 981	4,8	2,1
1987	10 338 434	12 491 533	22 829 967	4,6	2,1
1988	9 990 689	12 563 310	22 553 999	4,6	2,0
1989	9 702 515	12 664 927	22 367 442	4,5	2,0
1990	9 636 395	12 560 632	22 197 217	4,4	1,9
1991	9 950 334	12 485 097	22 435 431	4,5	2,0
1992	10 171 290	12 341 376	22 512 666	4,5	2,0
1993	9 857 471	12 237 895	22 095 366	4,4	1,9
1994	9 688 712	12 853 679	22 542 391	4,4	1,9
1995	10 362 787	13 396 310	23 759 097	4,6	2,0
1996	10 650 523	14 533 277	25 183 800	4,9	2,1
1997	10 722 214	14 579 001	25 301 215	4,9	2,1
1998	10 612 543	14 383 931	24 996 474	4,8	2,1
1999	10 489 119	14 505 674	24 994 793	4,8	2,0
2000	10 350 203	14 780 280	25 130 483	4,9	2,0
2001	10 002 715	15 081 313	25 084 028	4,8	1,9
2002	9 624 200	15 319 293	24 943 493	4,8	1,8
2003	9 444 252	15 424 472	24 868 724	4,8	1,8
2004	9 204 384	15 758 567	24 962 951	4,8	1,8
2005	9 363 661	16 265 880	25 629 541	4,9	1,8
2006	9 072 828	15 804 191	24 877 019	4,7	1,7

(Väestötiedot vuosilta 1990–2006 on poimittu Sotka-tietokannasta (tilanne 31.12.). Vuoden 1989 ja sitä aikaisemmat väestötiedot on poimittu Tilastollisista vuosikirjoista 1986–1991 [3, 4].) – *(befolkningsuppgifterna från 1990–2006 har tagits från databasen Sotka (per 31.12). Befolkningsuppgifterna från 1989 och tidigare har tagits från de statistiska årsböckerna 1986–1991 [3, 4].)*

Kuvio 1. Terveyskeskusten lääkärikäynnit ja käynnit muun ammattihenkilökunnan luona vuosina 1985–2006 –

Diagram 1. Besök hos läkare och annan personal på hälsovårdscentralerna 1985–2006

När det absoluta antalet besök och antalet besök i förhållande till befolkningen granskas per verksamhet, framgår det att de ökat på rådgivningsbyråer för mödravård samt inom företagshälsovården och fysioterapin (tabell 2). Mentalvårdsbesöken ökade också i antal under granskningsperioden. Per verksamhet sett var öppenvårdsbesök den största besöksgruppen på hälsovårdscentraler. Gruppen inbegriper till exempel besök på läkarmottagningar samt jourbesök.

Taulukko 2. Avohoitokäynnit toiminnoittain vuosina 1997–2006 –
 Tabell 2. Öppenvårdsbesök per verksamhet 1997–2006

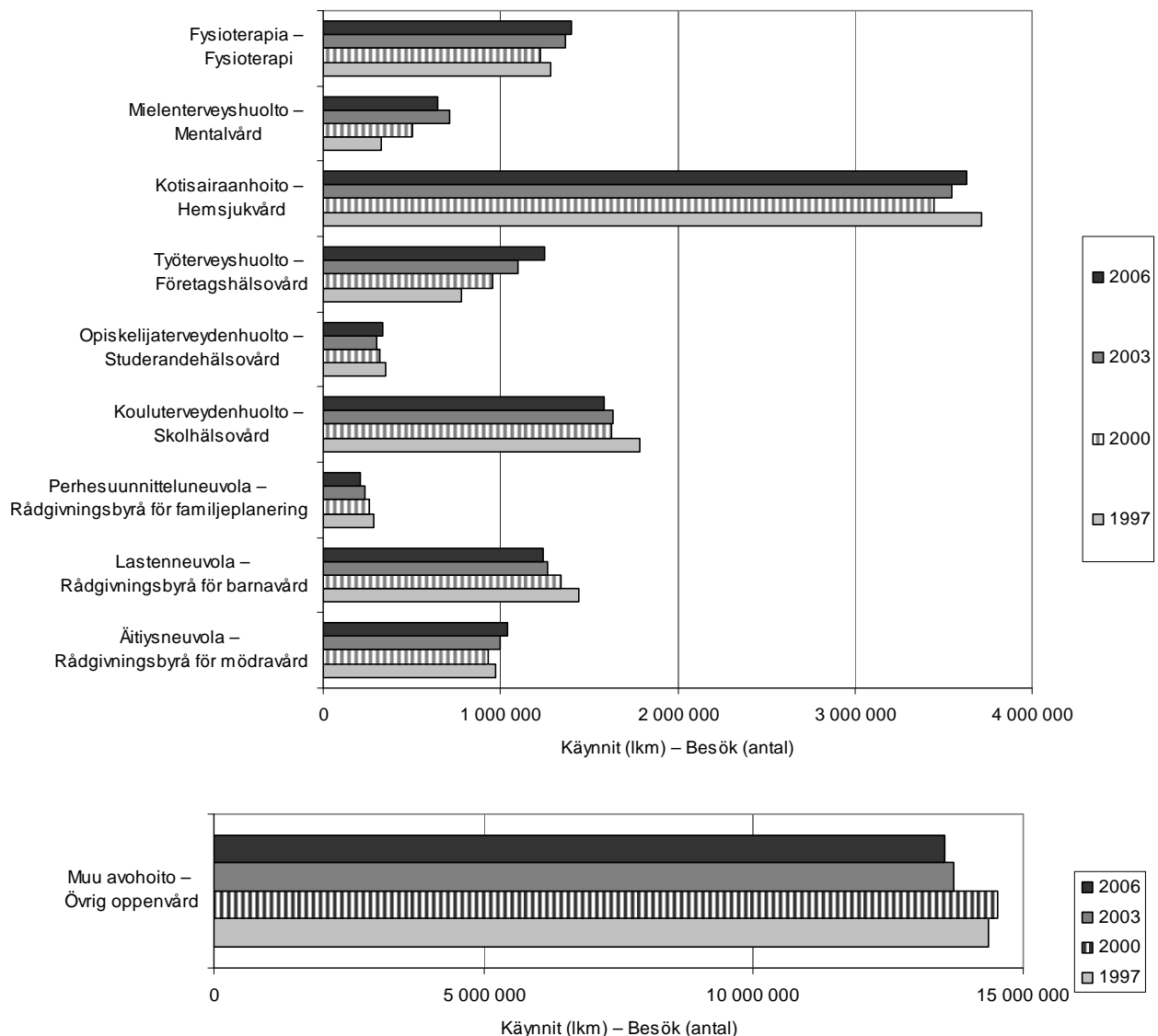
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Avohoitokäynnit toiminnoittain – Öppenvårdsbesök per verksamhet										
Äitiysneuvola – Rådgivningsbyrå för mödravård	976 585	948 756	949 958	929 709	929 221	979 995	998 031	1 011 035	1 042 126	1 036 483
Lastenneuvola – Rådgivningsbyrå för barnavård	1 445 503	1 386 650	1 368 184	1 343 243	1 328 257	1 261 767	1 263 564	1 260 974	1 243 870	1 240 475
Perhesuunnitteluneuvola – Rådgivningsbyrå för familjeplanering	282 589	276 409	271 919	260 113	260 373	259 281	237 478	226 012	213 143	205 694
Kouluterveydenhuolto – Skolhälsovård	1 790 222	1 696 065	1 654 403	1 630 157	1 655 657	1 650 625	1 631 398	1 593 816	1 597 798	1 582 420
Opiskelijaterveydenhuolto – Studerandehälsovård	351 242	329 999	318 008	314 489	286 259	303 025	299 563	322 777	328 729	331 946
Työterveyshuolto – Företagshälsovård	782 290	892 032	943 395	956 708	1 034 865	1 077 959	1 102 210	1 142 757	1 212 515	1 249 538
Kotisairaanhoido – Hemsjukvård	3 716 235	3 626 909	3 666 789	3 447 083	3 493 813	3 590 434	3 547 166	3 536 515	3 937 833	3 628 281
Mielenterveyshuolto – Mentalvård	327 040	395 249	549 963	505 689	513 120	580 623	714 897	692 887	689 948	647 341
Fysioterapi – Fysioterapi	1 279 085	1 262 164	1 265 840	1 220 900	1 204 075	1 523 677	1 370 495	1 437 983	1 388 153	1 400 936
Muu avohoido – Övrig öppenvård	14 350 424	14 182 241	14 006 334	14 522 392	14 378 388	13 716 107	13 703 922	13 661 820	13 975 426	13 553 905
Yhteensä – Totalt	25 301 215	24 996 474	24 994 793	25 130 483	25 084 028	24 943 493	24 868 724	24 886 576	25 629 541	24 877 019
Käynnit/vastaavan ikäinen väestö ¹⁾ – Besök/befolkningen i samma ålder										
Äitiysneuvola – Rådgivningsbyrå för mödravård	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
Lastenneuvola – Rådgivningsbyrå för barnavård	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,7	2,7	2,8	2,7	2,7
Perhesuunnitteluneuvola – Rådgivningsbyrå för familjeplanering	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Kouluterveydenhuolto – Skolhälsovård	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Opiskelijaterveydenhuolto – Studerandehälsovård	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Työterveyshuolto – Företagshälsovård	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Kotisairaanhoido – Hemsjukvård	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Mielenterveyshuolto – Mentalvård	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Fysioterapi – Fysioterapi	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Muu avohoido – Övrig öppenvård	2,8	2,7	2,7	2,8	2,8	2,6	2,6	2,6	2,7	2,6
Yhteensä – Totalt	4,9	4,8	4,8	4,9	4,8	4,8	4,8	4,8	4,9	4,7

¹⁾ Vertailussa väestötietoina on käytetty palvelun kohderyhmään suhteutettuja väestöosuusia seuraavasti: äitiys- ja perhesuunnitteluneuvola/15–44-vuotiaat naiset; lastenneuvolakäynnit/0–7-vuotiaat; kouluterveydenhuollon käynnit 7–18-vuotiaat; työterveyshuollon käynnit/15–64-vuotiaat. Koko maan väestötiedoissa on mukana myös Ahvenanmaan väestötiedot. –

¹⁾ I jämförelsen används som befolkningsuppgifter befolkningsandelar i relation till målgruppen för tjänsten enligt följande: rådgivningsbyrå för mödra- och barnavård/15–44-åriga kvinnor, besök på rådgivningsbyrå för barnavård/0–7-åringar, skolhälsovårdsbesök/7–18-åringar, företagshälsovårdsbesök/15–64-åringar. I hela landets befolkningsuppgifter ingår även Ålands befolkningsuppgifter.

I förhållande till befolkningsandelarna var besöken på rådgivningsbyråer för barnavård samt övrig öppenvård de största besöksgrupperna. Under de senaste tio åren har det på rådgivningsbyråerna för barnavård gjorts 2,7–2,8 besök per varje 0–7-åring. Antalet övriga öppenvårdsbesök varierade under granskningsperioden mellan 2,6 och 2,8 besök.

Kuvio 2. Avohoitokäyntien muutokset vuosina 1997–2006 toiminnoittain –
 Diagram 2. Förändringar i öppenvårdsbesöken per verksamhet 1997–2006

3 ÖPPENVÅRDENS LÄKARBESÖK OCH LÄKARENS PATIENTER EFTER ÅLDERSGRUPP 1994–2006

Antalet läkarbesök har stadigt minskat sedan 1997. I granskningen av läkarbesök per åldersgrupp hade åldersgrupperna under 1 år samt 75 år och över mest besök. Under granskningsperioden hade i åldersgruppen under 1 år antalet besök i förhållande till befolkningen i åldersgruppen minskat mest, nämligen 31 procent. Också antalet besök på hälsovårdscentralerna hade minskat med 37 procent från 1997 (tabell 3).

Antalet hälsovårdscentralbesök i åldersgruppen 75 år och över ökade. I åldersgruppen 75–84 år ökade de med cirka 40 procent och i åldersgruppen 85 år och över med 70 procent. Antalet besök i

förhållande till befolkningen ökade med 4 procent i åldersgruppen 75–84 år och med 16 procent i åldersgruppen 85 år och över (tabell 3).

Taulukko 3. Lääkärikäynnit lukumäärittäin ja ikäryhmän väestötietoihin suhteutettuna vuosina 1994–2006 –

Tabell 3. Läkarbesök efter antal och i relation till åldersgruppens befolkningsuppgifter 1994–2006

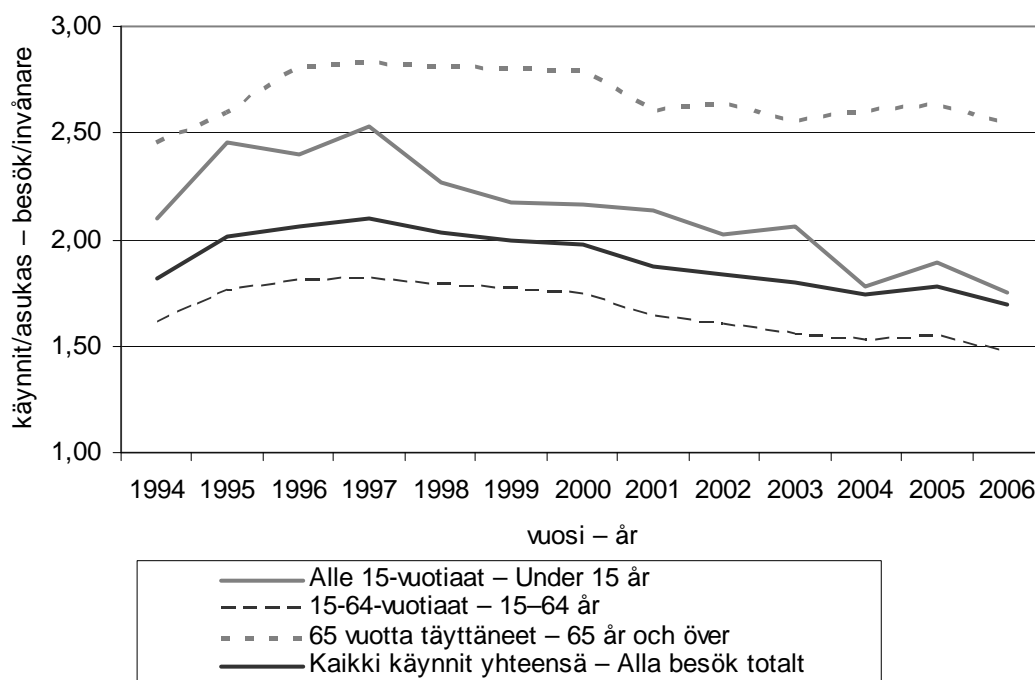
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kaikki lääkärikäynnit ikäryhmittäin – Alla läkarbesök efter åldersgrupp													
Alle 1-vuotiaat – Under 1 år	281 996	326 047	321 919	288 049	258 955	235 513	227 838	204 370	185 832	187 254	178 391	193 418	177 860
1-6 -vuotiaat – 1–6 år	996 115	1 231 135	1 200 053	1 225 376	1 137 375	1 078 873	1 072 873	1 053 746	988 957	994 947	852 730	908 891	819 617
7-14-vuotiaat – 7–14 år	762 282	828 797	805 196	876 424	761 487	730 550	722 044	731 911	702 142	715 498	595 355	616 169	584 448
15-49 -vuotiaat – 15–49 år	4 033 572	4 461 830	4 467 505	4 410 865	4 404 730	4 314 129	4 211 549	3 941 331	3 790 363	3 654 654	3 540 083	3 565 896	3 387 222
50-64-vuotiaat – 50–64 år	1 439 568	1 542 814	1 709 458	1 713 478	1 767 525	1 802 091	1 826 677	1 763 145	1 792 754	1 758 688	1 798 515	1 845 546	1 782 580
65-74-vuotiaat – 65–74 år	994 351	1 083 328	1 193 714	1 164 712	1 167 338	1 152 071	1 144 552	1 068 375	1 075 944	1 047 409	1 074 557	1 080 718	1 070 014
75-84-vuotiaat – 75–84 år	617 700	655 834	717 517	732 083	753 232	773 799	795 625	769 903	808 913	802 109	854 262	886 821	876 587
85 ja yli 85 -vuotiaat – 85 år och över	155 813	162 296	181 452	201 001	214 993	223 267	227 646	215 026	229 124	227 789	234 735	246 882	265 260
Kaikki yhteensä – Alla totalt	9 281 397	10 292 081	10 596 814	10 611 988	10 465 635	10 310 293	10 228 804	9 747 807	9 574 029	9 388 348	9 128 628	9 344 341	8 963 588
Lääkärikäynnit/ikäryhmän väestö – Läkarbesök/befolkningen i åldersgruppen													
Alle 1-vuotiaat – Under 1 år	4,3	5,2	5,3	5,0	4,6	4,1	4,0	3,7	3,4	3,3	3,1	3,4	3,0
1-6 -vuotiaat – 1–6 år	2,5	3,1	3,1	3,2	3,0	2,9	3,0	3,0	2,8	2,9	2,5	2,7	2,4
7-14-vuotiaat – 7–14 år	1,5	1,6	1,6	1,7	1,5	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2
15-49 -vuotiaat – 15–49 år	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4
50-64-vuotiaat – 50–64 år	1,8	1,9	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6
65-74-vuotiaat – 65–74 år	2,3	2,5	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3
75-84-vuotiaat – 75–84 år	2,7	2,8	3,0	3,1	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8	2,9	2,9	2,8
85 ja yli 85 -vuotiaat – 85 år och över	2,4	2,4	2,6	2,8	2,9	2,9	2,9	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Kaikki yhteensä – Alla totalt	1,8	2,0	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7

Flest besök hos läkare på hälsovårdscentral gjorde de som fyllt 65 år. Under de senaste åren gjorde de i snitt 2,6 besök. Det genomsnittliga antalet besök för under 15-åringar varierade under granskningsperioden mellan 1,8 och 2,5 besök. År 2006 var det 1,8 besök. För befolkningen i arbetsför ålder hade det genomsnittliga antalet besök hos läkare på hälsovårdscentral minskat från 1,7 besök 2000 till 1,5 besök 2006 (diagram 3a). Vid sidan av hälsovårdscentralerna erbjuder också företagshälsovården och Studenternas hälsovårdsstiftelse befolkningen i åldern 15–64 år läkartjänster.

Antalet besök hos läkare på hälsovårdscentral i förhållande till befolkningen minskade under granskningsperioden med 7 procent. Läkarbesöken i förhållande till befolkningen under 15 år minskade mest (-16 procent) från 1994 till 2006. Den arbetsföra befolkningens läkarbesök minskade (-8 procent), medan antalet besök i förhållande till befolkningen i åldersgruppen 65 år och över ökade med 4 procent). En granskning av de fem senaste åren visar att tendensen också då varit mycket snarlik.

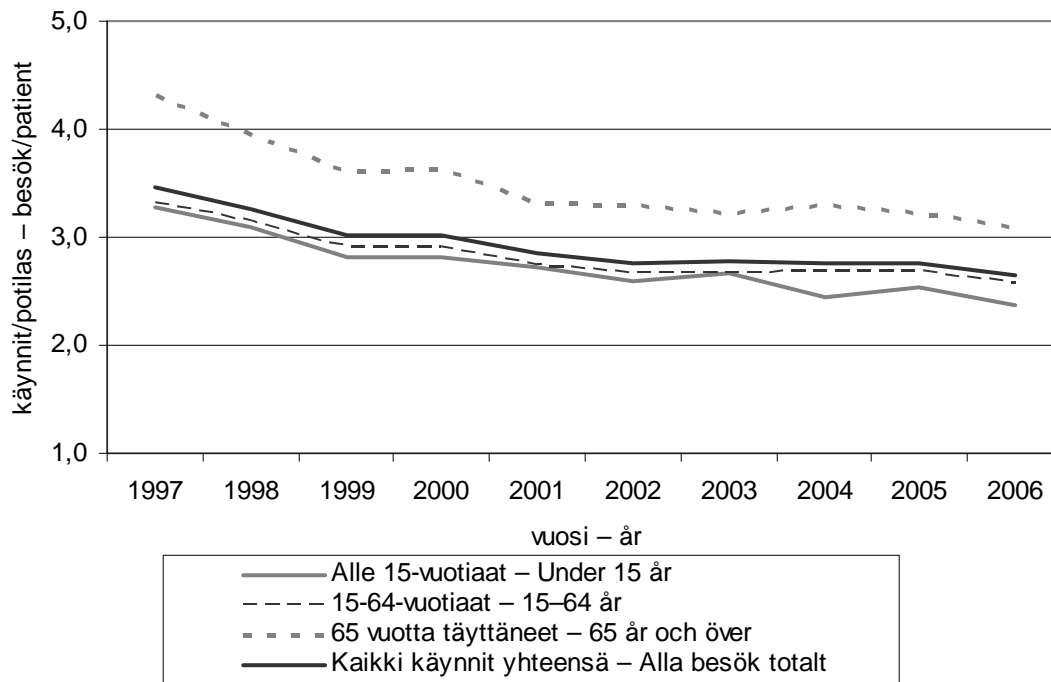
Under granskningsperioden verkar alla åldersgrupper ha haft mest besök i förhållande till befolkningen år 1997. Från 1997 till 2006 minskade antalet besök i förhållande till befolkningen upp till 19 procent.

Kuvio 3a. Lääkärikäynnit asukasta kohden ikäryhmittäin vuosina 1994–2006 –
Diagram 3a. Läkarpbesök per invånare efter åldersgrupp 1994–2006

När läkarpbesök efter åldersgrupp jämförs med läkarens patienter efter åldersgrupp, hade varje patient i snitt 2,6 hälsovårdscentralbesök 2006. Minst var antalet besök per läkarens varje patient i åldersgruppen under 15 år, nämligen i snitt 2,4 besök 2006. Antalet besök per patient hade sålunda minskat med cirka 28 procent från 3,3 besök 1997. År 2006 var antalet besök per patient i åldern 15–64 år 2,6 besök. I den åldersgruppen hade antalet läkarpbesök per patient minskat minst, nämligen 22 procent sedan 1997. Det genomsnittliga antalet läkarpbesök per patient i åldersgruppen 65 år och över var 3,1 besök 2006. Antalet hade minskat med 22 procent sedan 1997 (diagram 3b).

Kuvio 3b. Lääkärikäynnit lääkärin potilasta kohti ikäryhmittäin 1997–2006 –
 Diagram 3b. Läkarsbesök per läkarens patient efter åldersgrupp 1997–2006

Andelen för läkarens patienter av befolkningen var 61–66 procent 1997–2006. Vid millennieskiftet ser läkaren ut att ha haft mest patienter. När det gäller antal patienter under 1 år, leder datasystemens sätt att beräkna patienternas ålder till en bias (tabell 4). I gruppen klienter under 1 år statistikförs nämligen besök som gjorts av barn som fötts såväl det berörda statistikåret som året före statistikåret. I åldersgruppen 65 år och över verkar patienternas andel av befolkningen i åldersgruppen ha ökat under granskningsperioden, medan patientandelen av befolkningen i de övriga åldersgrupperna verkar ha varit oförändrad eller till och med ha minskat. Läkarens patienter och patienternas andelar av befolkningen i samma ålder granskas i tabell 4.

Taulukko 4. Lääkäriin asiakkaat/potilaat vuosina 1997–2006 lukumäärittäin ja väestöosuksiin suhteutettuna –

Tabell 4. Läkarens klienter/patienter efter antal och i relation till befolkningsandelar 1997–2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lääkäriin asiakkaat/potilaat ikäryhmittäin – Läkarens klienter/patienter efter åldersgrupp										
Alle 1-vuotiaat – Under 1 år	71 253	67 988	68 505	67 422	66 855	60 312	60 806	63 357	62 153	63 791
1-6 -vuotiaat – 1-6 år	328 814	317 611	329 726	326 380	324 129	324 076	314 540	294 641	304 513	299 510
7-14-vuotiaat – 7-14 år	328 506	310 832	327 275	325 485	339 713	338 273	338 019	305 220	311 688	305 999
15-49 -vuotiaat – 15-49 år	1 380 064	1 445 027	1 528 652	1 494 100	1 478 290	1 476 314	1 416 242	1 370 276	1 377 611	1 362 737
50-64-vuotiaat – 50-64 år	470 363	519 755	574 025	581 347	600 309	619 238	611 295	622 367	636 731	643 625
65-74-vuotiaat – 65-74 år	275 118	299 972	328 460	325 778	332 844	341 331	337 210	342 018	351 986	363 971
75-84-vuotiaat – 75-84 år	163 668	184 789	203 555	208 029	220 219	230 381	235 278	245 345	258 035	266 721
85 ja yli 85 -vuotiaat – 85 år och över	48 811	56 452	62 620	63 314	66 935	70 066	70 534	69 998	76 962	83 897
Kaikki yhteensä – Alla totalt	3 066 597	3 202 426	3 422 818	3 391 855	3 429 294	3 459 991	3 383 924	3 313 222	3 379 679	3 390 251
Lääkäriin asiakkaiden/potilaiden %-osuus ikäryhmän väestöstä – Den procentuella andelen för läkarens klienter/patienter av befolkningen i åldersgruppen										
Alle 1-vuotiaat – Under 1 år	123	120	119	119	120	109	108	110	108	108
1-6 -vuotiaat – 1-6 år	87	84	89	90	91	93	92	86	89	87
7-14-vuotiaat – 7-14 år	65	60	64	63	65	65	65	59	62	61
15-49 -vuotiaat – 15-49 år	55	57	61	60	60	61	58	57	57	57
50-64-vuotiaat – 50-64 år	54	56	59	58	59	59	57	58	58	58
65-74-vuotiaat – 65-74 år	64	69	75	75	76	77	76	76	79	78
75-84-vuotiaat – 75-84 år	69	74	80	79	82	83	82	83	85	86
85 ja yli 85 -vuotiaat – 85 år och över	68	75	81	81	84	87	85	84	87	90
Kaikki yhteensä – Alla totalt	61	62	66	66	66	66	65	63	64	64

4 BESÖK PÅ RÅDGIVNINGSBYRÅER FÖR MÖDRA- OCH BARNVÅRD 1985–2006

Från 1985 till 1995 gjordes årligen över 350 000 besök hos läkare på rådgivningsbyråer för barnavård. Från och med 1994 minskade antalet besök stadigt fram till 2005, varefter antalet besök ökade lite statistiskår 2006, när det var drygt 260 000. Besöken hos annan personal på rådgivningsbyråer för barnavård minskade också från och med 1995 fram till det sista granskningsåret 2006.

Antalet besök hos läkare på rådgivningsbyråer för barnavård i förhållande till befolkningen i åldersgruppen har minskat sedan 1994. År 2006 ökade emellertid antalet läkarbesök i förhållande till befolkningen lite. Det totala antalet besök på rådgivningsbyråer för barnavård i förhållande till befolkningen har minskat under de senaste 20 åren och var minst år 2006.

Taulukko 5. Lastenneuvolakäynnit vuosina 1985–2006 –
 Tabell 5. Besök på rådgivningsbyråer för barnavård 1985–2006

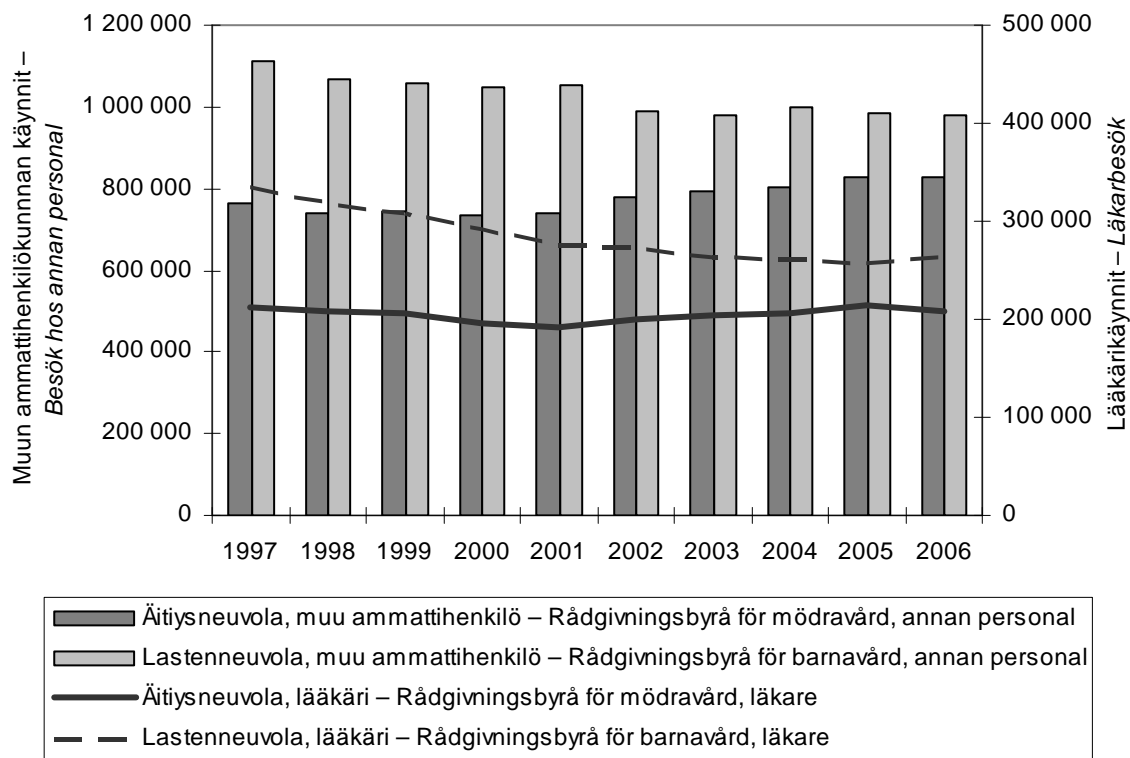
Vuosi – År	Lääkärikäynnit – Läkarbesök	Käynnit muun ammattihenkilö- kunnan luona – Besök hos annan personal	Lastenneuvola- käynnit yhteensä – Barnrådgivnings- besök totalt	Lastenneuvolakäynnit / 0–7 -vuotiaat (1 000 as.) ^{*)} – Barnrådgivnings- besök / 0–7-åringar (1 000 inv.) ^{*)}	Lastenneuvolan lääkärikäynnit / 0-7- vuotiaat (1 000 as.) ^{*)} – Läkarbesök på rådgivningsbyråer för barnavård / 0–7 -åringar (1 000 inv.) ^{*)}
1985	416 878	1 402 953	1 819 831	4 026	922
1986	401 700	1 078 729	1 480 429	3 296	894
1987	389 711	1 081 695	1 471 406	3 303	875
1988	385 049	1 127 733	1 512 782	2 973	757
1989	369 562	1 137 674	1 507 236	2 964	727
1990	357 699	1 113 182	1 470 881	2 894	704
1991	368 161	1 108 721	1 476 882	2 908	725
1992	361 629	1 107 060	1 468 689	2 881	709
1993	346 413	1 070 138	1 416 551	2 764	676
1994	462 996	1 139 717	1 602 713	3 104	897
1995	352 213	1 122 681	1 474 894	2 841	679
1996	342 736	1 122 388	1 465 124	2 839	664
1997	335 584	1 109 919	1 445 503	2 826	656
1998	319 356	1 067 294	1 386 650	2 759	635
1999	309 025	1 059 159	1 368 184	2 766	625
2000	292 711	1 050 532	1 343 243	2 771	604
2001	275 341	1 052 916	1 328 257	2 788	578
2002	272 981	988 786	1 261 767	2 702	584
2003	263 747	981 115	1 244 862	2 701	572
2004	261 545	999 429	1 260 974	2 750	570
2005	257 327	986 543	1 243 870	2 719	563
2006	262 479	977 996	1 240 475	2 696	571

*) Vertailupohjana on käytetty 0–7-vuotiaiden asukkaiden lukumäärää (väestötiedot: Sotka-tietokanta 31.12., vuosilta 1985–1989 tiedot on saatu StatFin-tietokannasta)[3, 4]. –

*) Som jämförelsegrund har antalet 0–7-åriga invånare använts (befolkningsuppgifter: databasen Sotka per 31.12; uppgifterna från 1985–1989 är från databasen StatFin) [3, 4].

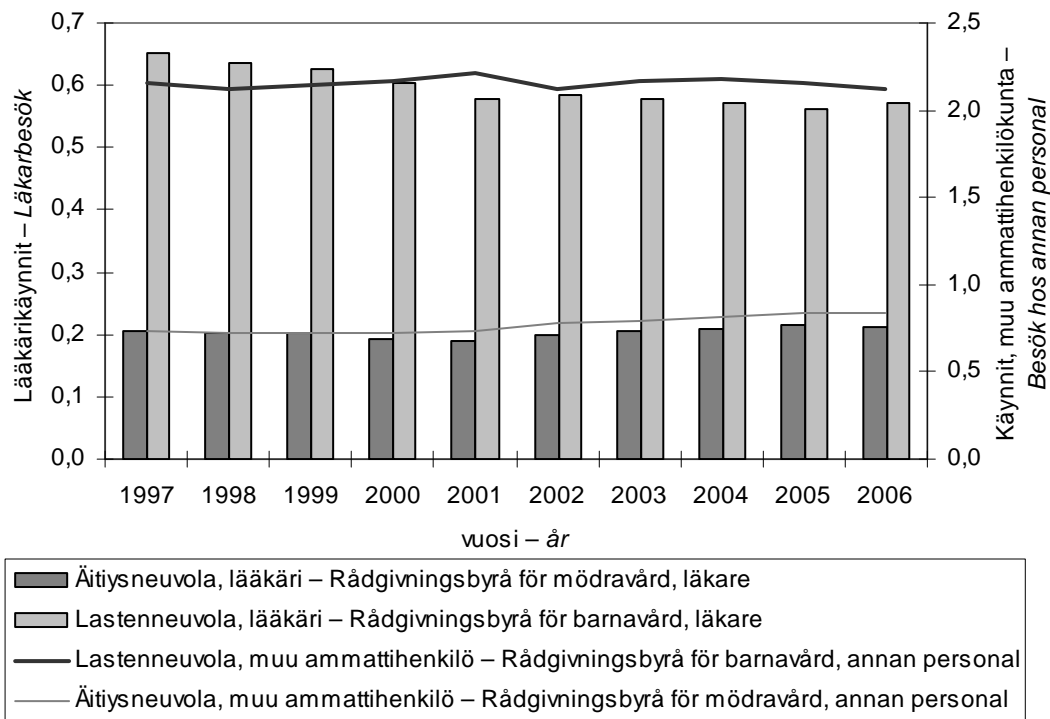
Från och med 2001 ökade antalet besök på rådgivningsbyråer för mödravård (diagram 2, tabell, 2, diagram 4) i viss mån fram till det sista granskningsåret 2006, när antalet besök började minska lite.

Kuvio 4. Lastenneuvola- ja äitiysneuvolakäynnit vuosina 1997–2006 –
 Diagram 4. Besök på rådgivningsbyråer för barna- och mödravård 1997–2006

Under granskningsperioden, som utgörs av de tio senaste åren, har antalet besök på rådgivningsbyråer för mödra- och barnavård i förhållande till befolkningen i åldersgruppen inte ändrats mycket. Under granskningsperioden var antalet besök hos läkare på rådgivningsbyråer för mödravård 0,2 besök per varje kvinna i åldern 15–44 år. Besöken hos annan personal ökade från 0,7 besök till 0,8 besök per varje kvinna i åldern 15–44 år. Sedan 1997 har besöken hos läkare på rådgivningsbyråer för barnavård minskat från 0,7 besök till 0,6 besök per varje 0–7-åring. Under granskningsåren var antalet besök hos annan personal på rådgivningsbyråer för barnavård 2,1–2,2 besök per varje invånare i åldersgruppen (diagram 5).

Kuvio 5. Lastenneuvola- ja äitiysneuvolakäynnit vastaavan ikäryhmän väestöä kohti laskettuna –
 Diagram 5. Besök på rådgivningsbyråer för barna- och mödravård i förhållande till befolkningen i
 samma åldersgrupp

5 SKOLHÄLSOVÅRDSBESÖK 1985–2006

Sedan 1985 har antalet besök inom skolhälsovården stadigt minskat, med undantag av små årliga variationer. Även antalet skolhälsovårdsbesök i förhållande till befolkningen i samma ålder har minskat. Under 20 år har antalet läkarbesök inom skolhälsovården minskat till under hälften. Det var i snitt 222 besök per 1 000 personer i åldern 7–18 år. På 2000-talet har antalet besök i förhållande till befolkningen förblivit oförändrat. Antalet besök hos annan personal inom skolhälsovården i förhållande till befolkningen i samma ålder har minskat med cirka 40 procent från 1986. Inom skolhälsovården beror det stora antalet besök hos annan personal år 1985 förmodligen på att hela befolkningen vaccinerades mot polio.

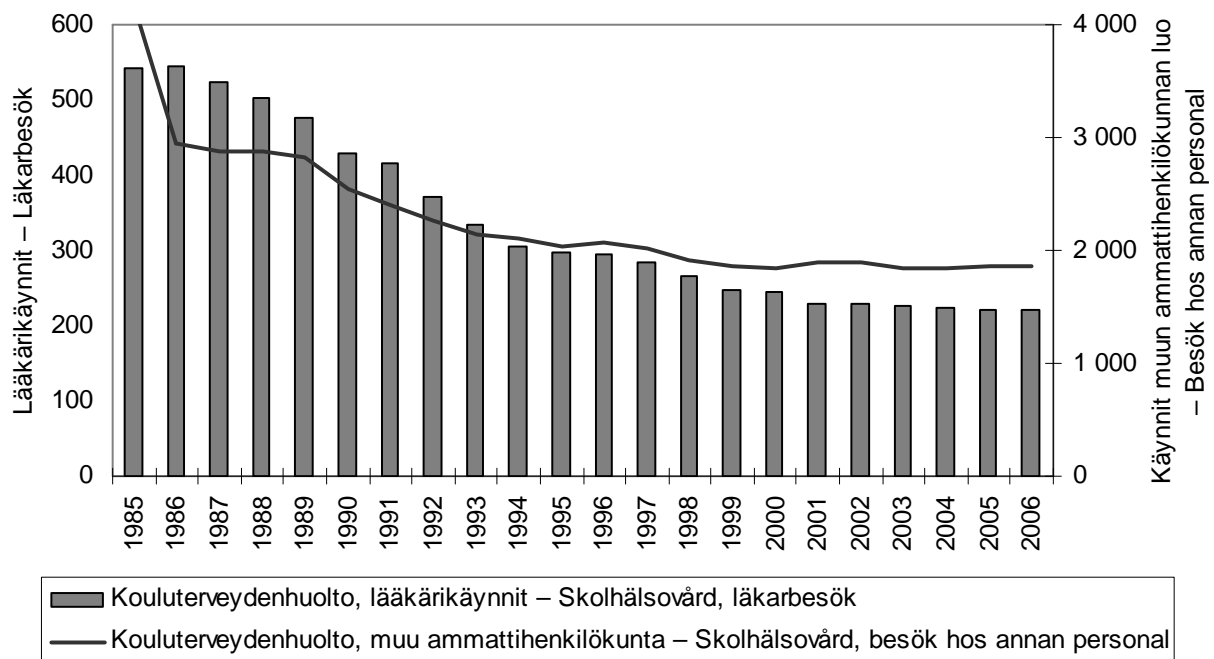
Taulukko 6. Kouluterveydenhuollon käynnit vuosina 1985–2006 –
 Tabell 6. Skolhälsovårdsbesök 1985–2006

Vuosi – År	Lääkärikäynnit – Läkarbesök	Käynnit muun ammattihenkilökunn an luona – Besök hos annan personal	Kaikki kouluth:n käynnit yhteensä – Alla skolhälsovårdsbesök totalt	Kouluth käynnit/ 7-18 - vuotiaat (1000 as.) ^{*)} – Skolhälsovårdsbesök / 7–18-åringar (1 000 inv.) ^{*)}	Kouluth lääkärikäynnit/ 7-18 -vuotiaat (1000 as.) ^{*)} – Skolhälsovårdsbesök / 7–18-åringar (1 000 inv.) ^{*)}
1985	419 000	3 213 000	3 632 000	4 709	543
1986	415 000	2 250 000	2 665 000	3 496	544
1987	395 000	2 173 000	2 568 000	3 399	523
1988	379 231	2 176 638	2 555 869	3 386	502
1989	362 213	2 136 788	2 499 001	3 294	478
1990	327 877	1 947 534	2 275 411	2 971	428
1991	321 185	1 864 672	2 185 857	2 823	415
1992	289 619	1 773 268	2 062 887	2 637	370
1993	261 206	1 680 648	1 941 854	2 480	334
1994	238 528	1 644 586	1 883 114	2 417	306
1995	231 558	1 580 084	1 811 642	2 331	298
1996	229 174	1 605 540	1 834 714	2 365	295
1997	220 211	1 570 011	1 790 222	2 301	283
1998	207 920	1 488 145	1 696 065	2 175	267
1999	192 954	1 461 449	1 654 403	2 113	246
2000	191 429	1 438 728	1 630 157	2 081	244
2001	178 669	1 476 988	1 655 657	2 117	228
2002	177 473	1 473 152	1 650 625	2 121	228
2003	175 450	1 422 852	1 598 302	2 067	227
2004	172 722	1 421 094	1 593 816	2 072	224
2005	169 198	1 428 600	1 597 798	2 088	221
2006	169 419	1 413 001	1 582 420	2 074	222

*) Kouluterveydenhuollon käyntejä on verrattu 7–18-vuotiaaseen väestöön (väestötiedot: Sotka-tietokanta 31.12., vuosilta 1985–1989 tiedot on saatu StatFin-tietokannasta). –

*) Antalet skolhälsovårdsbesök har jämförts med befolkningen i åldern 7–18 år (befolkningsuppgifter: databasen Sotka per 31.12; uppgifterna från 1985–1989 är från databasen StatFin).

Kuvio 6. Kouluterveydenhuollon käynnit 1985–2006/1 000 7–18-vuotiasta –
 Diagram 6. Skolhälsovårdsbesök 1985–2006/1 000 7–18-åringar

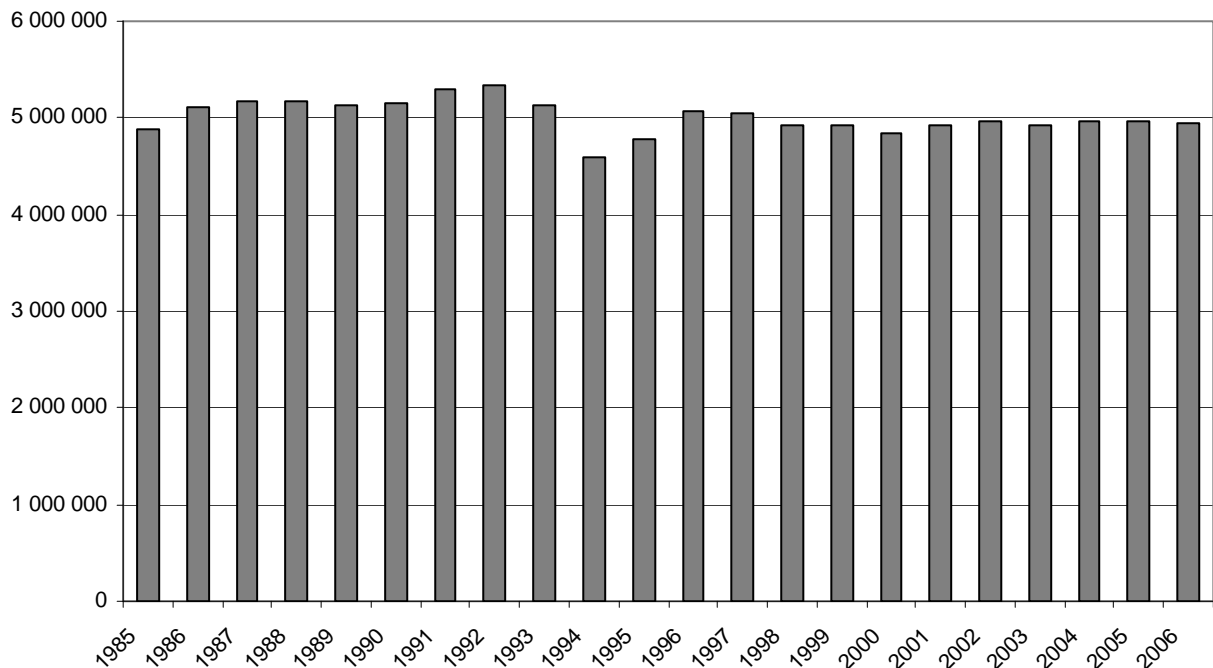

6 HÄLSOVÅRDSCENTRLERNAS TANDVÅRD 1985–2006

I det här statistikmeddelandet granskas uppgifterna om tandvårdsbesök 1997–2006. Det totala antalet besök redovisas från och med 1985 (diagram 7). Under de senaste 20 åren har det totala antalet tandvårdsbesök varit kring fem miljoner besök. Särskilt i mitten av 1990-talet minskade antalet besök. Också under de två senaste åren har det minskat.

I tandvårdsbesöken inbegrips besök hos tandläkare, tandhygienist/munhygienist och tandskötare. För de lagändringar och skyldigheter att anordna tandvård som påverkat anordnandet av tandvård redogörs närmare i en tandvårdsrapport som utkom 2004 och i en tidsserierapport [1, 2]. Trots lagändringarna i början av 2000-talet har datainsamlingen ansetts vara till största delen jämförbar jämfört med tidigare lagstadgade åldersgruppsindelningar [1].

Kuvio 7. Terveyskeskusten hammashuollon käynnit 1985–2006 – Diagram 7. Tandvårdsbesök på hälsovårdscentraler 1985–2006

Antalet tandvårdsbesök i åldersgruppen 0–17 år har minskat under hela tioårsperioden (tabell 7), eller med andra ord med ungefär 20 procent. Under granskningsperioden ökade antalet besök i åldersgruppen 18–55 år. Det här berodde på ändrade åldersgrupper i samband med anordnandet av subventionerad tandvård, vilket också syns i datainsamlingen. Från 2001 till 2002 utökades antalet statistikförda åldrar i den berörda åldersgruppen, då den högsta åldern blev 56 år när den tidigare varit 45 år. Samtidigt ändrades åldersgruppens nedre ålder från 19 år till 18 år [1]. Antalet besök i den äldsta åldern har ökat med nästan 40 procent under de senaste fem åren.

Taulukko 7. Hammashuollon käynnit terveystieteissä vuosina 1997–2006 –
Tabell 7. Tandvårdsbesök på hälsovårdscentraler 1997–2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
0–55-vuotiaat yhteensä – 0–55 år totalt ¹⁾	4 110 326	4 010 553	4 003 407	3 969 781	4 039 446	4 357 165	4 267 052	4 255 713	4 196 458	4 114 989
siitä 0–17-vuotiaat – av vilka 0–17 år ²⁾	2 716 916	2 601 120	2 580 939	2 522 242	2 503 133	2 416 831	2 363 069	2 325 400	2 248 469	2 175 623
siitä 18–55-vuotiaat – av vilka 18–55 år ³⁾	1 393 251	1 409 433	1 422 468	1 447 539	1 536 313	1 940 334	1 903 983	1 930 313	1 947 989	1 939 366
56 vuotta täyttäneet – 56 år och över ⁴⁾	947 570	917 554	910 466	879 108	880 399	599 195	657 887	709 717	765 319	827 163
Kaikki käynnit – Alla besök	5 057 896	4 928 107	4 913 873	4 848 889	4 919 845	4 956 360	4 924 939	4 965 430	4 961 777	4 942 152
18 vuotta täyttäneet yht. – 18 år och över totalt	2 340 821	2 326 987	2 332 934	2 326 647	2 416 712	2 539 529	2 561 870	2 640 030	2 713 308	2 766 529

Ks. Hammashuoltolain muutokset [1] – *Se ändringarna av tandvårdslagen[1]*

1) aik. vuosina 1946/1956 ja sen jälkeen synt. (2001 asti hammashuollon järjestämisvelvollisuuden rajavuosi 1956) – *1) tidigare 1946/1956 och därefter födda (fram till 2001 var 1956 gränsen för skyldigheten att anordna tandvård)*

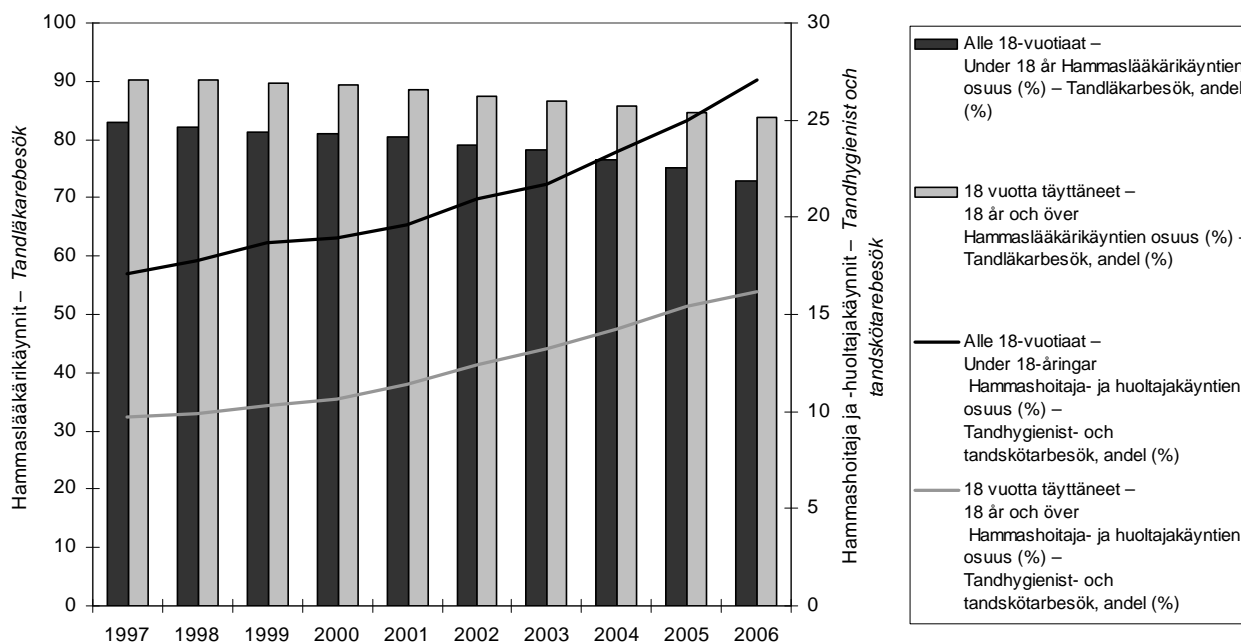
2) vuoteen 2001 asti 0–18-vuotiaat – *2) 0–18 år fram till 2001*

3) yli 17-/18-v., mutta synt. 1946/1956 jälkeen – *3) över 17-/18 år, men födda efter 1946/1956*

4) 1946/1956 ennen synt. – *4) födda före 1946/1956*

Under granskningsperioden minskade andelen tandläkarbesök i alla åldersgrupper, medan den genomsnittliga andelen besök hos tandskötare och tandhygienist/munhygienist av alla tandvårdsbesök samtidigt ökade (diagram 8). Ökningen var avsevärd särskilt när det gäller besök hos tandhygienist/munhygienist samt under 18-åringar och vuxna.

Kuvio 8. Hammaslääkärikäyntien sekä yhteenlaskettujen hammashoitaja- ja -huoltajakäyntien %-osuus kaikista hammashuollon käynneistä 1997-2006 – Diagram 8. Procentuell andel tandläkarbesök samt sammanslagna besök hos tandskötare och tandhygienist av alla tandvårdsbesök 1997-2006

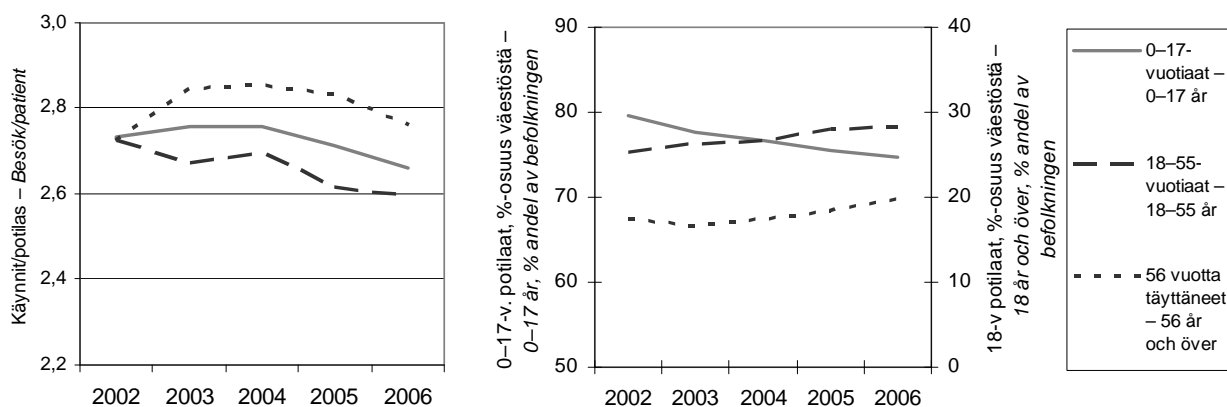

En patient besöker tandläkaren i snitt 2,7 gånger per år. Antalet har minskat lite under tio år, och tydligast under de senaste två åren. De äldsta patienterna får lite oftare vård än barnen och ungdomarna (diagram 9a).

Täckningen för hälsovårdscentralernas tandvård, dvs. patienternas andel av befolkningen i åldersgruppen under 18 år har minskat under tio år från ungefär 80 procent till 75 procent (diagram 9b).

Kuvio 9a ja b. Hammashuollon palveluja käyttäneiden käyntimäärät (käynnejä/potilas) ikäryhmittäin ja hammashuollon potilaiden osuus ikäryhmän väestöstä 2002–2006 – Diagram 9a och b. Antal besök gjorda av dem som utnyttjat tandvårdens tjänster (besök/patient) efter åldersgrupp samt tandvårdspatienternas andel av befolkningen i åldersgruppen 2002–2006

7 BESÖK PÅ HÄLSOVÅRDSCENTRALER EFTER LÄN 1997–2006

I statistikmeddelandet redovisas några länsvisa analyser av hälsovårdscentralmaterialet. Mer länsvisa uppgifter finns i indikatorbanken SOTKANet. Alla variabler som beskriver verksamheten vid hälsovårdscentraler kan tas fram genom att välja olika områden i SOTKANet.

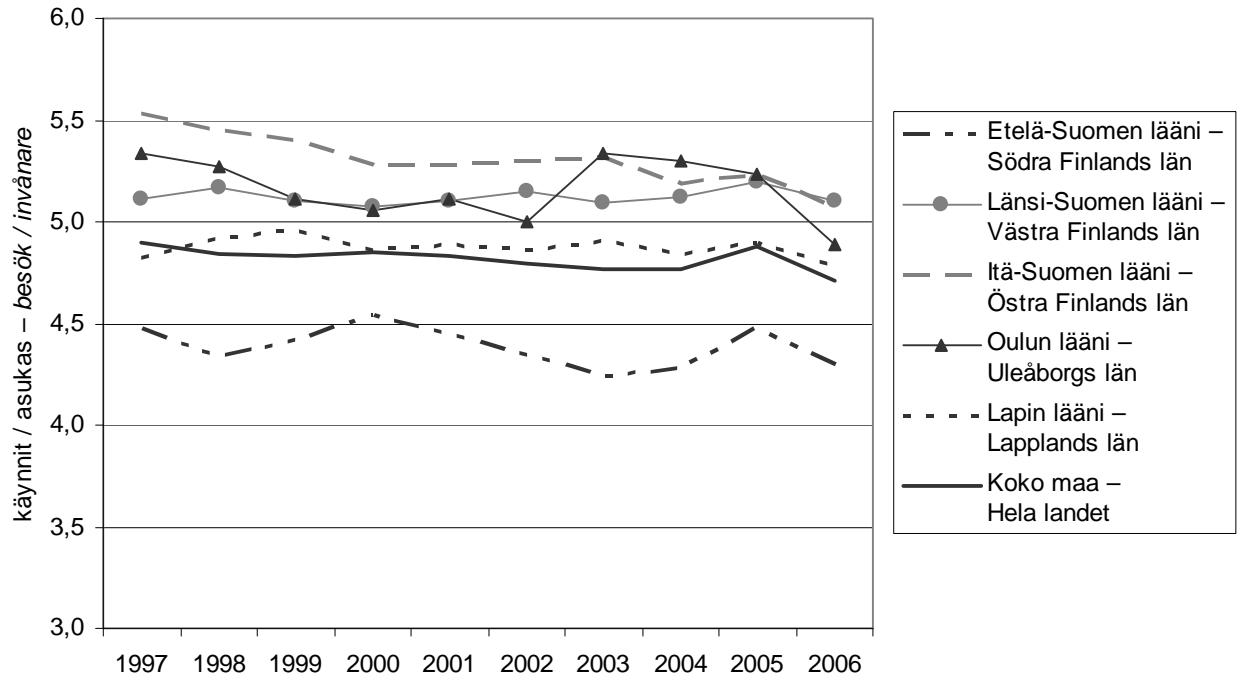
Antalet besök på hälsovårdscentraler i förhållande till befolkningen ger vid handen att varje finländare besökte hälsovårdscentralen i snitt 4,7 gånger år 2006. Det genomsnittliga antalet besök har varit nästan detsamma under hela perioden 1997–2006. Antalet besök inbegriper både besök hos läkare och hos annan personal (med undantag för tandvården i granskningen av tandvård efter län från och med sida 29).

År 2006 var skillnaden mellan det län som hade mest och det län som hade minst hälsovårdscentralbesök i förhållande till befolkningen 0,8 besök. Västra Finland hade 5,1 besök per invånare, medan motsvarande siffra i Södra Finland var 4,3 besök. Under de tio senaste åren har antalet besök i Västra Finland varit nästan oförändrat. Mest har antalet besök minskat i Östra Finlands och i Uleåborgs län (diagram 10).

Antalet läkarbesök i förhållande till befolkningen ökade lite 2005, men det började åter minska i alla län 2006 (diagram 11a). Under hela föregående årtionde ökade antalet besök hos annan personal, men senast 2006 avstannade ökningen i alla län (diagram 11b).

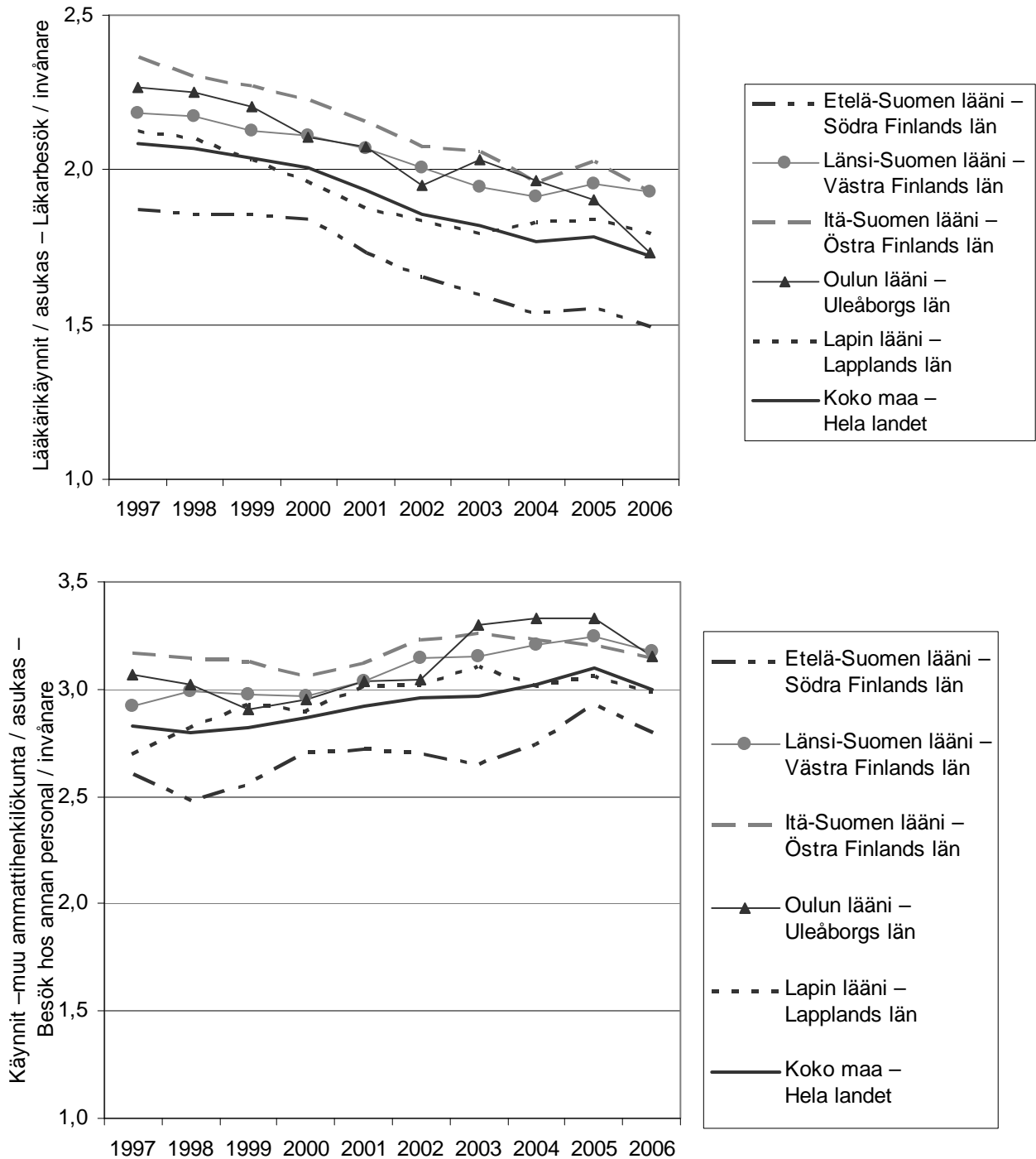
I uppgifterna om Södra Finlands län 2005 finns ett fel som orsakas av att en stor stad statistikfört hemsjukvårdsbesöken på ett avvikande sätt. Statistikåret i fråga inbegrep en hälsovårdscentral alla hemvårdsbesök i hemsjukvårdsbesöken. Det här påverkar det sammanräknade antalet (diagram 10) samt uppgifterna om besök hos annan personal (diagram 11b). Antalet läkarbesök (diagram 11a) påverkas däremot inte direkt av det här.

Kuvio 10. Kaikki terveyskeskuskäynnit lääneittäin 1997–2006 –
 Diagram 10. Alla hälsovårdscentralbesök efter län 1997–2006

Kuvio 11 a ja b. Lääkärikäynnit ja muun ammattihenkilökunnan käynnit asukasta kohti lääneittäin vuosina 1997–2006 –

Diagram 11 a och b. Besök hos läkare och annan personal per invånare efter län 1997–2006

Läkarbesök efter åldersgrupp

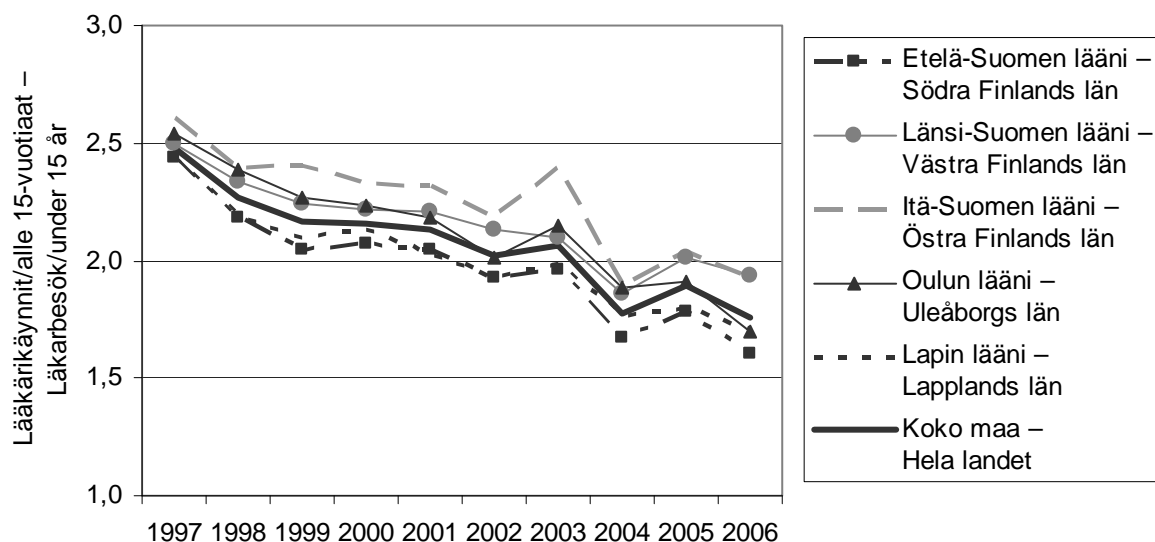
År 2006 besökte en person under 15 år en läkare i snitt 1,8 gånger. Ännu 1997 var motsvarande siffra 2,5 gånger. År 2006 hade personer under 15 år det största genomsnittliga antalet besök i Östra och Västra Finland (1,9 besök) och det minsta i Södra Finland (1,6 besök). I åldersgruppen under 15 år hade antalet läkarbesök i förhållande till befolkningen minskat i snitt knappt 30 procent. Åren 1997–2006 minskade antalet besök mest (-34 procent) i Södra Finlands län, medan minskningen av antalet besök i förhållande till befolkningen var minst (-23 procent) i Västra Finland.

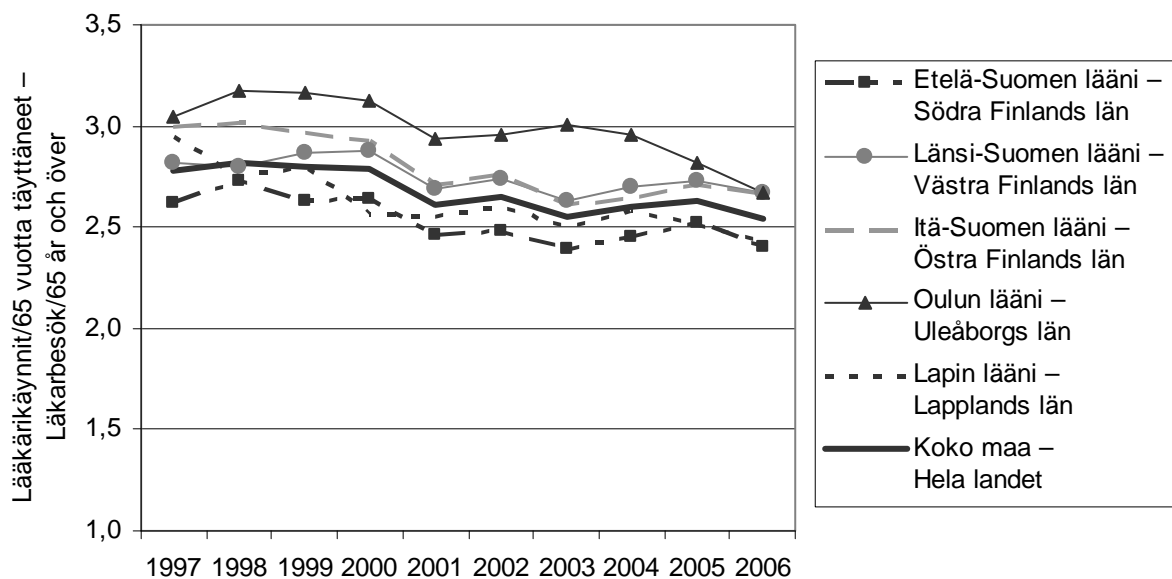
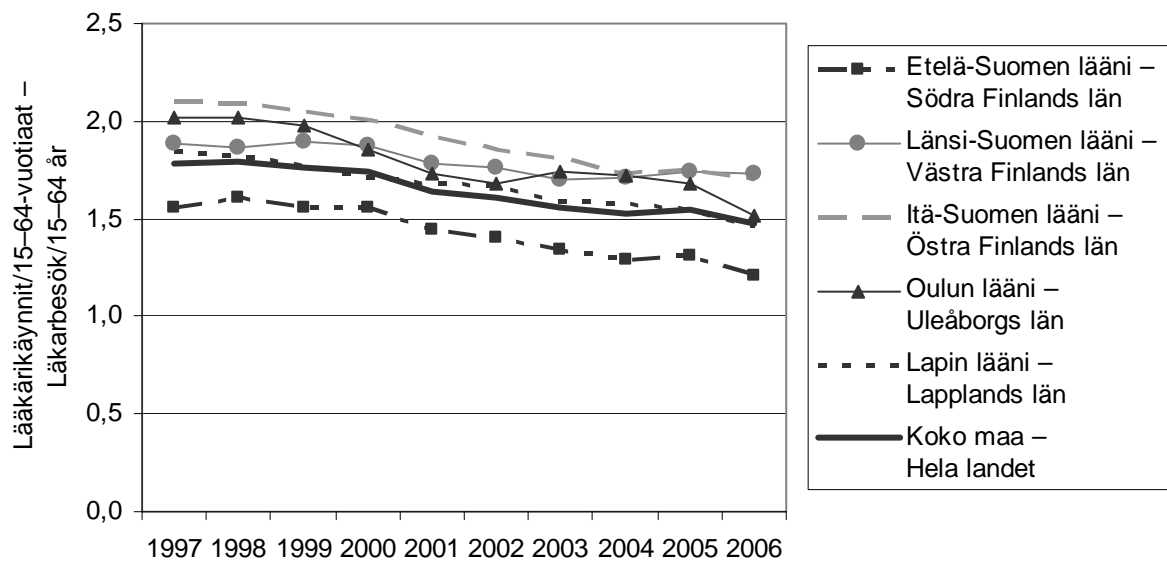
Den arbetsföra befolkningen, dvs. 15–64-åringarna, var den åldersgrupp som besökte hälsovårdscentralläkare minst. De gjorde i snitt 1,5 läkarbesök (år 2006). År 2006 gjordes också mest läkarbesök i den här åldersgruppen i Västra och i Östra Finlands län (1,7 besök) och minst i Södra Finlands län (1,2 besök). Sedan 1997 har det genomsnittliga antalet läkarbesök i förhållande till befolkningen minskat med 17 procent i den berörda åldersgruppen. I Västra Finland var minskningen minst (-8 procent) och i Uleåborgs län var den störst (-25 procent).

I åldersgruppen 65 år och över var det genomsnittliga antalet läkarbesök i förhållande till befolkningen i åldersgruppen 5,6 besök år 2006. I Östra och i Västra Finland samt i Uleåborgs län gjorde de äldre i snitt 2,7 besök per år. I Södra Finlands och i Lapplands län var antalet besök i snitt 2,4. Trots att antalet läkarbesök på hälsovårdscentral i förhållande till befolkningen i åldersgruppen minskat också i åldersgruppen 65 år och över, var förändringen i de äldres åldersgrupp minst (-8 procent). Mest hade de äldres läkarbesök minskat i Lapplands län (-18 procent) och minst hade antalet minskat i Västra Finlands län (-5 procent).

Kuvio 12 a, b ja c. Lääkärikäynnit väestöön suhteutettuna ikäryhmittäin 1997–2006 –

Diagram 12a, b och c. Antal läkarbesök i relation till befolkningen efter åldersgrupp 1997–2006

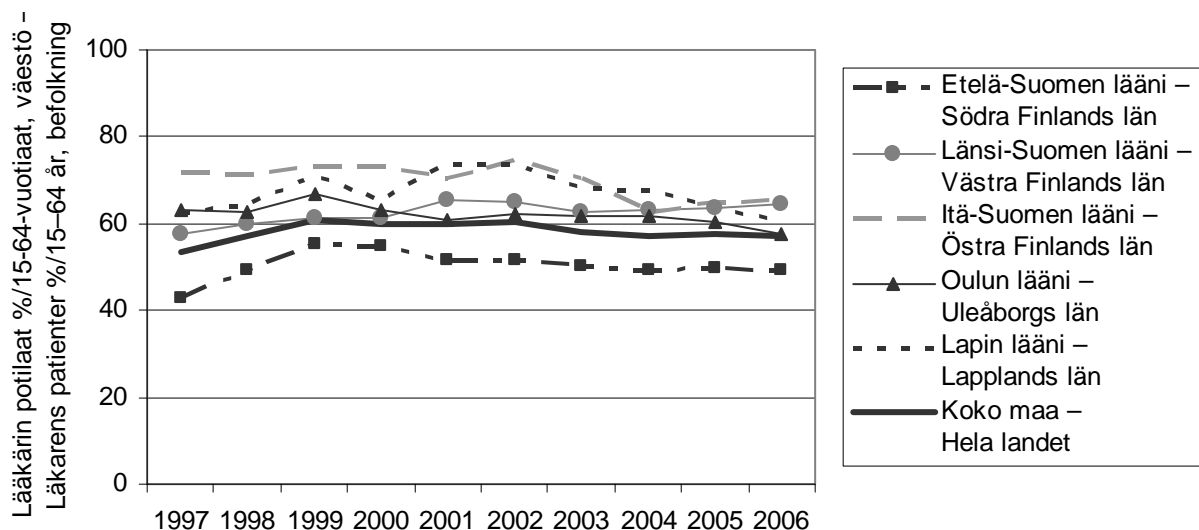
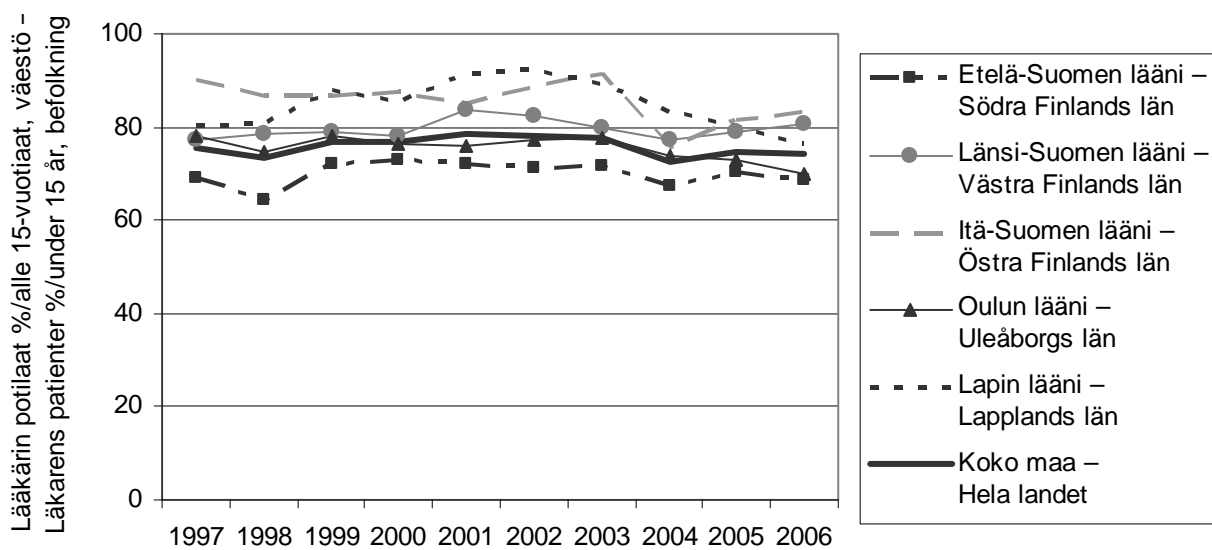
Läkarens patienter efter åldersgrupp

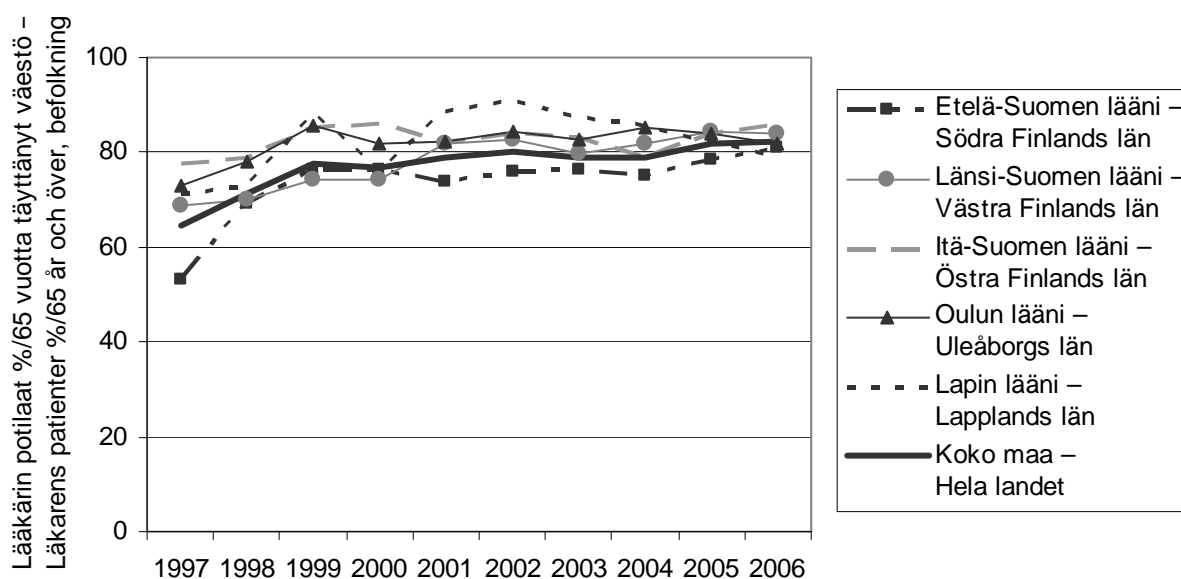
Andelen för läkarens patienter av befolkningen i samma åldersgrupp var 73–78 procent i åldersgruppen under 15 år åren 1997–2006. År 2006 var den 74 procent (diagram 13a). I Södra Finlands län hade 69 procent av personerna under 15 år varit patient hos en hälsovårdscentralläkare 2006, medan motsvarande andel i Östra Finlands län varit 83 procent.

Av befolkningen i åldern 15–64 år hade i genomsnitt 57 procent varit patient hos hälsovårdscentralläkare 2006. Också i den här åldersgruppen hade Östra Finlands län den största täckningen, eftersom 66 procent av åldersgruppens befolkning varit patient hos hälsovårdscentralläkare. I Södra Finlands län var motsvarande andel 49 procent (diagram 13b).

I åldersgruppen 65 år och över hade 82 procent av befolkningen i åldersgruppen varit patient hos hälsovårdscentralläkare 2006. Täckningen ökade stadigt från 1997 till 2006. Åldersgruppen hade också de minsta länsvisa skillnaderna i servicekonsumtion. Lapplands län hade det minsta antalet (80 procent) patienter i åldersgruppen 65 år och över och Östra Finlands län hade det störst antalet (86 procent) (diagram 13 c).

Kuvio 13 a, b ja c. Lääkäriin potilaiden kattavuus (%) koko ikäryhmän väestöstä –
Diagram 13 a, b och c. Täckningen (%) för läkarens patienter av befolkningen i åldersgruppen

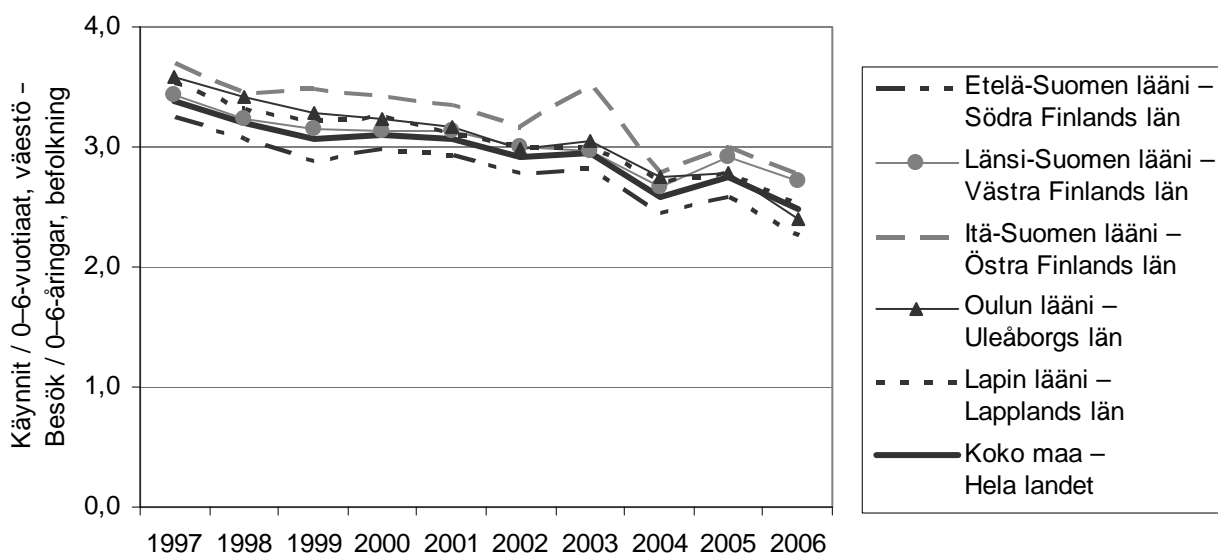

Barn och ungdomars hälsovårdscentralbesök

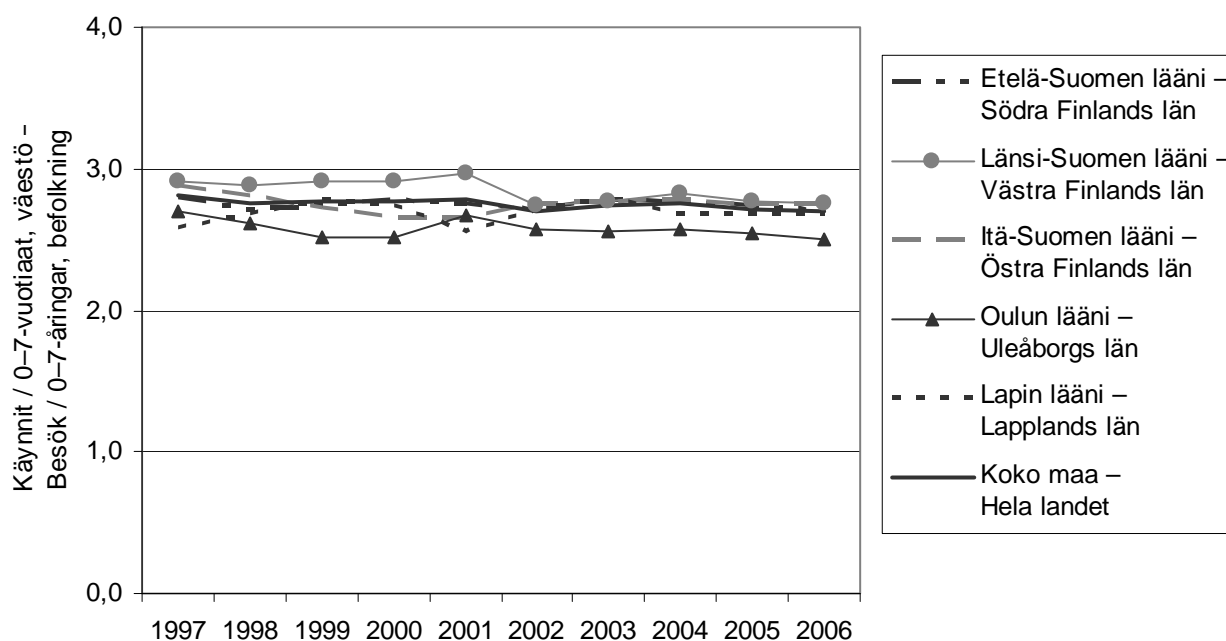
Barn i åldern 0–6 år besökte hälsovårdscentralläkare i snitt 2,5 gånger år 2006. Antalet besök hos läkare i förhållande till befolkningen i åldersgruppen har minskat stadigt sedan 1997 (-27 procent). De länsvisa skillnaderna ser ut att ha varit ungefär oförändrade under granskningsperioden. År 2006 gjordes i snitt mest läkarbesök i Östra Finlands län (2,8 besök) och minst i Södra Finlands län (2,3 besök) diagram 14).

Antalet besök på rådgivningsbyråer för barnavård i förhållande till befolkningen i åldersgruppen minskade lite från 1997 till 2006. Besöksantalen i snitt varierade lite mellan länen. År 2006 gjordes mest besök på rådgivningsbyråer för barnavård i Östra och i Västra Finlands län (2,8 besök) och minst i Uleåborgs län, nämligen 2,5 besök (diagram 15).

Kuvio 14. 0–6-vuotiaiden lääkärikäynnit/vastaavan ikäinen väestö, tarkastelu lääneittäin –
 Diagram 14. 0–6-åringars läkarbesök/befolkningen i samma ålder, efter län

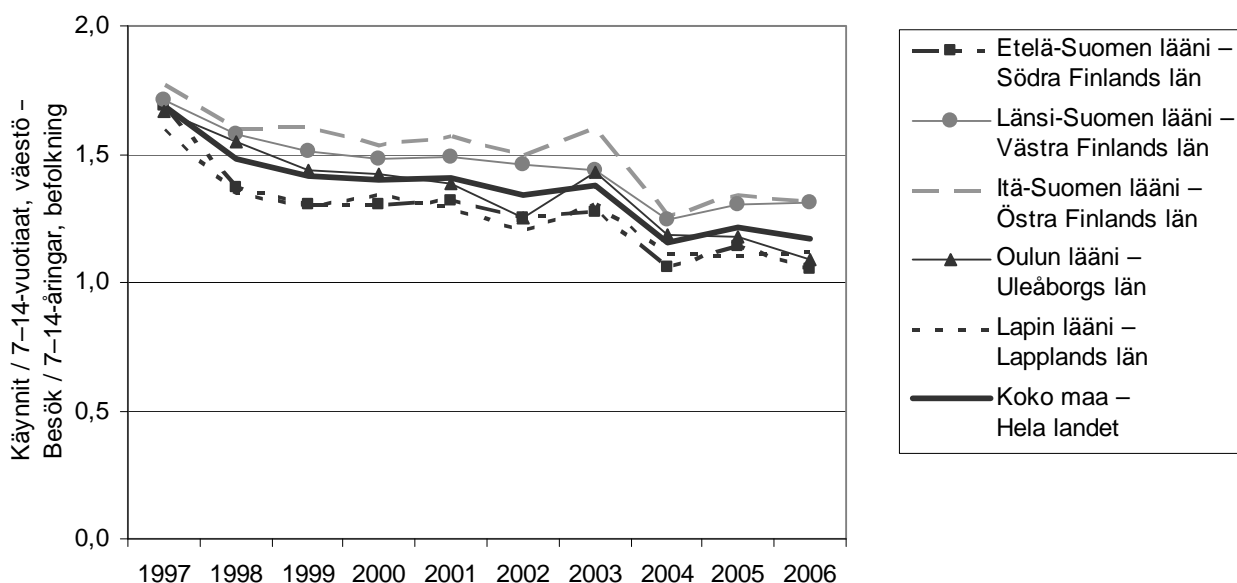
Kuvio 15. Lastenneuvolakäynnit / 0–7-vuotias väestö –
 Diagram 15. Besök på rådgivningsbyråer för barnavård/befolkningen i 0–7 års ålder

Antalet besök hos hälsovårdscentralläkare i förhållande till befolkningen i 7–14 års ålder hade minskat med cirka 30 procent från 1,7 besök 1997 till 1,2 besök 2006 (diagram 16). Det genomsnittliga antalet varierade mellan 1,1–1,3 besök i de olika länen.

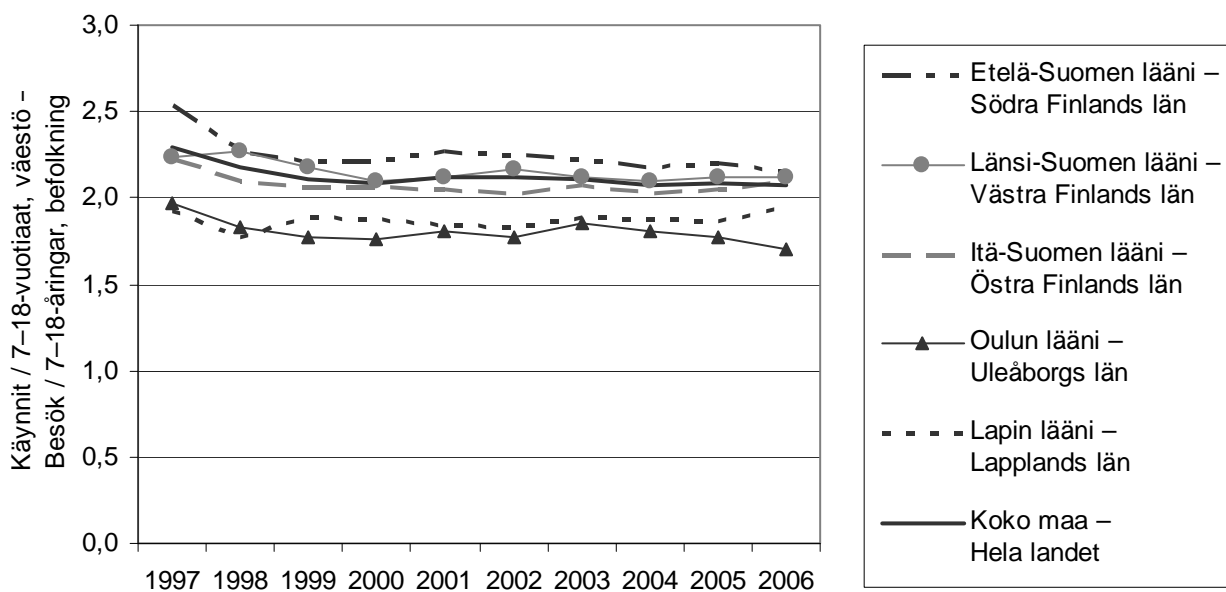
Kuvio 16. 7–14-vuotiaiden lääkärikäynnit / vastaavan ikäinen väestö –
 Diagram 16. 7–14-åringars läkarbesök/befolkningen i samma ålder

När man granskar bredvid varandra antalet skolhälsovårdsbesök i förhållande till befolkningen i åldern 7–18 år (diagram 17) och antalet läkarbesök i åldersgruppen 7–14 år i förhållande till befolkningen i åldersgruppen (diagram 16), verkar det som om åldersgruppens antal läkarbesök i Södra Finlands län var mindre än i de övriga länen. Däremot var antalet skolhälsovårdsbesök i Södra Finlands län störst under hela granskningsperioden. I Uleåborgs län verkade såväl antalet läkarbesök som det genomsnittliga antalet skolhälsovårdsbesök vara mindre än antalet i genomsnitt.

Vid parallell granskning av åldersgruppens läkarbesök och skolhälsovårdsbesök bör emellertid observeras att skolhälsovårdens läkarbesök ingår i båda granskningsgrupperna. Men såsom framgår av tabell 6, var andelen läkarbesök inom skolhälsovården rätt liten och andelen åldersgruppsvisa läkarbesök i förhållande till befolkningen cirka 10 procent.

Kuvio 17. Kouluterveydenhuollon käynnit / 7–18-vuotias väestö, lääneittäin –
 Diagram 17. Skolhälsovårdsbesök/befolkningen i 7–18 års ålder, efter län

Hälsovårdsbesök och sjukvårdsbesök

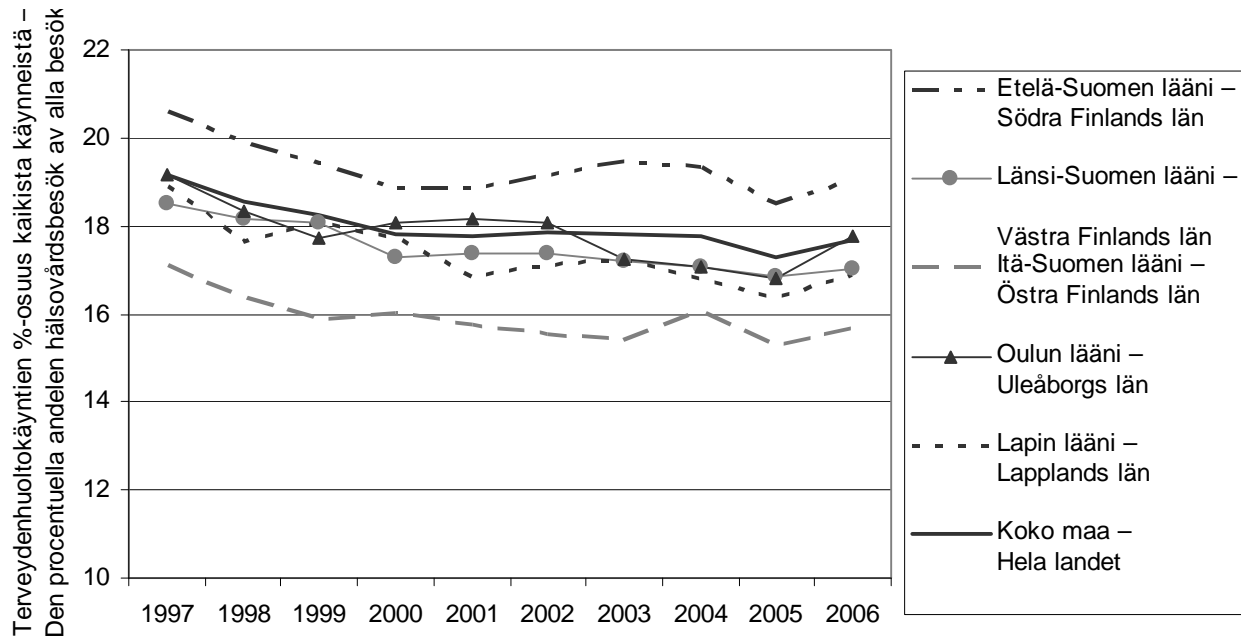
Fördelningen av hälsovårdscentralbesök i så kallade hälsovårdsbesök och sjukvårdsbesök kan i riktgivande syfte granskas enligt en indelning där besök på rådgivningsbyråer för mödravård, barnavård och familjeplanering samt besök inom skolhälsovården och studerandehälsovården är hälsovårdsbesök. I diagram 18 redovisas enligt den indelningen hälsovårdsbesökens andel av alla besök på hälsovårdscentraler.

Att dela in besöken i hälsovårdsbesök och sjukvårdsbesök på grundval av verksamheten är lite svårt, eftersom till exempel sjukvårdsrelaterade uppgifter och besök också genomförs vid besök på rådgivningsbyråer för barnavård eller inom skolhälsovården. På motsvarande sätt kan ett besök vara hälsovårdsrelaterat t.ex. när det är fråga om ett så kallat förebyggande besök.

Hälsovårdsbesökens andel av alla besök verkar inte ha förändrats särskilt mycket mellan 1997 och 2006. Deras andel minskade lite och var 17–19 procent av alla besök under granskningsperioden.

I Östra Finlands län verkade besökens tyngdpunkt ligga lite mer än genomsnittet på besök som görs på grund av sjukdom. I Södra Finlands län var andelen hälsovårdsbesök större än genomsnittet, och rörde sig kring 19 procent. Hälsovårdsbesökens andel av det genomsnittliga antalet besök på hälsovårdscentralerna var 17,7 procent 2006.

Kuvio 18. Terveysthuoltokäyntien %-osuus kaikista terveyskeskuskäynneistä lääneittäin –
 Diagram 18. Den procentuella andelen hälsövärdsväskök av alla väskök på hälsövärdsväsköentraler efter lään

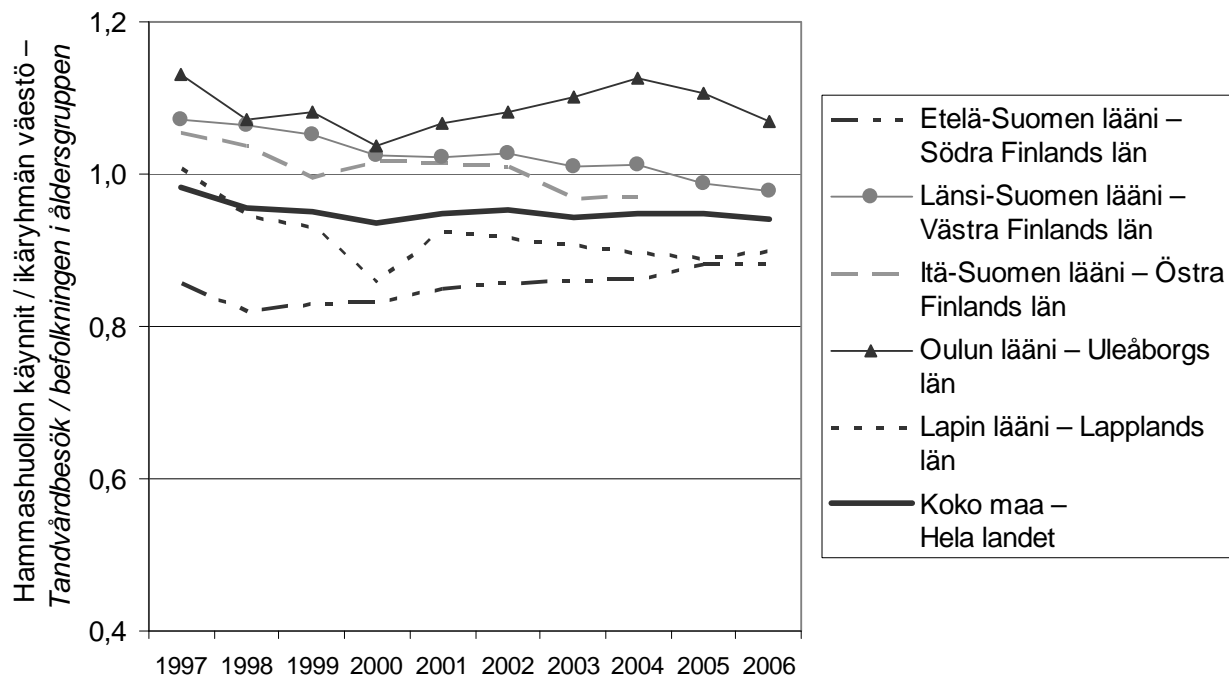

Tandvård

De länsvisa skillnaderna mellan antalet tandvårdsväskök per invånare varierade lite 1997–2006. Under hela granskningsperioden var antalet väskök per invånare störst i Uleåborgs lään (1,1 väskök per invånare 2006), medan antalet väskök i Södra Finlands och i Lapplands lään var minst (0,9 väskök per invånare 2006) (diagram 19). I Södra Finland hade antalet väskök ökat och i Västra Finlands lään hade antalet tandvårdsväskök på hälsövärdsväsköentralerna hela tiden minskat.

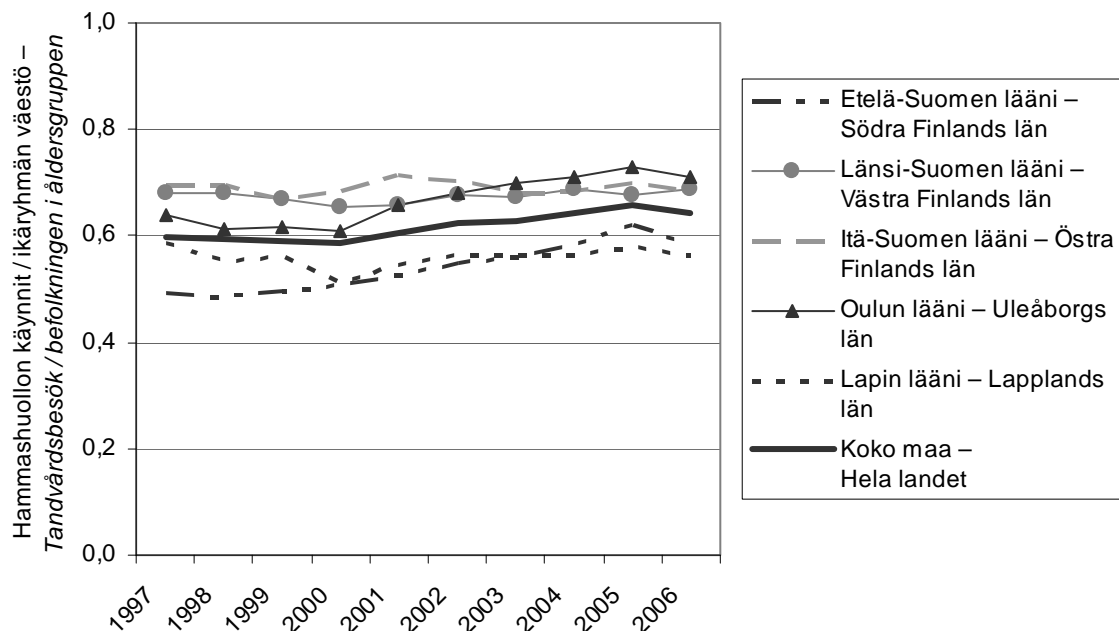
Tandvårdsväsköken 2006 granskas efter sjukvårdsväsködistrikt och kommun i statistikmeddelandet om tandvård 19/2007 [11]. Uppgifterna finns också i indikatorbanken SOTKANet [7].

Kuvio 19. Hammashuollon kaikki käynnit asukasta kohti lääneittäin vuosina 1997–2006 – Diagram
 19. Alla tandvårdsbesök per invånare efter län 1997–2006

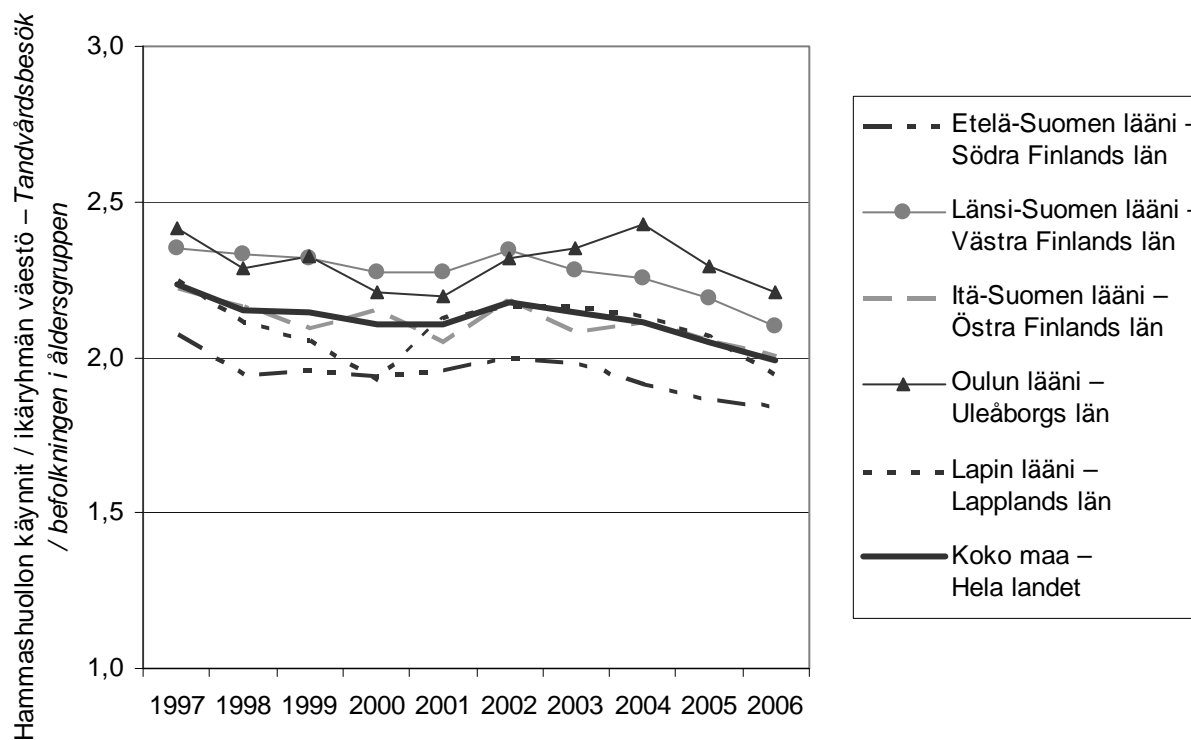
I åldrarna 18 år och över hade antalet tandvårdsbesök per invånare för det mesta ökat i många av länen. År 2006 minskade dock antalet lite (diagram 20). Skillnaderna mellan länen hade också minskat lite. De länsvisa skillnaderna mellan antalet tandvårdsbesök för barn och ungdomar i förhållande till befolkningen i åldersgruppen verkade däremot ha ökat lite 2003–2004 (diagram 21).

Kuvio 20. 18 vuotta täyttäneiden hammashuollon käynnit lääneittäin vastaavaan väestöosuuteen suhteutettuna 1997–2006 – Diagram 20. Tandvårdsbesök i åldrarna 18 år och över efter län i relation till den motsvarande befolkningsandelen 1997–2006

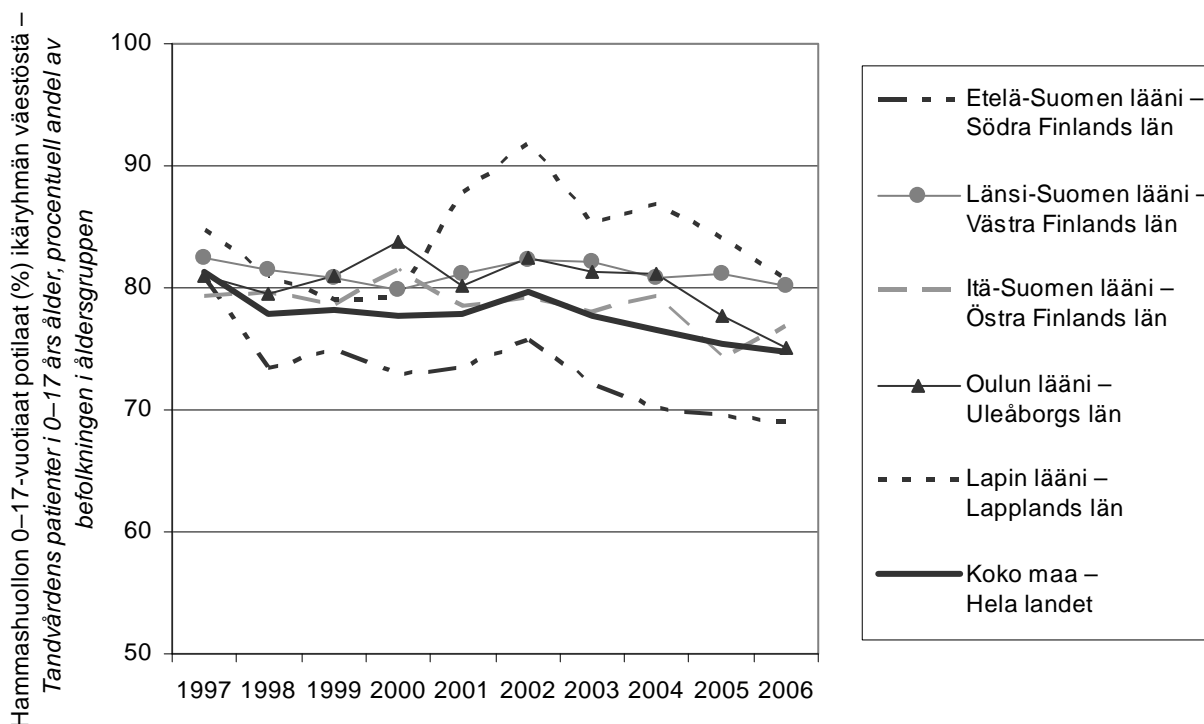

Kuvio 21. Lasten ja nuorten* hammashuollon kaikki käynnit asukasta kohti lääneittäin 1997–2006 – Diagram 21. Barns och ungdomars* alla tandvårdsbesök per invånare efter län 1997–2006

* vuoteen 2001 asti 0-18-vuotiaat, vuodesta 2002 eteenpäin 0-17-vuotiaat [2] – * 0-18-åringar fram till 2001, från 2002 0-17-åringar [2]

Kuvio 22. Lasten ja nuorten hammashuollon potilaat lääneittäin, %-osuus ikäryhmän väestöstä 1997–2006 – Diagram 22. Tandvårdens barn- och ungdomspatienter efter län, procentuell andel av befolkningen i åldersgruppen 1997–2006

Tandvårdens täckning av befolkningen i åldersgruppen under 18 år var 75–81 procent i hela landet (diagram 22). När tandvårdspatienternas andelar granskas länsvis, verkar skillnaderna ha ökat lite från 1997. I Lapplands län var de årliga variationerna större än på andra håll. Patienternas andel var årligen 79–92 procent. Efter 2002 vårdades färre barn och ungdomar på hälsovårdscentralerna och skillnaderna mellan olika delar av landet utjämnades. Också i Uleåborgs län minskade servicekonsumtionen i åldersgruppen under 18 år mer än i landet i övrigt.

8 BEGREPP

Bilaga 1 innehåller anvisningar för insamlingen av 2006 års uppgifter om primärvårdens öppenvård. I anvisningarna redogörs för datainsamlingens viktigaste begrepp och definitionerna av typerna av öppenvårdsbesök.

I texten används av tydlighetsskäl och med tanke på flytet i texten begreppet "läkarens patienter" när man hänvisar till läkarens klienter/patienter.

I fråga om besök på rådgivningsbyråer för barnavård används befolkningen i åldern 0–7 år som jämförelsematerial. Skolhälsovårdsbesöken ställs i relation till befolkningen i åldern 7–18 år. Begreppet barn och ungdomar avser i den åldersgruppsvisa granskningen av läkarbesök åldrarna 0–14 år och i tandvårdsgranskningen åldrarna under 18 år. Med befolkningen i arbetsför ålder avses när det gäller läkarbesök åldrarna 15–64 år och med befolkningen i pensionsåldern åldrarna 65 år och över.

Begreppet "läkarbesökens täckning av befolkningen" avser antalet läkarbesök i förhållanden till befolkningen i samma åldersgrupp. "Täckningen för läkarens patienter" avser läkarens patienters andel av befolkningen i åldersgruppen.

FOS-seriens kvalitetsbeskrivningar för öppenvårdsbesök inom primärvården på hälsovårdscentralerna och för tandvården på hälsovårdscentralerna hänger ihop med statistikmeddelandet. De hittas på webbadressen <http://www.stakes.fi/SV/tilastot/kvalitet/index.htm>

9 KÄLLOR

1. Terveyskeskuskäynnit vuosina 1985–2002. Perusterveydenhuollon toimintatilasto –aikasarja 1985–2002. [Besök på hälsovårdscentraler 1985–2002, Statistik över primärvårdsverksamhet – tidsserie 1985–2002]. Statistikmeddelande 3/2004. http://www.stakes.fi/NR/ronlyres/085046E5-81DF-4DFA-80B1-7A2DEBE969ED/0/Tt03_04.pdf
2. Hammashuolto terveystieteiden keskuksissa vuonna 2003. [Tandvården på hälsovårdscentralerna 2003]. Statistikmeddelande 24/2004. http://www.stakes.fi/NR/ronlyres/B8E99885-5D7E-4092-B7CA-767989F42AF9/0/Tt24_04.pdf
3. *Statistisk årsbok för Finland 1985 - 1990*, Statistikcentralen.
4. Sotka, *databasen Sotka*. 1990–, Stakes: <http://www.stakes.info/3/3/index.asp>.
5. Öppenvårdsbesöken inom primärvården på hälsovårdscentralerna 2004. Statistikmeddelande 18/2005. http://www.stakes.fi/NR/ronlyres/4C78CE87-95B4-475B-AB53-3551D25208C5/0/Tt18_05.pdf
6. Tandvården på hälsovårdscentralerna 2004. Statistikmeddelande 19/2005. http://www.stakes.fi/NR/ronlyres/7952F7AA-2672-419F-BEAE-AD6790F540D3/0/Tt19_05.pdf
7. Indikatorbanken SOTKANet. www.sotkanet.fi
8. Öppenvårdsbesöken inom primärvården på hälsovårdscentralerna 2005. Statistikmeddelande 17/2006. http://www.stakes.fi/NR/ronlyres/77A36F7F-DC5A-447B-8E4C-ECFCDE725DA8/0/Tt17_06.pdf
9. Tandvården på hälsovårdscentralerna 2005. Statistikmeddelande 16/2006. http://www.stakes.fi/NR/ronlyres/7D0ED1BF-FD7D-4515-9CB8-BC7435CA5D36/0/Tt16_06.pdf
10. Öppenvårdsbesöken inom primärvården på hälsovårdscentralerna 2006. Statistikmeddelande 18/2007. http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2007/Tt18_07.pdf
11. Tandvården på hälsovårdscentralerna 2006. Statistikmeddelande 19/2007. http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2007/Tt19_07.pdf

10 KVALITETSBESKRIVNINGAR

Kvalitetsbeskrivning för statistiken över öppenvårdsbesök inom primärvården på hälsovårdscentralerna

Statistikuppgifternas relevans

Statistiken över öppenvårdsbesök inom primärvården på hälsovårdscentralerna innehåller uppgifter om det årliga antalet besök på hälsovårdscentralerna. Hälsocentralbesöken redovisas indelade i besök hos läkare eller annan personal.

Besökstyperna har specificerats som besök på rådgivningsbyråer för mödravård, barnavård och familjeplanering, besök inom skolhälsovård, studerandehälsovård och företagshälsovård, hemsjukvård, mentalvård och fysioterapi samt övriga öppenvårdsbesök. Läkarbesöken har dessutom delats in i besök på dagmottagning och jourbesök. Antalet läkarbesök och antalet patienter per läkare anges efter åldersgrupp.

Uppgifterna om enskilda kommuner publiceras på Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovårdens (Stakes) webbsidor. Kommunernas hälsovårdscentraler meddelar antalen besök indelade efter besök som de egna kommuninvånarna gjort och besök som personer som inte har sin hemvist i kommunen gjort. Samkommunernas hälsovårdscentraler meddelar antalet besök för varje enskild medlemskommun samt det totala antalet besök som personer som inte har sin hemvist i kommunen gjort.

I statistikmeddelandet redovisas antalet öppenvårdsbesök inom primärvården för varje sjukvårdsdistrikt och hela landet. Antalet besök anges i hela tal och per 1 000 invånare, samt som procentuella förändringar jämfört med de motsvarande antalen föregående år.

Meddelandet riktar sig till hälso- och sjukvårdspersonal, förvaltningsmyndigheter, planerare och forskare, som snabbt behöver så aktuella uppgifter som möjligt om antalet öppenvårdsbesök inom primärvården i Finland.

I statistikmeddelandet förklaras de använda begreppen och definitionerna.

Insamlingen av uppgifter grundar sig på lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) (409/2001).

Metodbeskrivning för den statistiska forskningen

Uppgifterna om öppenvårdsbesök inom primärvården har samlats in från alla hälsovårdscentraler i Finland med undantag av Åland. Populationen i statistiken utgörs av alla personer som har besökt hälsovårdscentralernas mottagningar under året. Datainsamlingen genomförs genom elektroniska formulär en gång per år. Uppgifterna i formulären kontrolleras och lagras därefter i en elektronisk databas. Man strävar alltid efter att täckningen av statistiken ska vara 100 procent.

Uppgifternas riktighet och exakthet

Uppgifterna är korrekta om uppgiftslämnarna har lämnat dem rätt. Statistikuppgifterna jämförs med motsvarande antal föregående år och oklara fall kontrolleras hos de berörda hälsovårdscentralerna. Den preliminära statistiken om enskilda kommuner offentliggörs i början av sommaren på internet, varefter hälsovårdscentralerna ännu har möjlighet att komplettera och korrigera sina statistikuppgifter.

Den preliminära statistiken har konstaterats ligga mycket nära det faktiska antalet. I allmänhet ökar de antal som angetts i den preliminära statistiken lite i den slutliga statistiken, eftersom alla uppgifter inte alltid fås innan den preliminära statistiken ges ut. Eventuella fel som hittas i statistiken korrigeras i den slutliga statistiken.

Uppgifternas aktualitet och rättidighet i publikationerna

Statistiken över primärvårdens öppenvårdsbesök på hälsovårdscentralerna sammanställs av Stakes en gång per år. De preliminära uppgifterna offentliggörs i juni och det slutliga statistikmeddelandet ges ut i september. Statistiken innehåller de hälsocentralbesök som gjorts det föregående året.

Tillgång till uppgifterna och deras transparens/tydlighet

Statistikmeddelandena sänds till chefläkarna på hälsovårdscentralerna och offentliggörs på Stakes www.stakes.fi webbsidor på adressen <http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/avohoito/index.htm>.

Statistikens jämförbarhet

Uppgifter om öppenvårdsbesöken inom primärvården på hälsovårdscentralerna samlades in för första gången 1972, när folkhälsolagen trädde i kraft. Statistikuppgifterna samlades in indelade efter enskilda hälsovårdscentraler fram till 1993, varefter man samlat in uppgifterna efter kommun.

Datainsamlingens innehåll har varierat under de olika decennierna. Under åren 1972–1993 ändrades det nästan inte alls. Datainsamlingen omfattade uppgifter om befolkningen inom hälsovårdscentralens område, hälsovårdscentralens verksamhet, kostnader, antal bäddplatser och vård dygn, laboratorie- och röntgenverksamhet samt personal. År 1980 utvidgades datainnehållet med uppgifter om hur arbetstiden används. Dessutom specificerades inkomster och utgifter efter verksamhet. Fram till 1993 meddelades besöksuppgifterna indelade i hälsovårdsbesök och sjukvårdsbesök.

År 1993 upphörde man att samla in uppgifter om kostnader, personal, bäddplatser och slutenvård. Hälsovårdscentralerna lämnade in uppgifterna i pappersform till kommunförbundet, som ansvarade för sammanställandet och rapporteringen av statistiken.

Från och med 2002 övertog Stakes datainsamlingen och samtidigt blev den elektronisk. Dessutom började man utveckla både innehållet och genomförandet av datainsamlingen så att formen motsvarar nutidens krav. Utöver insamlingen av uppgifter om grundtal har man på försök samlat in mer detaljerade data på personbeteckningsnivå från hälsovårdscentralerna.

I övrigt har begreppen och definitionerna inom primärvårdens öppenvård på hälsovårdscentralerna varit desamma hela tiden.

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistikmeddelandet innehåller uppgifter från hela landet om öppenvårdsbesök inom primärvården på hälsovårdscentraler. Antalen i den preliminära statistiken är jämförbara med antalen i den slutliga årsstatistiken.

Tandvården på hälsovårdscentralerna

Kvalitetsbeskrivning

Statistikuppgifternas relevans

Statistiken över tandvården på hälsovårdscentralerna innehåller uppgifter om det årliga antalet tandvårdsbesök och tandvårdspatienter. Tandvårdsbesöken redovisas indelade i besök hos tandläkare, tandhygienist och tandskötare. Antalet tandvårdsbesök och tandvårdspatienter anges efter åldergrupp.

Uppgifterna om enskilda kommuner publiceras på Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovårdens (Stakes) webbsidor. Kommunernas hälsovårdscentraler meddelar antalen besök indelade efter besök som de egna kommuninvånarna gjort och besök som personer som inte har sin hemvist i kommunen gjort. Samkommunernas hälsovårdscentraler meddelar antalet besök för varje enskild medlemskommun samt det totala antalet besök som personer som inte har sin hemvist i kommunen gjort.

I statistikmeddelandet redovisas antalet tandvårdsbesök inom primärvården efter sjukvårdsdistrikt och i hela landet. Antalet besök granskas i hela tal och per 1 000 invånare samt som procentuella och antalsmässiga förändringar jämfört med de motsvarande antalen föregående år.

Meddelandet riktar sig till hälso- och sjukvårdspersonal, förvaltningsmyndigheter, planerare och forskare, som snabbt behöver så aktuella uppgifter som möjligt om antalet öppenvårdsbesök inom primärvården i Finland.

I statistikmeddelandet förklaras de viktigaste begreppen och definitionerna.

Insamlingen av uppgifter grundar sig på lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) (409/2001).

Metodbeskrivning för den statistiska forskningen

Uppgifterna om besök och patienter inom tandvården på hälsovårdscentralerna har samlats in från alla hälsovårdscentraler i Finland med undantag av Åland. Populationen i statistiken utgörs av alla personer som har besökt hälsovårdscentralens tandvårdsmottagning under året. Datainsamlingen genomförs genom elektroniska frågeformulär en gång per år. Uppgifterna i formulären kontrolleras och lagras därefter i en elektronisk databas.

Uppgifternas riktighet och exakthet

Uppgifterna är korrekta om uppgiftslämnarna har lämnat dem rätt. Statistikuppgifterna jämförs med motsvarande antal föregående år och oklara fall kontrolleras hos de berörda hälsovårdscentralerna. Den preliminära statistiken om enskilda kommuner offentliggörs i början av sommaren på internet, varefter hälsovårdscentralerna ännu har möjlighet att komplettera och korrigera sina statistikuppgifter.

Den uppskattning som gjorts på grundval av den preliminära statistiken har konstaterats ligga mycket nära det faktiska antalet. I allmänhet ökar de antal som angetts i den preliminära statistiken lite i den slutliga statistiken till följd av korrigeringar och att man fått uppgifter som saknats. Eventuella fel som hittas i statistiken korrigeras i den slutliga statistiken.

Uppgifternas aktualitet och rättidighet i publikationerna

Statistiken över tandvården på hälsovårdscentralerna sammanställs av Stakes en gång per år. De preliminära uppgifterna offentliggörs i juni och det slutliga statistikmeddelandet i september. Statistiken innehåller besöken på hälsovårdscentraler under det år som föregått det pågående året.

Tillgång till uppgifterna och deras transparens/tydlighet

Statistikmeddelandena sänds till chefläkarna på hälsovårdscentralerna och publiceras på Stakes webbsidor <http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Terveyspalvelut/suunterveys/index.htm> på adressen

Statistikens jämförbarhet

Uppgifter för hälsovårdscentralernas statistik samlades in för första gången 1972, när folkhälsolagen trädde i kraft. Statistikuppgifterna samlades in indelade efter enskilda hälsovårdscentraler fram till 1993, varefter man började samla in uppgifterna efter kommun. Medicinalstyrelsen ansvarade för datainsamlingen fram till 1983. Under åren 1984–1992 ansvarade social- och hälsovårdsministeriet för datainsamlingen.

När man började samla in uppgifter efter kommun 1993, lämnade hälsovårdscentralerna in uppgifterna i pappersform till kommunförbundet, som ansvarade för sammanställandet och rapporteringen av statistiken. Från och med uppgifterna från 2002 har Stakes ansvarat för datainsamlingen och uppgifterna har samlats in genom ett elektroniskt formulär. Samtidigt har en

reform av statistikföringen inom öppenvården pågått, delvis med hjälp av så kallade pilotmaterial. Målet är mer mångsidig elektronisk rapportering av individbaserade uppgifter samt elektronisk lagring och överföring av dem.

I fråga om statistikföringen inom tandvården blev man tvungen att i viss utsträckning ändra innehållet i och anvisningarna för datainsamlingen 2002 och 2003 på grund av bland annat följande lagändringar:

Till följd av ändringarna i sjukförsäkringslagen (1202/2000) och folkhälsolagen (1219/2000), som riksdagen antog den 4 december 2000, omfattades hela befolkningen av offentlig tandvård. Kommunen eller samkommunen kunde emellertid genomföra utvidgningen av tandvården stegvis enligt följande:

Från och med 1.4.2001 vård för alla som fötts 1956 och efter,
från och med 1.1.2002 vård för alla som fötts 1946 och efter,
från och med 1.12.2002 vård utan åldersgränser.

År 2001 ändrades dessutom 5 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården på så sätt att besök på en hälsocentralläkares mottagning och tandvård som ges av en hälsocentralläkare är gratis för alla under 18 år från och med 2002. Tidigare var tandvården gratis för alla under 19 år.

När det gäller ändringar i datainnehållet konsulterade man experter. Ändringarna i datainsamlingen och statistikföringen genomfördes på så sätt att det fortfarande är möjligt att granska uppgifterna som tidsserier. Med andra ord omfattar statistiken fortfarande uppgifter efter åldersgrupp, trots att skyldigheten att anordna tandvård inte längre innefattar några åldersgränser.

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistikmeddelandet innehåller uppgifter från hela landet om tandvårdsbesök på hälsovårdscentraler. Antalen i den preliminära statistiken är jämförbara med antalen i den slutliga årsstatistiken.

Bilaga 1. Anvisningar för datainsamlingen 2006

ANVISNINGAR FÖR IFYLLANDE

Öppenvårdsbesök inom primärvården.
Öppenvårdsbesök hos en läkare/av en läkare, klienter, patienter
Tandvård
Dag- och nattsjukvård
Köpta och sålda tjänster
Laboratorie- och utbildningsundersökningar

Anvisningar för statistikföringen

Som öppenvårdsbesök statistikförs hälso- och sjukvårdsbesök av klienter/patienter på mottagningar och besök som yrkesutbildad hälso- och sjukvårdspersonal avlägger hos en klient/patient. Som öppenvårdsbesök klassificeras olika besök på mottagningar, besök för hälsokontroll, vaccinering eller screening och besök för utredning av hälsotillståndet (läkarintyg etc.).

Hälsovårdscentralerna i kommunerna statistikför skilt för sig

- 1) besöken som invånare i den egna kommunen gör
- 2) besöken som invånare från andra kommuner (saknar hemvist i kommunen) gör
- 3) köpta och sålda tjänster

Hälsovårdscentralerna i samkommunerna statistikför

- 1) besöken för varje medlemskommun skilt för sig
- 2) det sammanlagda antalet besök som invånare i andra kommuner eller i en annan samkommun (=saknar hemvist i kommunen eller i kommunerna som tillhör samkommunen) avlägger vid hälsovårdscentralen
- 3) köpta och sålda tjänster

Besöken klassificeras som öppenvårdsbesök i de fall då patienten/klienten personligen träffar en yrkesutbildad person på hälso- och sjukvårdens mottagning eller hos patienten och besöket antecknas i hälsovårdscentralens handlingar.

Öppenvårdsbesök inom primärvården

Öppenvårdsbesöken specificeras enligt utförare och enligt besöksorsak på följande sätt:

- * antalet besök för mödravård (Äitiysneuvolakäynnit)
- * antalet besök för barnrådgivning (Lastenneuvolakäynnit)
- * antalet besök för familjeplanering (Perhesuunnitteluneuvolakäynnit)
- * antalet besök inom skolhälsovården (Kouluterveydenhuollon käynnit)
- * antalet besök inom studenthälsovården (Opiskelijaterveydenhuollon käynnit)
- * antalet besök inom företagshälsovården (Työterveydenhuollon käynnit)
- * antalet besök inom hemsjukvården (Kotisairaanhoitokäynnit)
- * antalet besök för mentalvård (Mielenterveyskäynnit)
- * antalet besök för fysioterapi (Fysioterapiakäynnit)

* antalet övriga öppenvårdsbesök (Muut avohoitokäynnit)

Summan av öppenvårdsbesöken = summan av de specificerade besöken ovan.

Öppenvårdsbesöken indelas enligt utförare i två grupper:

- 1) besök hos läkare
- 2) besök hos övrig yrkesutbildad personal

Besöken hos läkare indelas vidare i besök på dagmottagningen samt jourbesök under kvällar, nätter, veckoslut och helger.

Som besök på dagmottagningen räknas alla besök under dagtid på jourmottagningen eller alla tidsbeställda besök på mottagningen. Som jourbesök på kvällar, nätter, veckoslut och helger räknas besök hos läkare på hälsovårdscentralens jourmottagning under vardagar på kvällen och natten samt under veckoslut och helger eller besök av läkare hos patienten under motsvarande tid. Om patienten/klienten av en och samma orsak flera gånger besöker hälsovårdscentralen eller besöks av en läkare statistikförs besöken som ett besök.

Om det av någon anledning finns en väsentlig avvikelse i det antal besök som ni uppger nu och antalet besök föregående år (siffran i den jämförande kolumnen i datainsamlingsblanketten i elektronisk form) så är vår förhoppning att ni klarlägger avvikelserna mera i detalj under "Lisätietoja" (Ytterligare information) på datainsamlingsblanketten.

Annat att beakta

Antalet besök för mödravård

Om modern och spädbarnet besöker mottagningen och om båda undersöks och anteckningar görs i bådas patienthandlingar statistikförs två besök.

Antalet besök för familjeplanering

Antalet besök inom familjeplaneringen omfattar i första hand preventivmedelsrådgivningen.

Antalet besök inom skolhälsovården

Skolhälsovården omfattar också antalet hälso- och sjukvårdsbesök för 6 – 7-åringar i skolan.

Antalet besök inom studenthälsovården

Studenthälsovården omfattar antalet besök för elever som studerar vid läroinrättningar enligt 14 § 1 mom. 6 punkten folkhälsolagen. Nämnade läroinrättningar listas i 3 § folkhälsoförordningen.

Antalet besök inom företagshälsovården

Företagshälsovården omfattar besök enligt 12 och 14 § lag om företagshälsovård vilka arbetsgivaren faktureras för. De besök som statistikförs omfattar klienternas/patienternas besök på mottagningar och besök av yrkesutbildad personal hos klienten/patienten. Arbetsplatsutredningar eller besök på arbetsplatsen räknas inte hit. Om besöket är t.ex. en återkommande kontroll på ett

gårdsbruk så anser man inte att besöket är knutet till klienten utan till arbetsplatsen och därför uppges inte de här besöken.

Antalet besök inom hemsjukvården

Antalet besök inom hemsjukvården omfattar hemsjukvårdsbesök enligt klientens vård- och serviceplan. I hemvårdsenheter där man kombinerar hemtjänst och hemsjukvård strävar man efter att i statistiken specificera antalet hemsjukvårdsbesök. Om detta inte är möjligt, uppskattas andelen av hemsjukvårdsbesök av hemvårdsbesök. De besök som en nattpatrull inom hemsjukvården avlägger och som köps av en privat serviceproducent statistikförs som köpta besök. Om nattbesöket utförs av hälsovårdscentralens egen personal statistikförs det som ett hemsjukvårdsbesök som kommunen/samkommunen själv har producerat.

Antalet besök för mentalvård

Antalet besök för mentalvård omfattar de besök inom mentalvårdarbetet (mentalvårdsbyråerna) som har överförs från den specialiserade sjukvården till primärvården.

Antalet besök för fysioterapi

Antalet besök för fysioterapi omfattar öppenvårdsbesök inom fysioterapi som består av undersökning, vård och rådgivning av personal inom fysioterapi. När syftet med besöket är överlåtelse av hjälpmedel är det fråga om besök för fysioterapi om något av ovan nämnda villkor fylls. En person som deltar en gång i vård för en grupp personer = ett besök. Således registreras 10 besök om en grupp bestående av 10 personer vårdas under ett besök.

Antalet övriga öppenvårdsbesök

Övriga öppenvårdsbesök (t.ex. arbete som läkare och vårdare utför på en mottagning, +mottagningsarbete som specialutbildad personal utför och mottagning inom missbrukarvården) statistikförs under Övriga öppenvårdsbesök.

Öppenvårdsbesök hos en läkare/av en läkare, klienter, patienter

Besöken hos en läkare eller de besök som en läkare avlägger hos patienten (mottagning på en rådgivningsbyrå och inom mödravård och övrigt mottagningsarbete inom hälso- och sjukvård) statistikförs också enligt klientens/patientens ålder vid varje enskilt besök. Antalet besök enligt åldersgrupp under året är det samma som antalet personer som har erhållit läkarnas tjänster.

Antal besök (Käyntien lukumäärä) = Besöken hos en läkare eller läkarens besök hos en patient statistikförs enligt klientens/patientens ålder vid varje enskilt besök.

Antal klienter/patienter (Asiakkaat ja potilaat, lukumäärä) = Klienternas/patienternas åldersspecifika antal motsvarar antalet personer som under året har erhållit läkarnas tjänster. En klient/patient = en personbeteckning.

Summan av alla öppenvårdsbesök hos en läkare/av en läkare (kolumnerna för besök på dagmottagningen samt jourbesök under kvällar, nätter, veckoslut och helger) borde vara den samma som i kolumnen Öppenvårdsbesök hos en läkare/av en läkare, klienter och patienter.

Om informationssystemet inte ger en möjlighet att specificera besöken enligt åldersgrupp, ber vi att ni anger besökens totalsumma under "Lisätietoja" (Ytterligare information) på den elektroniska datainsamlingsblanketten.

Om det av någon anledning finns en väsentlig avvikelse i det antal besök som ni uppger nu och antalet besök föregående år (siffran i den jämförande kolumnen på datainsamlingsblanketten i elektronisk form) så är vår förhoppning att ni klarlägger avvikelsen mera i detalj under "Lisätietoja" (Ytterligare information) på datainsamlingsblanketten.

Tandvård

Tandvårdsbesöken statistikförs som besök hos tandläkare, tandhygienist eller tandskötare. Utöver det uppges antal patienter/klienter.

Tandvårdsbesöken specificeras enligt åldersgrupp i 0-17 åringar, 18-55 åringar och 56 och över 56-åringar enligt patientens/klientens ålder vid varje enskilt besök.

Antal patienter (potilaiden lukumääri) = Antal personbeteckningar under året (oberoende av antalet vårdperioder under året).

Gruppaktiviteter inom förebyggande vård uppges inte.

Om det av någon anledning finns en väsentlig avvikelse i det antal besök som ni uppger nu och antalet besök föregående år (siffran i den jämförande kolumnen på datainsamlingsblanketten i elektronisk form) så är vår förhoppning att ni klarlägger avvikelsen mera i detalj under "Lisätietoja" (Ytterligare information) på datainsamlingsblanketten.

Dag- och nattsjukvård

För verksamheten inom hälsovårdscentralernas dagsjukvård eller i särskilda dagsjukhusenheter eller motsvarande vård nattetid statistikförs både antalet besök och antalet patienter.

Antal patienter = antal personbeteckningar under året.

Om det av någon anledning finns en väsentlig avvikelse i det antal besök som ni uppger nu och antalet besök föregående år (siffran i den jämförande kolumnen på datainsamlingsblanketten i elektronisk form) så är vår förhoppning att ni klarlägger avvikelsen mera i detalj under "Lisätietoja" (Ytterligare information) på datainsamlingsblanketten.

Köpta och sålda tjänster

I kolumnen till vänster införs antal besök under året med undantag för tandvårdsbesök. I kolumnen till höger införs antal tandvårdsbesök under året.

På rad 1 anges alla besök under året som har producerats inom den egna verksamheten för invånare såväl från den egna kommunen som från andra kommuner. Summan av "Antal besök under året (med undantag för tandvård)" borde vara den samma som det sammanlagda antalet besök i tabellen "Perusterveydenhuollon avohoitokäytnit" (Öppenvårdsbesök inom primärvården) för invånare från den egna kommunen och från andra kommuner.

På rad 2 anges alla besök som har sålts till andra kommuner, staten eller den privata sektorn. Sålda tjänster omfattar också brådskande öppenvårdsbesök för invånare från andra kommuner och vilka patientens hemkommun faktureras för. Tjänster som säljs till den privata sektorn är t.ex. besök inom företagshälsovården. Samkommunerna uppger här de tjänster som de har sålt till andra parter än kommuner (= till staten, övriga samkommuner och privata).

På rad 3 anges alla besök som har köpts från staten. Med staten avses enheter som ägs direkt av staten.

På rad 4 anges alla besök som har köpts från kommuner. Här anges också sådan verksamhet som baserar sig på t.ex. avtal om köp av tjänster. Om t.ex. kommunen köper jourbesök av en annan kommun anges besöken som köpta tjänster.

På rad 5 anges alla besök som har köpts från olika samkommuner och som t.ex. baserar sig på avtal om köp av tjänster eller köp av enskilda besök.

På rad 6 anges alla besök som har köpts från privata serviceproducenter. Här anges bl.a. de besök som har köpts från privata serviceproducenter som konsultationer.

Viktiga begrepp

Service som enheten har producerat själv = All den service som kommunens/samkommunens egna verksamhetsenheter har producerat. Servicen omfattar både den service som har producerats för invånarna i den egna kommunen/samkommunen samt sådan service som har producerats för (=sålts till) invånare i andra kommuner. Den omfattar inte klienttjänster som har köpts från andra serviceproducenter.

Köp av klienttjänster = Tjänster som har införskaffats från en annan part än den egna hälsovårdscentralen, t.ex. från en privat serviceproducent eller en annan serviceproducent inom den officiella sektorn. Klienttjänster är s.k. slutproduktstjänster, som kommunen har köpt för en kommuninvånare från en annan serviceproducent i stället för att producera tjänsten själv. Klienttjänsterna omfattar inte sådana tjänster som kommunen köper åt "sig själv" (således inte direkt till kommuninvånaren) i syfte att använda dem som en produktionsfaktor i sin egen serviceproduktion, t.ex. tjänster som en stafettläkare utför. Enbart köp av klienttjänster skall finnas under punkten "Valtiolta/Kunnilta/Kuntayhtymiltä/Muilta ostetut palvelut" (Tjänster köpta från staten/kommuner/samkommuner/övriga).

Besök som avläggs av personer som inte har hemvist i kommunen = I första hand producerar kommunerna tjänster för invånare i den egna kommunen, men personer som bor i en annan kommun utnyttjar ofta de här tjänsterna. Alla de tjänster som kommunen själv har producerat (såväl för den egna kommunens invånare som för invånare i andra kommuner) införs under punkten "Itse tuotetut palvelut" (Tjänster som har producerats själv). Bland de här tjänsterna anges skilt för sig de tjänster som har producerats för invånare i en annan kommun (som har sålts till patientens hemkommun) under punkten "Siitä: Myydyt palvelut" (Av dem: sålda tjänster). När de sålda tjänsterna dras ifrån de själv producerade tjänsterna får man som resultat den mängd tjänster som kommunen har producerat för sina invånare.

En samkommun producerar inte tjänster för sig själv i samma mening som en kommun producerar (för kommuninvånarna) utan en samkommun säljer all den service som den producerar. Därför inför

kommunen under punkten "Siitä: Myydyt palvelut" (Av dem: sålda tjänster) endast sådana tjänster som har sålts till andra parter än till kommuner (=staten, andra samkommuner och privata).

OBS! Varje enskild köpt tjänst har alltid producerats och sålts av en annan producent. En såld tjänst har alltid producerats själv och någon annan faktureras för den.

Gemensam jour = När en eller flera kommuner arrangerar en gemensam jour och klienterna i kommunen vårdas på en hälsovårdscentral som hör till en annan kommun/samkommun, inför den kommun som arrangerar jourverksamheten de här besöken som verksamhet som kommunen har själv producerat och sålt samt under punkten besök som omfattar kommuninvånare utan hemvist i kommunen. Patientens hemkommun registrerar de här besöken som köp. Om den gemensamma jourverksamheten bygger på en princip om ömsesidighet registreras besöken på samma sätt. Vår förhoppning är dock att ni uppger skilt för sig om så är fallet under "Lisätietoja" (Ytterligare information) på den elektroniska datainsamlingsblanketten.

Antal patienter/klienter = Samma som antalet personbeteckningar.

Individuellt besök = Ett besök som en patient/klient avlägger hos en arbetstagare eller ett besök som en arbetstagare avlägger hos en patient/klient. Besöket förutsätter en kontakt mellan patienten och klienten. Undantaget är de anhörigas besök utan en patient i det fall att patienten inte förmår ansvara för sin vård (t.ex. barnpatienter).

Gruppbesök = En enskild gång som en person deltar i en gruppaktivitet. Summan av gruppbesöken är den samma som antalet deltagare i gruppen. Med grupper avses här inte allmänna föreläsningar, träning på eget initiativ i ett utrymme som är avsett för grupper eller aktivitet av motsvarande slag där instruktören inte har personlig kontakt med gruppens medlemmar eller där det inte går att identifiera deltagarna. Om behov finns för företaget att statistikföra dylika aktiviteter kan de klassificeras t.ex. som "övriga gruppaktiviteter".

Laboratorie- och Avbildningsundersökningar

Laboratorie- och avbildningsundersökningar samt deras kostnader skall indelas i egen verksamhet, köpta tjänster och sålda tjänster. Tjänster som tillhandahållits av affärsverk som kommuner äger tillsammans statistikförs som inköp. Kommunens/hälsovårdscentralens interna inköp och försäljning anges inte under köpta och sålda tjänster, utan statistikförs som tjänster man producerat själv.

Laboratorie- och avbildningsundersökningar och deras kostnader presenteras på hälsovårdscentralnivå och inte för varje enskild kommun.

Laboratorieundersökningarna är förtecknade i nomenklaturen för laboratorieundersökningar (Nomenklatur för laboratorieundersökningar 2002, Finlands Kommunförbund). Inom statistikföringen följs de anvisningar som ges i nomenklaturen. Den nyaste nomenklaturen för laboratorieundersökningar finns på Stakes kodserver på webbadressen <http://www.stakes.fi/koodisto>

Som laboratorieundersökningar statistikförs sådana undersökningar som en läkare, någon annan person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården eller annan myndighet har begärt. En undersökning som statistikförs omfattar remiss, provtagning, undersökning och svar. Enbart en provtagning statistikförs inte. Om provet sänds någon annanstans för undersökning, statistikförs hela undersökningen som en köpt tjänst.

Så kallade patientnära analyser, dvs. olika snabbprov o. dyl., som tas och undersöks utanför laboratorieenheten t.ex. på rådgivningsbyråer och polikliniker (t.ex. urinprov, blodsocker, CRP, graviditetstest, streptokocktest osv.) anmäls inte heller till statistiken. Detsamma gäller för fysiologiska undersökningar (t.ex. EKG, pricktest och spirometri) som utförs någon annanstans (t.ex. inom företagshälsovården). Om möjligt, kan hälsovårdscentralen ange heltal (eller uppskattningar) av dessa undersökningar under Lisätietoja (Ytterligare information). Under Lisätietoja skall också anges om hälsovårdscentralens datasystem statistikför paketanalyseras komponenter som separata undersökningar (t.ex. B-PVK, B-TVK, U-Tutk 1 osv.).

Laboratorieundersökningen statistikförs på följande sätt:

- *Klinisk kemi
- *Klinisk mikrobiologi
- *Klinisk patologi
- *Klinisk neurofysiologi
- *Övriga undersökningar

Avbildningsundersökningar är en åtgärdshelhet genom vilket hälsotillståndet hos en person utreds med hjälp av olika avbildningsmetoder. Dessa ingår i nomenklaturen för radiologiska undersökningar (Klassification av radiologiska undersökningar och ingrepp 2003, Finlands Kommunförbund). Inom statistikföringen följs de anvisningar som ges i nomenklaturen. Den nyaste radiologiska klassificationen finns på Stakes kodserver på webbadressen <http://www.stakes.fi/koodisto>.

Avbildningsundersökningarna statistikförs på följande sätt:

- *Nativröntgenundersökningar
- *Övriga avbildningsundersökningar

Kostnaderna för laboratorie- och avbildningsundersökningar inbegriper de kostnader som i bokföringen anges som bruttobelopp under driftkostnader. Kapitalkostnader inbegrips inte. Vid statistikföringen av kostnadsuppgifter följs samma principer som i Statistikcentralens statistik över kommunernas ekonomi och verksamhet (<http://www.tilastokeskus.fi/tk/to/yleisohje04s.pdf>). Kostnaderna kan avrundas till tusental euro. Om uppgifter inte framgår av hälsovårdscentralens bokföring, ges en uppskattning.

Under Lisätietoja (Ytterligare information) anges bl.a. vart de undersökningar som utförs inom ramen för den egna verksamheten har sålts, varifrån undersökningar har köpts och om kostnadsuppgifterna har tagits ur hälsovårdscentralens bokföring eller om de är uppskattningar. Det skall också anges om kostnaderna inbegriper de ovan nämnda snabbproven och t.ex. patologiprov som beställts direkt till rådgivningsbyrån.

Dessutom kan stora inköp på grund av vilka det berörda årets kostnader är ovanligt stora anges. Vid behov kan tilläggsutredningar sändas separat till Anna Heino via e-post (fornamn.efternamn@stakes.fi)